VÍCETÉMATICKÉ INFORMACE

Ročník 2012

Souhrnná data – Regiony, města, obce

Kód publikace a-641364-12

Brno, srpen 2012

Č. j.: 205/2012 - 82

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihomoravského kraje v roce 2011

Zpracoval: Krajská správa ČSÚ v Brně, oddělení informačních služeb
Vedoucí oddělení: Bc. Iveta Konečná
Informační služby: tel.: +420 542 528 115, e-mail: infoservisbrno@czso.cz
Kontaktní zaměstnanec: Ing. Karel Adam, e-mail: karel.adam@czso.cz

Český statistický úřad, Brno
2012

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na Internetu: **www.czso.cz**

Údaje o Jihomoravském kraji naleznete také na Internetu: www.brno.czso.cz

ISBN 978-80-250-2220-7

© Český statistický úřad, Brno, 2012

ÚVOD

Předkládaný materiál je analytickým obrazem vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Jihomoravského kraje v roce 2011, s návazností na vývoj v předchozích letech (zpravidla od roku 2006). Zahrnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klademe důraz na jevy v kraji významné. V textu jsme se snažili postihnout dopady ekonomické recese v našem kraji a posoudit vývoj ve srovnání s ostatními kraji České republiky.

Vzhledem k systému postupného zpracování dat zatím nemáme k dispozici kompletní údaje za rok 2011. Proto můžeme v některých oblastech zpracovat hodnocení zatím pouze do roku 2010.

Obdobné materiály byly zpracovány ve všech krajích České republiky, jednotně bylo připraveno mezikrajské srovnání, které zachycuje postavení Jihomoravského kraje v rámci České republiky a vývoj v roce 2011. Také tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích. Tabulková příloha obsahuje ukazatele demografického, sociálního a ekonomického vývoje a údaje životního prostředí podle krajů za rok 2011, za kraj v časové řadě let 2006 až 2011 (případně 2010) a podle okresů Jihomoravského kraje.

Regionální statistika Českého statistického úřadu je zaměřena především na zachycení strukturálních změn v čase. Přesto však existuje poměrně široká nabídka ukazatelů, které jsou publikovány čtvrtletně (souhrnně vydávané ve **Statistickém bulletinu Jihomoravského kraje**) a které poskytují obraz o vývoji regionu z krátkodobého pohledu. Některé z nich dokonce můžeme považovat za určitý ekvivalent konjunkturálních indikátorů používaných na celorepublikové úrovni.

Nabídka krátkodobých regionálních ukazatelů je menší než za celou ČR a při jejich hodnocení je nutné mít na paměti, že mohou být více ovlivněny náhodnými výkyvy. Jejich vypovídací schopnost může být omezena systémem a metodikou statistického zjišťování[1], přesto jsou významným zdrojem informací o regionu, neboť jsou dostupné ve velmi krátkém čase po skončení sledovaného období. Například Statistický bulletin s prvními souhrnnými údaji o vývoji za celý rok 2011 vyšel již 95 dní po skončení roku. Komplexní pohled na vývoj v kraji poskytuje **Statistická ročenka Jihomoravského kraje** pravidelně vydávaná v průběhu měsíce prosince. Nejnovější údaje za vybrané ukazatele o Jihomoravském kraji naleznete také na webových stránkách ČSÚ Jihomoravského kraje.

[1] Statistická zjišťování jsou v mnoha případech primárně sestavována s cílem zachytit vývoj v České republice jako celku, nikoliv v jednotlivých regionech. Výběrová šetření tak nemusí (či nemohou) vždy zohledňovat regionální hledisko. Mnoho regionálních ukazatelů z ekonomické oblasti je například publikováno podle tzv. podnikové metody, kdy je podnik zařazen do toho regionu, kde má registrované sídlo, nikoliv tam, kde skutečně působí, což značně omezuje vypovídací schopnost ukazatele na regionální úrovni.

Reprodukce výňatků z tohoto materiálu lze pořizovat, pokud je uveden jejich zdroj, s výjimkou reprodukce pro komerční účely. Citace mohou být zveřejněny jen s uvedením zdroje „Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihomoravského kraje v roce 2011“ a původu statistických dat v něm otištěných.

Ležatá čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.
Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.
Ležatý křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.
Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.
Zkratka „i.d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 31. 7. 2012. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.

OBSAH

Úvod ... 3
Souhrn hlavních poznatků ... 7
1. DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ ... 9
Sídelní struktura ... 9
Vývoj počtu obyvatel ... 10
Demografické události ... 12
Věková struktura ... 16
2. SOCIÁLNÍ VÝVOJ ... 18
Zaměstnanost, ekonomická aktivita ... 18
Nezaměstnanost ... 21
Zaměstnávání cizinců ... 24
Mzdy ... 25
Důchodci, důchody ... 26
Nemocnost, školství ... 27
Kriminalita, dopravní nehody ... 28
3. EKONOMICKÝ VÝVOJ ... 29
Makroekonomický rámec ... 29
Věda, IT ... 33
Organizační struktura ... 34
Zemědělství, lesnictví ... 35
Průmysl ... 36
Stavebnictví, bytová výstavba ... 38
Cestovní ruch ... 41
4. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ ... 42
Půdní fond ... 42
Ekologické zemědělství ... 43
Vodovody a kanalizace ... 43
Emise ... 44
Odpady ... 44
Výdaje na ochranu ŽP ... 45
5. MEZIKRAJSKÉ SROVNÁNÍ ... 46
6. TABULKOVÁ PŘÍLOHA
1. Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů
Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů - demografický vývoj ... 52
Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů - sociální vývoj ... 53
Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů - ekonomický vývoj ... 54
Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů - vývoj životního prostředí ... 55
2. Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj
Tab. 2.1 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj - demografický vývoj ... 56
Tab. 2.2 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj - sociální vývoj ... 57
Tab. 2.3 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj - ekonomický vývoj ... 60
Tab. 2.4 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj - vývoj životního prostředí ... 62
3. Vybrané ukazatele podle okresů Jihomoravského kraje
Tab. 3.1 Vybrané ukazatele podle okresů Jihomoravského kraje ... 63

Seznam kartogramů

Pohyb obyvatel v okresech Jihomoravského kraje v letech 2006 až 2011 11
Přírůstek obyvatel stěhováním v obcích v letech 2006 až 2011 11
Míra registrované nezaměstnanosti v okresech Jihomoravského kraje v letech 2006 až 2011 (stav ke konci jednotlivých měsíců) 22
Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2006 až 2010 32
Věda a výzkum v krajích v roce 2010 32
Bytová výstavba v obcích Jihomoravského kraje v letech 2006 až 2011 37
Stavební práce v okresech Jihomoravského kraje v letech 2006 až 2011 37
Bytová výstavba v krajích v letech 2006 až 2011 49

SOUHRN HLAVNÍCH POZNATKŮ

Demografický vývoj

Třetina obyvatel v roce 2011 žila v krajském městě, podíl městského obyvatelstva se vlivem procesu suburbanizace pozvolna snižuje. Počet obyvatel kraje rostl pomaleji než v předchozích letech. Přírůstek obyvatel stěhováním zůstal na úrovni roku 2010, ovšem proti období let 2007 až 2009 poklesl v důsledku snižujícího se počtu přistěhovalých z ciziny. Poklesl i přirozený přírůstek obyvatel, neboť počet živě narozených se snižoval již třetím rokem.

Neměnným trendem je zvyšování podílu dětí narozených mimo manželství. Tato skutečnost je důsledkem snižujících se počtů uzavřených sňatků – ten byl nejnižší od roku 1991. Jako pozitivní lze vnímat skutečnost, že poklesl i počet rozvodů.

Pokračoval proces stárnutí populace. V roce 2005 podíl osob v poproduktivním věku velikostí přesáhl velikost podílu dětské složky a každoročně se dál zvyšuje. Podíl dětské složky se dlouhodobě snižoval a nepatrné zvýšení bylo zaznamenáno až v posledních 3 letech.

Postupně se zvyšuje naděje dožití (střední délka života), zvyšuje se i průměrný věk. Zvýšil se ovšem průměrný věk nejen u obyvatel celkem, ale i průměrný věk matky při narození dítěte, průměrný věk ženicha a nevěsty při uzavření sňatku či průměrný věk manželů při rozvodu.

Sociální vývoj

Oblast zaměstnanosti odrážela dopady hospodářského zpomalení či možného oživení nejzřetelněji. Po 8 letech růstu se meziročně snížil objem pracovní síly, poklesl počet zaměstnaných i počet nezaměstnaných. V porovnání s rokem 2008 byl ovšem počet zaměstnaných o 7,6 tisíc osob nižší, počet nezaměstnaných však vzrostl o 18,4 tisíc osob.

K nárůstu počtu nezaměstnaných (a obecné míry nezaměstnanosti) došlo s nástupem krize již ve 4. čtvrtletí 2008, růst pokračoval v jednotlivých čtvrtletích roku 2009 a skončil až druhým čtvrtletím roku 2010. Počet nezaměstnaných ve 3. a 4. čtvrtletí 2011 byl shodný s koncem roku 2009.

S vývojem počtu nezaměstnaných byl úzce spjat i vývoj počtu volných pracovních míst. Jestliže v srpnu 2008 bylo k dispozici ještě téměř 17 tisíc volných míst, na konci roku 2008 to byla již jen polovina tohoto počtu. Na konci roku 2011 bylo k dispozici pouze 2 775 volných pracovních míst. Zvyšoval se i počet dlouhodobě nezaměstnaných. Obecně platilo, že míra nezaměstnanosti byla vyšší mezi mladšími věkovými skupinami, klesala se vzrůstajícím stupněm vzdělání. Vývoj nezaměstnanosti měl vliv i na snížení počtu zaměstnaných cizinců.

Obrazem vývoje na trhu práce byl i nárůst počtu předčasných důchodů, z řad starobních důchodců na konci roku 2011 tuto možnost využila čtvrtina z nich.

Až do roku 2009 se zvyšoval počet studentů vysokých škol bydlících v kraji. Vzdělání zvyšuje možnosti uplatnění na trhu práce, osoby s vyšším vzděláním pobíraly i vyšší průměrné mzdy.

Příznivě se vyvíjela pracovní neschopnost, poklesl počet nově hlášených případů, průměrný denní stav práceneschopných i průměrná délka trvání pracovní neschopnosti.

Zatímco počet zjištěných trestných činů v kraji patřil v letech 2010 a 2011 k nejnižším, nehodovost na silnicích se zvyšovala.

Ekonomický vývoj

V makroekonomické rovině se situace hospodářství kraje v roce 2009 projevila výrazným meziročním propadem HDP. V roce 2010 se objem regionálního HDP sice meziročně zvýšil, ovšem porovnání HDP ve stálých cenách roku na základ roku 1995 udává, že přírůstek v roce 2010 byl nižší, než činil přírůstek v předkrizovém roce 2008.

Zemědělská produkce v roce 2009 a 2010 byla podstatně nižší než v letech 2007 a 2008. Očekávané výsledky za rok 2011 budou zřejmě příznivější. Rostlinná výroba v roce 2011 proti roku 2010, jenž byl do značné míry ovlivněn nepříznivým počasím v době vegetace, zaznamenala růst výnosů a sklizně většiny plodin. Živočišná výroba ovšem byla charakteristická spíše snižováním stavů většiny hospodářských zvířat.

Tržby v průmyslových podnicích proti roku 2010 sice vzrostly, ale stále byly nižší, než v „předkrizovém“ roce 2008. Počet zaměstnanců velkých průmyslových podniků se po předchozím tříletém poklesu meziročně o desetinu zvýšil.

Ve stavebnictví se dopad krize plně projevil až v roce 2011, stavební výroba dosáhla pouze poloviny skutečnosti roku 2009. Snížil se počet vydaných stavebních povolení, stejně tak počet zahájených i dokončených bytů.

V oblasti cestovního ruchu se v letech 2010 a 2011 po předchozím poklesu mírně zvýšil počet hostů hromadných ubytovacích zařízení, průměrný počet přenocování však stále zůstal nejnižší mezi kraji.

Životní prostředí

Na území kraje se v posledních letech nepatrně zvyšovala plocha lesních pozemků, trvalých travních porostů, sadů a zahrad, současně se snížila výměra orné půdy. Jihomoravský kraj je svými geografickými podmínkami vhodný především pro konvenční zemědělství. Ekologické zemědělství proto není nijak výrazně rozvinuto, i když se v posledních letech podíl plochy ekologicky obhospodařované půdy mírně navýšil.

Zatímco objem produkce podnikových odpadů v roce 2010 téměř o čtvrtinu poklesl, objem nakládání s odpady mírně vzrostl. V nakládání s odpady se zvýšil podíl využitých odpadů a u komunálního odpadu se zvýšil podíl odděleně sbíraných složek odpadu.

K největším znečišťovatelům ovzduší patří mobilní zařízení se spalovacími motory (počet vozidel se každoročně zvyšuje), i přesto v dlouhodobém pohledu v roce 2010 poklesly měrné emise oxidu uhelnatého a oxidů dusíku.

Na ochranu životního prostředí byly v roce 2010 na území kraje pořízeny investice v hodnotě 3,1 mld. Kč.

V roce 2010 a 2011 bylo vykázáno snížení spotřeby vody na osobu a den. Čtyři pětiny obyvatel kraje žily v roce 2011 v domech připojených na kanalizaci s čistírnou odpadních vod, podíl čištěných odpadních vod se meziročně zvýšil.

1. DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ

Téměř třetina obyvatel žije v krajském městě

Jihomoravský kraj je rozlohou 7 195 km^2 čtvrtým největším krajem České republiky, stejné místo mezi kraji zaujímá i počtem 1,166 mil. obyvatel. Sídelní strukturu tvoří 49 měst, 40 městysů, 583 obcí a 1 vojenský újezd (VÚ Březina).

V rozdělení do velikostních skupin obcí podle počtu obyvatel je na jedné straně Brno jako zástupce největší velikostní skupiny a 5 okresních měst ve velikostní skupině 20 až 50 tisíc obyvatel. Na druhém pólu je 112 obcí, v nichž žije v každé méně než 200 obyvatel. Ovšem největší počet obcí Jihomoravského kraje se nachází ve velikostní skupině 200 až 499 obyvatel. Celkem 194 obcí tvořilo 28,8 % celku, ovšem žilo zde pouze 5,6 % z počtu obyvatel kraje.

Zajímavé jsou právě obě krajní skupiny velikostního rozpětí obcí. V Brně žila téměř třetina obyvatel kraje, naproti tomu v nejmenších obcích, i když jejich počet byl třetí nejvyšší, žilo pouze 1,2 % obyvatel kraje. Společný oběma mezním velikostním skupinám obcí byl nejvyšší průměrný věk obyvatel – 42,8 roku v nejmenších obcích a 42,2 roku v Brně.

Graf 1 Sídelní struktura Jihomoravského kraje k 31. 12. 2011

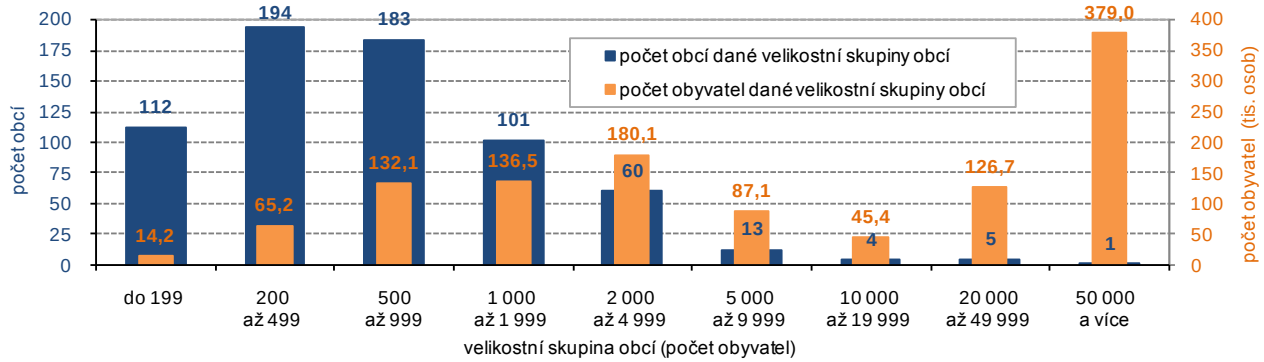

Pozvolný úbytek obyvatel měst

Na konci roku 2011 žilo ve městech 62,3 % obyvatel kraje, proti roku 2006 se podíl městského obyvatelstva snížil o 0,4 bodu, pokračoval tak pozvolný proces suburbanizace, při němž se obyvatelstvo stěhuje z měst do jejich zázemí. Meziroční úbytek obyvatel byl zaznamenán právě v největších městech, a to především úbytek obyvatel stěhováním. Prakticky pouze v nejmenších obcích byl zaznamenán přirozený úbytek obyvatel, byl však plně nahrazen migračním přírůstkem. Cílem stěhování obyvatel z měst byly především obce s počtem obyvatel nižším než 2 tisíce osob.

Graf 2 Pohyb obyvatelstva podle velikostních skupin obcí Jihomoravského kraje k 31. 12. 2011

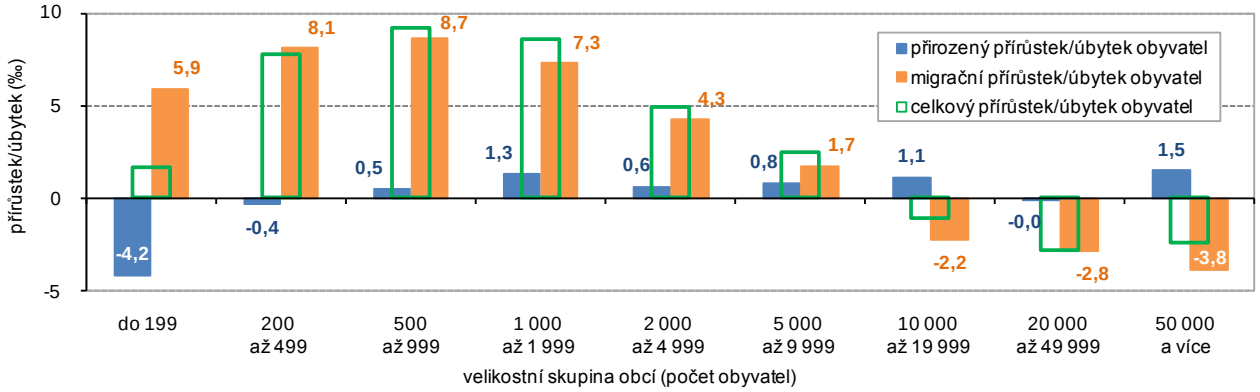

Tempo růstu počtu obyvatel se zpomalilo

Na konci roku 2011 žilo na území Jihomoravského kraje celkem 1 166 313 obyvatel. Stav obyvatel navazuje na výsledky sčítání lidu, domů a bytů, které proběhlo v březnu 2011 a není tak srovnatelný s předešlými roky. Lze hodnotit pouze přírůstek či úbytek počtu obyvatel jako výsledek přirozené měny obyvatel a migrace.

Z tohoto pohledu lze konstatovat, že počet obyvatel kraje se zvyšuje již od roku 2003, tedy devátým rokem, ovšem tempo růstu se zpomalilo zásluhou poklesu velikosti přírůstku obyvatel stěhováním. Ke zvýšení počtu obyvatel v roce 2011 došlo celkem v 7 krajích ČR, přírůstek obyvatel Jihomoravského kraje v relativním vyjádření 2,3 ‰ byl mezi kraji 3. nejvyšší.

Přirozený přírůstek klesal již třetí rok

Pátým rokem v řadě se na celkovém přírůstku obyvatel kladně podílel přirozený přírůstek (v minulosti to byly roky 1991 až 1993). Z těchto 7 let však pouze v roce 2010 přirozený přírůstek převýšil byť nepatrně migrační přírůstek (o 2 osoby). V roce 2011 se v Jihomoravském kraji narodilo o 938 dětí více, než kolik obyvatel kraje v tomto roce zemřelo. Přirozený přírůstek klesá od roku 2009, byť ve srovnání s rokem 2007 byl vyšší (v roce 2007 činil 597 osob a v roce 2008 byl nejvyšší, a to 1 934 osob).

Graf 3 Počet obyvatel*), celkový, přirozený a migrační přírůstek v Jihomoravském kraji

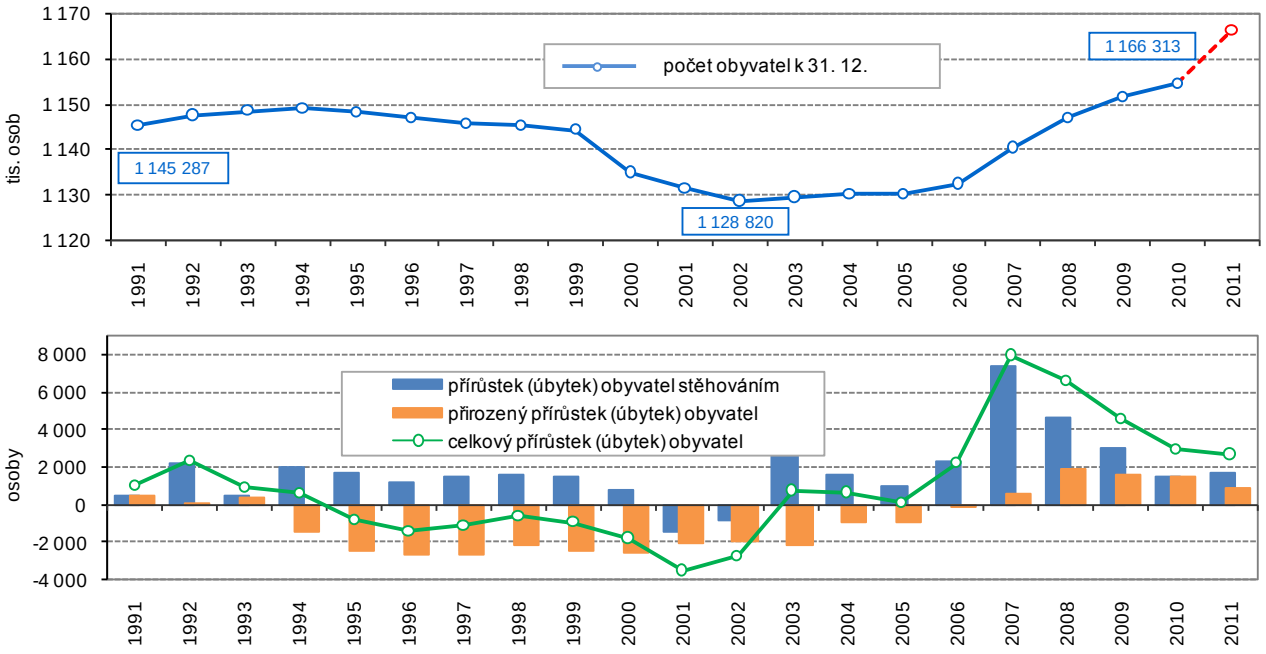

*) v roce 2011 byl počet obyvatel navázán na výsledky SLDB 2011 a není srovnatelný s předchozími roky

Migrační přírůstek je dán stěhováním cizinců

Migrační přírůstek obyvatel byl s výjimkou let 2001 a 2002 zaznamenán ve všech letech sledovaného období. V roce 2011 se do kraje přistěhovalo 8 658 osob, vystěhovalo se 6 910 osob (přírůstek 1 748 osob). Migrační přírůstek od roku 2007 (kdy byl zaznamenán nejvyšší přírůstek obyvatel migrací – 7 374 osob) přes nepatrné zvýšení právě v roce 2011 postupně klesá především zásluhou klesajícího počtu přistěhovalých cizinců.

V grafu 4 je znázorněn rozklad přírůstku či úbytku obyvatel stěhováním na saldo vnitřního a zahraničního stěhování. Je zřejmé, že od roku 2003, od něhož je v uvedeném grafu vykazován přírůstek obyvatel stěhováním, je nositelem přírůstku především kladné saldo zahraničního stěhování – saldo vnitřního stěhování bylo kladné pouze v roce 2009 a 2011.

Graf 4 Přírůstek/úbytek obyvatel stěhováním v Jihomoravském kraji

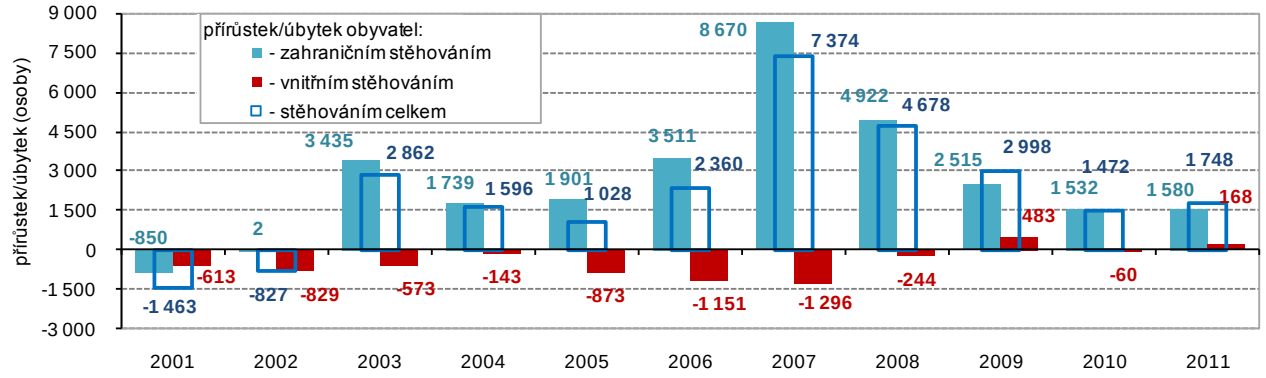

Nárůst počtu cizinců se zastavil

Na konci roku 2011 žilo v Jihomoravském kraji 36,4 tisíc cizinců, jejich počet se od roku 2001 zdvojnásobil. Nejvyšší meziroční přírůstky počtu cizinců byly zaznamenány v letech 2006 až 2008, v roce 2010 s hospodářským zpomalením se dosavadní nárůst počtu zastavil. Počet cizinců byl v roce 2011 sice mezi kraji 3. nejvyšší, ovšem v přepočtu na 1 000 obyvatel (31 cizinců na 1 000 obyvatel) to byla až 7. nejvyšší

Pohyb obyvatel v okresech Jihomoravského kraje v letech 2006 až 2011

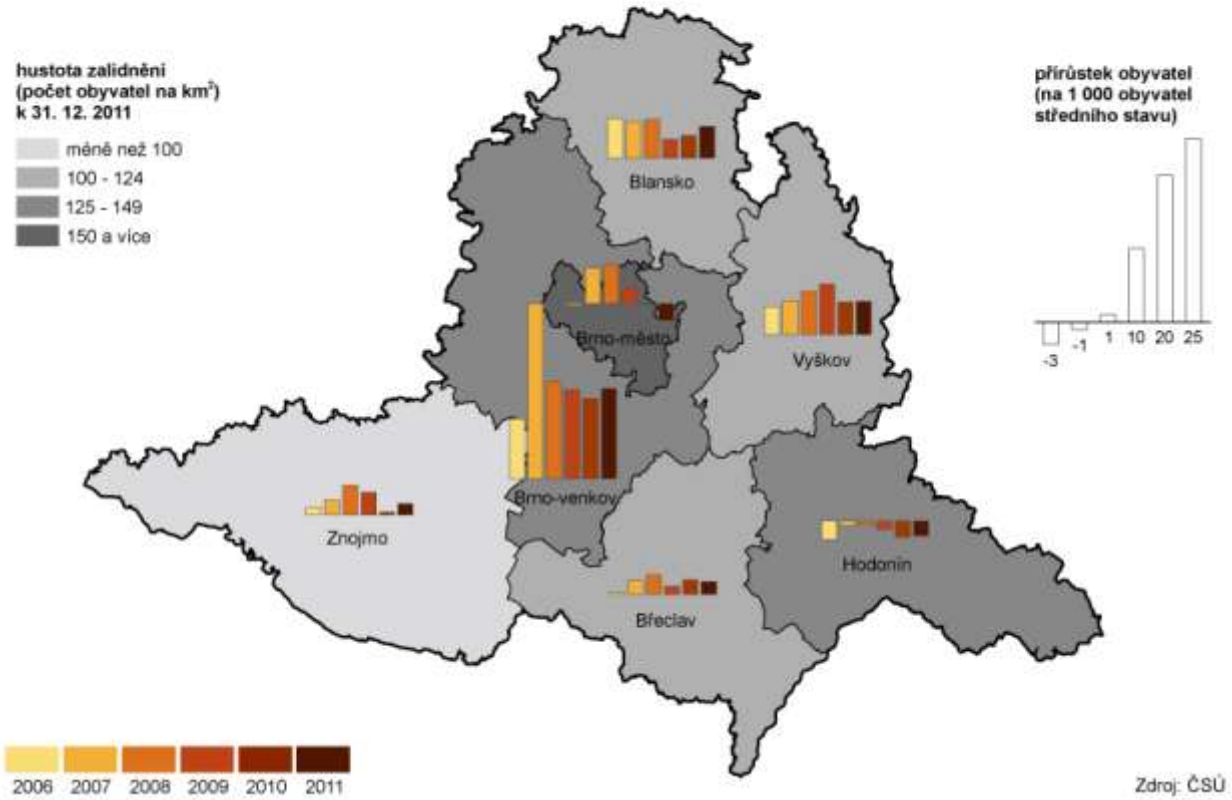

Zdroj: ČSÚ

Přírůstek obyvatel stěhováním v obcích v letech 2006 až 2011

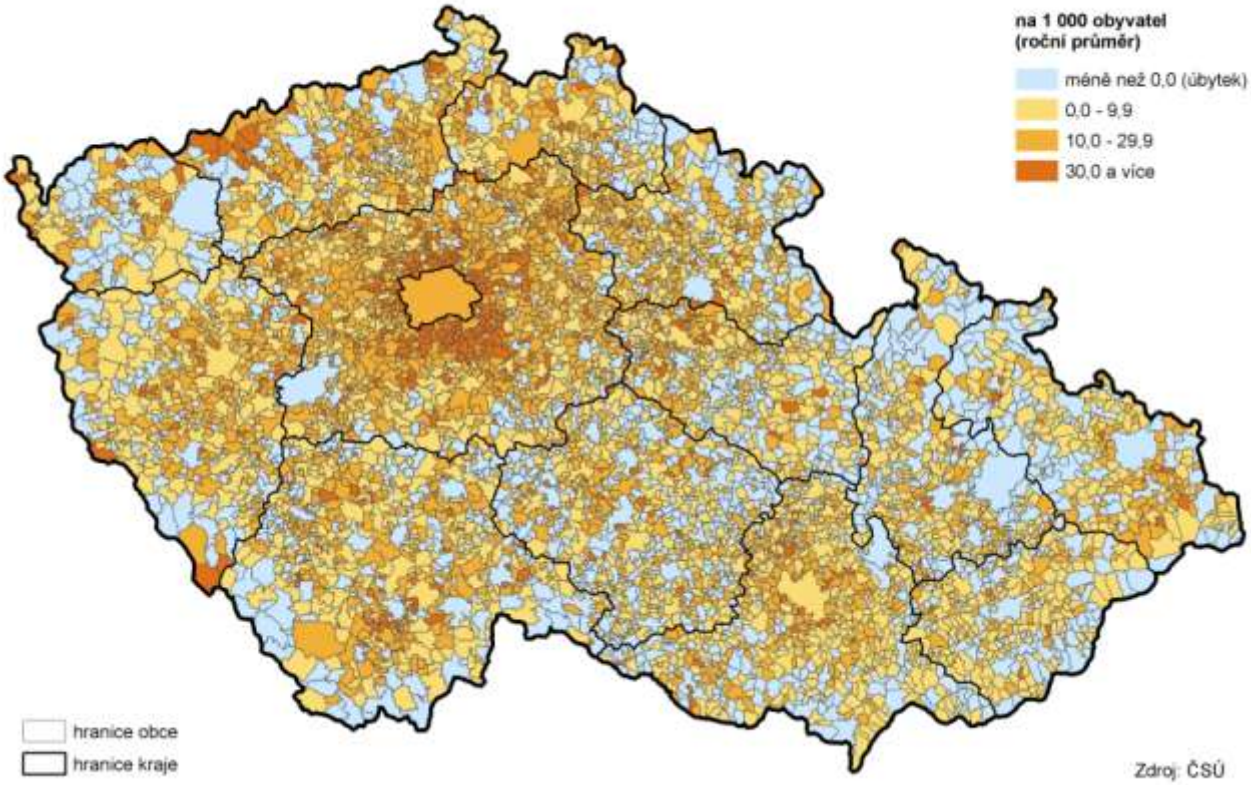

Zdroj: ČSÚ

hodnota. Např. v Praze na tisíc obyvatel připadlo 130 cizinců, naproti tomu ve Zlínském kraji pouze 14 cizinců. Od roku 2004 mezi cizinci v Jihomoravském kraji převládají občané Ukrajiny, následují přistěhovalí ze Slovenska a z Vietnamu.

Graf 5 Počty cizinců a jejich podíl na počtu obyvatel v Jihomoravském kraji

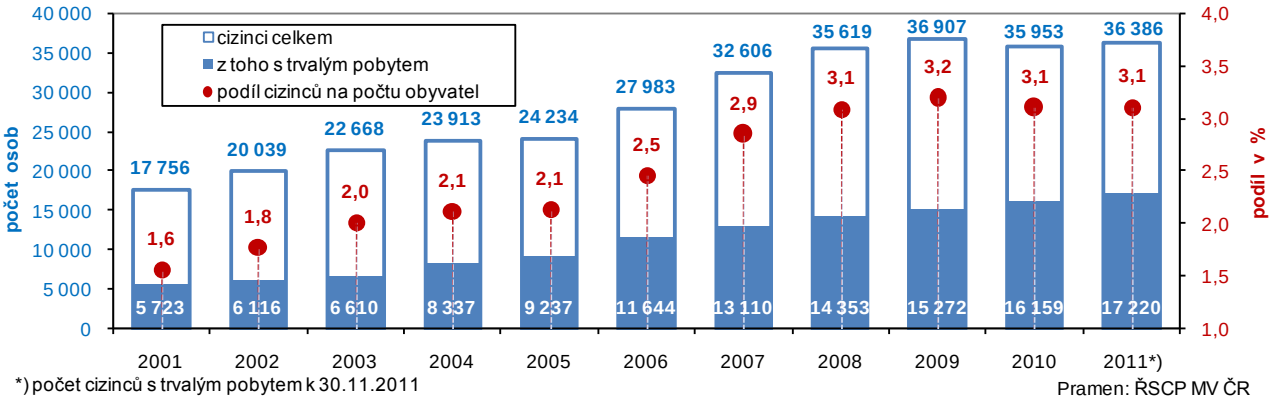

*) počet cizinců s trvalým pobytem k 30.11.2011

Pramen: ŘSCP MV ČR

Narodilo se méně dětí

V roce 2011 se v kraji živě narodilo 12 404 dětí, na 1 000 obyvatel tak připadlo 10,7 narozených dětí. Hrubá míra porodnosti byla mezi kraji 3. nejvyšší. Porodnost se v kraji zvyšovala nepřetržitě od roku 1999, v roce 2008 dosáhla hodnoty 11,5 ‰, když se narodilo 13 196 dětí. V posledních třech letech meziročně počet narozených dětí klesal, v roce 2011 byl o 636 dětí nižší než v roce 2010.

Vývoj úhrnné plodnosti[2] ukazuje výrazný odklon od vícedětných rodin, který započal na začátku 90. let a pokračoval prakticky až do roku 2002. Jestliže v roce 1991 by na ženu v reprodukčním období připadlo 1,893 narozených dětí, v roce 2000 to bylo jen 1,073 dětí, v roce 2010 se počet zvýšil na krátkodobé maximum (1,492), v roce 2011 byl zaznamenán nepatrný pokles na 1,436 dětí.

Graf 6 Živě narození, živě narození mimo manželství a úhrnná plodnost v Jihomoravském kraji

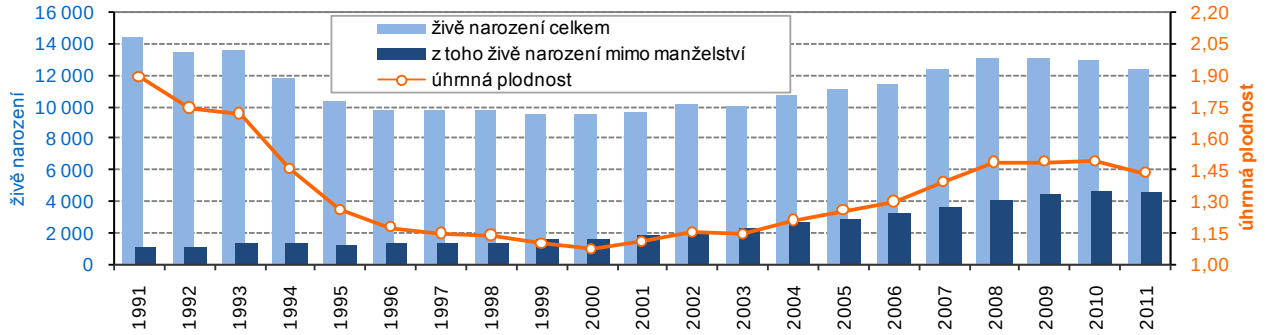

Ženy se stávají matkami ve vyšším věku

Vývoj posledních let v České republice ukazuje trend postupného zvyšování průměrného věku matky při narození dítěte. Nejinak tomu je i v Jihomoravském kraji, z grafu 7 je patrné, že v roce 1991 se nejvíce dětí narodilo matkám ve věku 21 let, v roce 2001 bylo nejvíce matek ve věku 26 let a v roce 2011 už ve věku 30 let.

Trend odkládání porodů do vyššího věku matky sílil, a to zejména při prvním porodu. V roce 2011 rodily ženy v průměru poprvé ve věku 28,6 let, přičemž ještě o deset let dříve to bylo ve věku 25,9 let. V roce 1991 bylo matce bez ohledu na pořadí porodu v průměru 24,6 let, v roce 2001 už 27,3 a v roce 2011 pak 30,4 let.

Nadále roste podíl dětí narozených mimo manželství

Mimo manželství se v Jihomoravském kraji ve sledovaném období narodilo 4 552 dětí. I když byl jejich počet proti roku 2010 o 113 dětí nižší, vzhledem k současnému poklesu celkového počtu živě narozených dětí se podíl na celku zvýšil z 35,8 % v roce 2010 na 36,7 %. I přes nárůst byl podíl narozených mimo manželství mezi ostatními kraji 4. nejnižší.

U 1 206 dětí narozených mimo manželství nebyl uveden otec. Z toho u 1 012 dětí bez uvedeného otce byla matka svobodná, u 187 dětí matka rozvedená a u 7 dětí bez uvedeného otce byla matkou vdova.

[2] Úhrnná plodnost udává průměrný počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě v průběhu jejího reprodukčního období (15 - 49 let), pokud by po celou dobu zůstaly zachovány míry plodnosti daného roku.

Graf 7 Podíl živě narozených podle věku matky při narození dítěte v Jihomoravském kraji

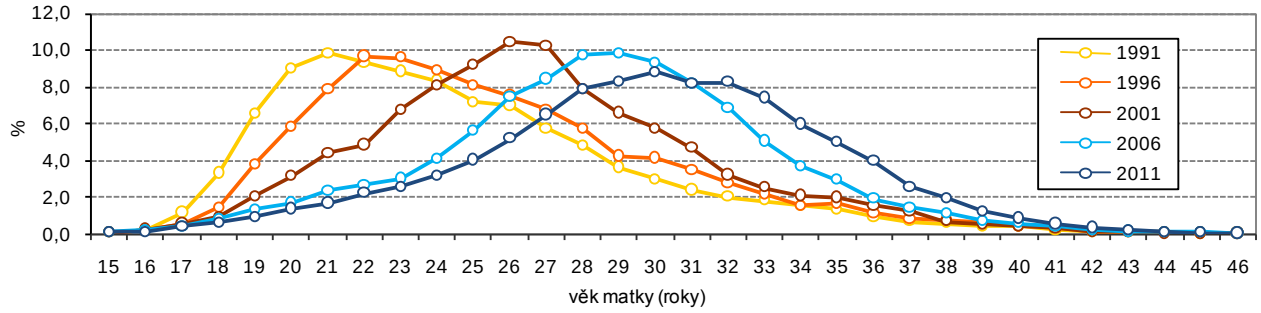

Očekávání narození dítěte přestává být důvodem k uzavření manželství

Očekávání narození dítěte již není pádným důvodem pro uzavření manželství. Toto konstatování lze vyjádřit pomocí demografického ukazatele „předmanželské koncepce“. Ukazatel udává, kolik procent živě narozených dětí se vdané matce, jakožto první v pořadí v nynějším manželství, narodilo do sedmi měsíců po sňatku. Jednodušeji řečeno – je to podíl dětí, které jejich rodiče čekali už před svatbou. Od počátku 80. let až do poloviny 90. let 20. století v rámci České republiky podíl dětí, které jejich rodiče čekali už před svatbou, tvořil více než polovinu narozených dětí. Podobně tomu bylo i v Jihomoravském kraji. V roce 2001 se v předmanželské koncepci narodilo již jen 41,4 % dětí v kraji. Ovšem v roce 2011 se jako první dítě v současném manželství narodilo celkem 3 847 dětí a z toho pouze 979 dětí, tj. 25,4 %, se narodilo v době do 7 měsíců po uzavření sňatku.

Graf 8 Počet potratů a potratovost v Jihomoravském kraji

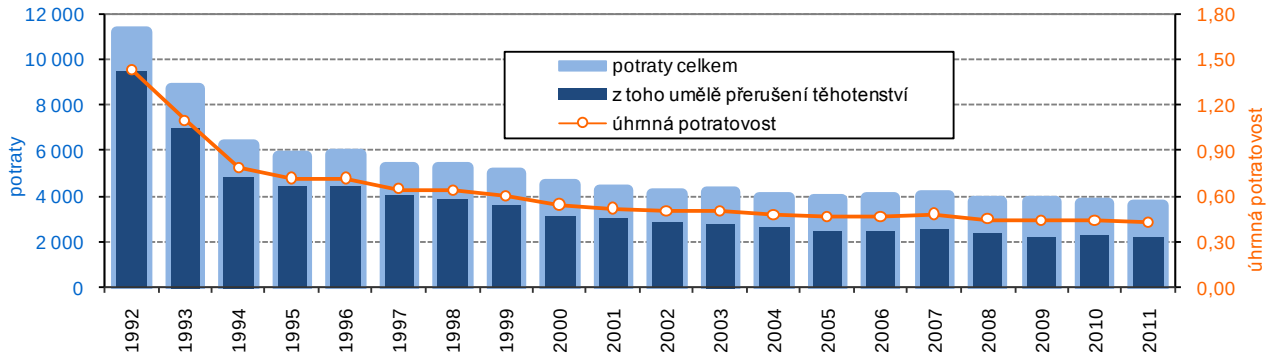

Potratem končí téměř čtvrtina těhotenství …

V první části grafu 9 jsou uvedeny hrubé míry porodnosti, úmrtnosti a potratovosti (počet demografického jevu na 1 000 obyvatel). Vzhledem k tomu, že střední stav obyvatel roku 2011 byl sladěn s výsledky SLDB 2011, nejsou hrubé míry plně srovnatelné s předešlými roky.

Hrubá míra potratovosti (počet potratů na 1 000 obyvatel) v roce 2011 dosáhla hodnoty 3,09 ‰. V celém období se pohybovala pod republikovým průměrem a v roce 2011 byla mezi kraji dokonce nejnižší. V roce 2011 bylo v kraji evidováno 3 599 potratů (o 131 méně než v roce 2010), z toho 2 221 (61,7 %) představovala umělá přerušení těhotenství (o 90 méně). Potratem tak skončilo 22,44 % těhotenství (0,24 % těhotenství skončilo narozením mrtvého dítěte a 77,33 % těhotenství skončilo narozením živého dítěte).

Graf 9 Porodnost a úmrtnost v Jihomoravském kraji

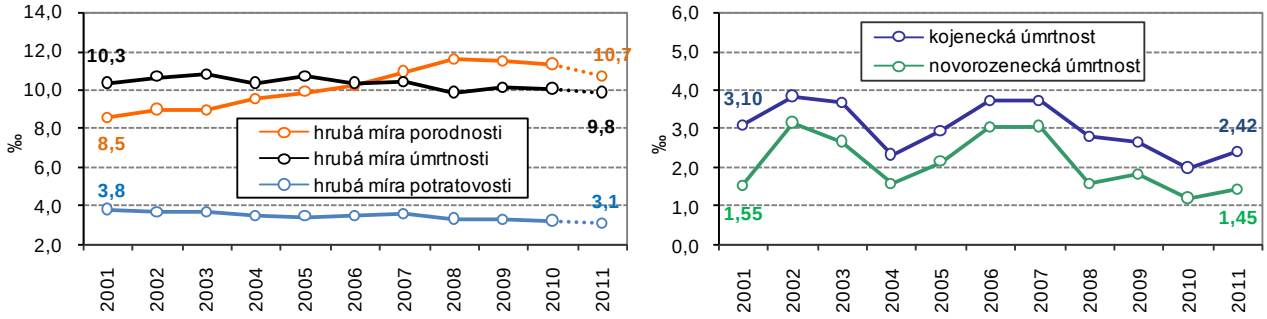

… potratovost se ale snižuje

Vývoj úhrnné potratovosti[3] zaznamenal výrazné snížení v letech 1992 až 1995, v dalších letech pak každoroční mírný pokles či kolísání. V roce 1992 by na ženu v reprodukčním období připadlo v průměru 1,434 potratů, v roce 1996 to bylo jen 0,720, v roce 2011 se možný počet potratů snížil na 0,428.

Každý druhý zemřel na nemoci oběhové soustavy

Hrubá míra úmrtnosti v roce 2011 v Jihomoravském kraji činila 9,8 ‰ a byla mezi ostatními kraji 4. nejnižší. V kraji zemřelo 11 466 osob (5 775 mužů, 5 691 žen), což bylo o 100 osob méně než v roce 2010. Příčinou úmrtí u tří čtvrtin zemřelých jsou dlouhodobě, a to nejen v Jihomoravském kraji, nemoci oběhové soustavy nebo nádorová onemocnění. Na nemoci oběhové soustavy zemřelo 51,0 % z celkového počtu zemřelých (45,1 % mužů a 56,9 % ze zemřelých žen), na zhoubná nádorová onemocnění 25,5 % z počtu zemřelých (27,8 % ze zemřelých mužů a 22,4 % ze zemřelých žen).

Úmrtnost kojenců či novorozených je nižší

Ukazatele úmrtnosti v nízkém věku mají v pohledu na delší časové období klesající trend, v krátkodobém pohledu však spíše kolísají. Přesto kojenecká i novorozenecká úmrtnost v kraji byla v roce 2011 nižší než průměr v ČR. Kojenecká úmrtnost (zemřelí do 1 roku na 1 000 živě narozených) v kraji činila kraji 2,42 ‰ (v ČR 2,74 ‰); novorozenecká úmrtnost (zemřelí do 28 dnů na 1 000 živě narozených) činila 1,45 ‰ (v ČR 1,71 ‰).

Graf 10 Narození a zemřelí v Jihomoravském kraji podle měsíců

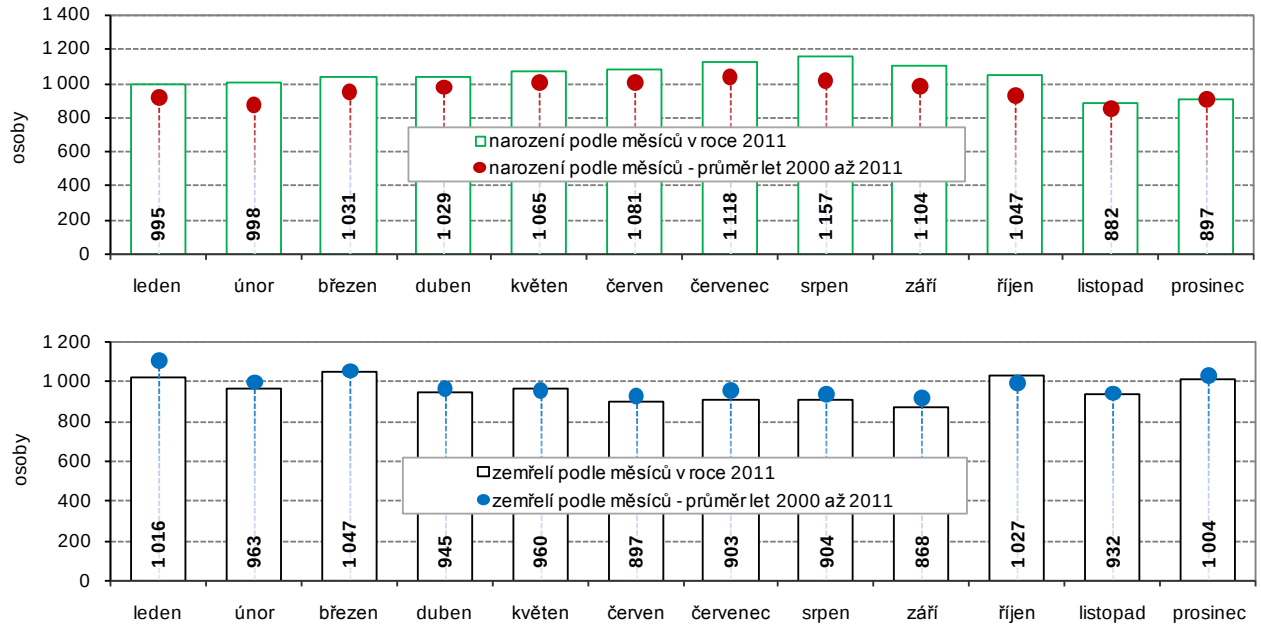

Nejvíce osob umírá v zimních měsících

Průběh vývoje počtu narozených i zemřelých v jednotlivých měsících roku 2011 se od průměru posledních let výrazně nelišil, nejvíce dětí se narodilo ke konci jara a v letních měsících, nejvíce lidí zemřelo v průběhu zimy. Ovšem zatímco počty narozených ve všech měsících roku 2011 s výjimkou prosince přesahovaly průměr posledních let, počty zemřelých byly s výjimkou měsíce května a října na úrovni průměru či pod průměrem minulých let.

Naše děti budou žít déle

Údaje o naději dožití (střední délce života) zjištěné z dvouletých průměrů let 2010 a 2011 udávají, že muž narozený v roce 2011 v Jihomoravském kraji se pravděpodobně dožije věku 75,14 let, což je mezi kraji čtvrtý nejvyšší věk. Žena narozená v roce 2011 v Jihomoravském kraji se pravděpodobně dožije 81,46 let, což je ovšem věk mezi kraji druhý nejvyšší. Střední délka života se postupně zvyšuje, což je patrné zejména z delšího časového úseku uvedeného v grafu 11. Od roku 1991 v Jihomoravském kraji vzrostla střední délka života u mužů o 6,16 roku a u žen o 4,81 roku (v rámci ČR došlo ke zvýšení o 6,25 resp. 4,60 roku).

[3]Úhrnná potratovost je průměrný počet potratů, které by připadly na jednu ženu za předpokladu, že by míry potratovosti podle věku, zaznamenané ve sledovaném kalendářním roce, zůstaly během jejího reprodukčního věku (15 - 49 let) neměnné.

Graf 11 Naděje dožití při narození v Jihomoravském kraji

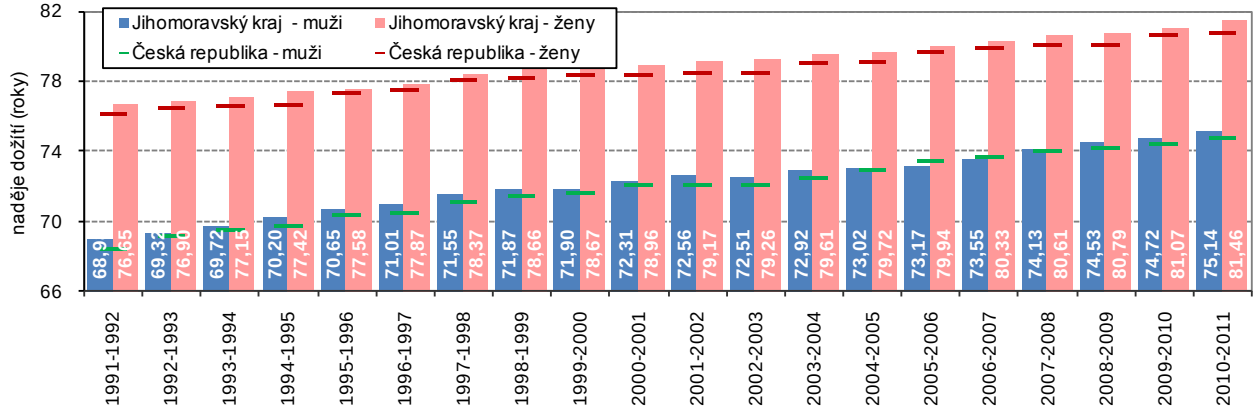

Pokles sňatečnosti pokračuje

Úroveň sňatečnosti v posledních letech víceméně stagnovala. Nepatrnou výjimkou byl rok 2007, kdy se počet sňatků krátkodobě zvýšil. Projevila se tzv. příznivá „konstelace šťastných čísel“ a 7. 7. 2007 (připadající na sobotu) bylo v kraji uzavřeno 487 sňatků, což bylo téměř 8 % z celkového počtu sňatků. V roce 2008 bylo nejvíce sňatků uzavřeno dne 7. 6. (249), v roce 2009 dne 6. 6. (258) a v roce 2010 dne 24. 4. (203).

V roce 2011 bylo nejvíce sňatků uzavřeno 11. 6., a to 243. Celkem však bylo uzavřeno pouze 4 894 sňatků (o 205 méně než v roce 2010). Tento počet byl od roku 1991 nejnižší - rok 1991 je rokem, od něhož jsou k dispozici přepočtené údaje za současnou strukturu správního uspořádání Jihomoravského kraje. Úroveň hrubé míry sňatečnosti ve výši 4,20 ‰ byla mírně pod republikovou hodnotou (4,30 ‰). Zajímavostí bylo, že v České republice bylo sice v roce 2011 uzavřeno 45 137 sňatků (o 1 609 méně než v roce 2010) a tento počet byl nejnižší od roku 1918.

Graf 12 Sňatky a rozvody v Jihomoravském kraji

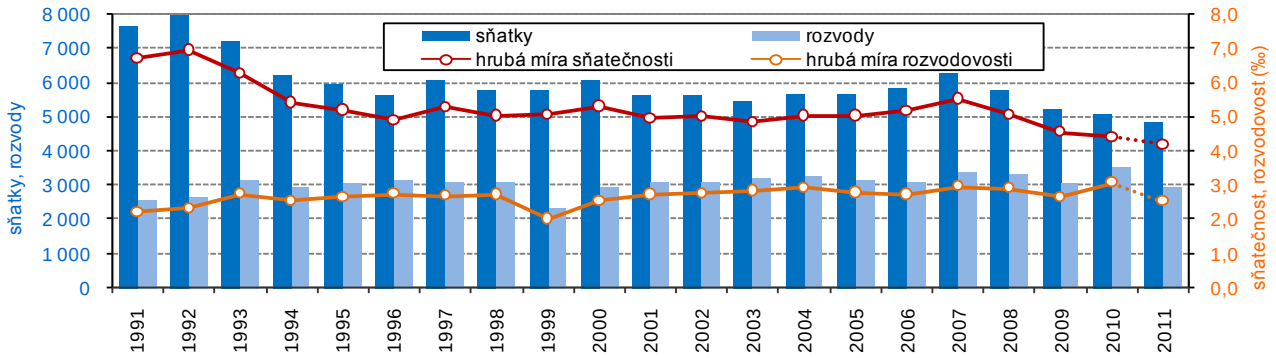

Věk snoubenců se zvyšuje

Průměrný věk ženichů při prvním sňatku v roce 2011 v kraji dosáhl 31,0 let, průměrný věk nevěst 28,5 let. U mužů to bylo o 3,0 roku a u žen o 3,1 roku více než před deseti lety. V převážné většině případů byl při uzavírání sňatku starší muž (v 69,5 % případů), naopak ženy převyšující svým věkem manžela se vyskytovaly u 20,3 % uzavřených sňatků. Zatímco ještě v roce 2002 se na celkovém počtu nově uzavíraných manželství podílely ženy mladší 30 let ze 77,2 %, o deset let později to bylo už jen 56,1 %. V případě mužů byl tento pokles také zřetelný – z 62,2 % v roce 2002 na 36,5 % o deset let později.

Pokles počtu rozvodů

Poklesl také počet rozvodů, i když každoroční údaje jsou ovlivňovány i délkou trvání rozvodového řízení. V roce 2011 bylo v kraji rozvedeno 2 945 manželství, což bylo o 603 méně než v předchozím roce. Hrubá míra rozvodovosti dosáhla 2,53 ‰ a byla pod úrovní ČR (2,68 ‰). Index rozvodovosti (počet rozvodů na 100 sňatků) vlivem vyššího poklesu počtu rozvodů meziročně poklesl z 69,6 na 60,2 rozvodů na 100 sňatků.

Tak jak se v letech 2001 až 2011 zvyšoval průměrný věk při uzavírání manželství, podobně se zvyšoval i průměrný věk při jeho ukončení. U mužů se průměrný věk u rozvodu zvýšil z 39,4 roku v roce 2002 na 42,8 v roce 2011, u žen z 36,7 na 40,1 roků. Z 56 % se na všech rozvodech roku 2011 podílela v kraji manželství s nezletilými dětmi. Nejvíce se rozváděly osoby ve věkovém rozpětí 40 až 49 let.

Graf 13 Průměrný věk při sňatku a rozvodu v Jihomoravském kraji

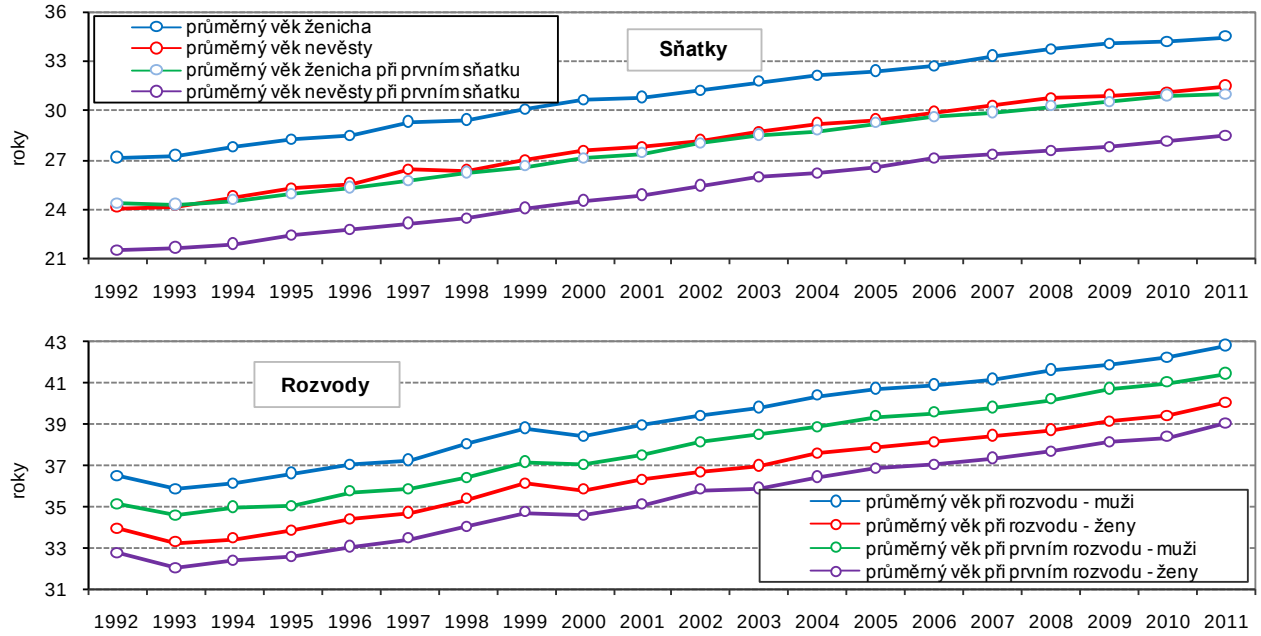

Již třetí rok se zvyšuje podíl dětské populace

Stárnutí populace a snižování podílu dětské složky ve věkovém složení obyvatelstva je průvodním jevem populačního vývoje posledních let v celé naší společnosti, proces je zřejmý především z údajů delšího časového období.

Z pohledu hlavních věkových skupin má nejvyšší podíl na obyvatelstvu Jihomoravského kraje skupina osob ve věku 15 až 64 let – 68,9 %, následují osoby ve věku 65 a více let – 16,7 % a osoby ve věku 0 až 14 tvoří zbývajících 14,4 %. Zatímco podíl osob nejstarší věkové kategorie od roku 1991 postupně narůstal, podíl dětské složky populace se snižoval, a to až do roku 2008, kdy činil pouze 13,8 %. V posledních 3 letech byl zaznamenán nepatrný růst podílu – v roce 2009 na 13,9 %, v roce 2010 na 14,1 % a v roce 2011 na již uvedených 14,4 %. Nejnižší podíl dětské složky v obyvatelstvu byl zjištěn v Hl. m. Praze (13,3 %), Jihomoravský kraj byl na čtvrté příčce v pořadí krajů s nejnižším podílem. Ovšem podíl osob v tzv. poproduktivním věku byl naopak čtvrtý nejvyšší (spolu s Plzeňským krajem).

Graf 14 Věková struktura a průměrný věk v Jihomoravském kraji

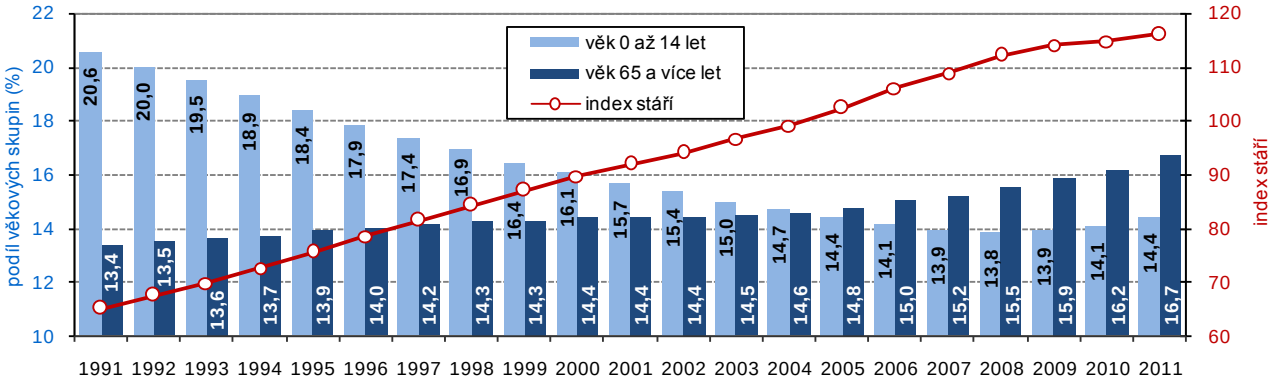

Růst indexu stáří, …

Ze zastoupení tří základních věkových skupin obyvatel kraje jsou konstruovány indexy stáří, závislosti či ekonomického zatížení. Hodnota indexu stáří 116,1 udává, že na 100 dětí připadlo 116,1 osob starších 65 let, v roce 1991 připadalo na 100 dětí ovšem pouze 65,1 osob starších 65 let. Podstatné zvýšení indexu stáří je výsledkem snižování podílu dětské složky na jedné straně a na straně druhé zvyšování podílu osob starších 65 let.

Hodnota indexu závislosti **I** ve výši 20,9 udává, že na 100 obyvatel ve věku 15 až 64 let v roce 2011 připadá 20,9 dětí, hodnota indexu závislosti **II** ve výši 24,3 udává, že na 100 obyvatel ve věku 15 až 64 let připadá 24,3 osob starších 65 let.

… pokles indexu zatížení

Index ekonomického zatížení, což je počet osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let připadající na 100 obyvatel v produktivním věku, dosáhl v Jihomoravském kraji v roce 2011 hodnoty 45,2 (v České republice 44,6) a mezi kraji byl čtvrtý nejvyšší. Na 100 obyvatel v ekonomicky aktivním věku (15 až 64 let) tak připadalo 45,2 závislých osob. V roce 1991 připadalo na 100 osob v produktivním věku 51,5 „závislých", docházelo tedy k postupnému snižování této hodnoty zásluhou růstu podílu osob v aktivním věku a snižování podílu dětské složky v populaci.

Graf 15 Věkové složení obyvatelstva Jihomoravského kraje

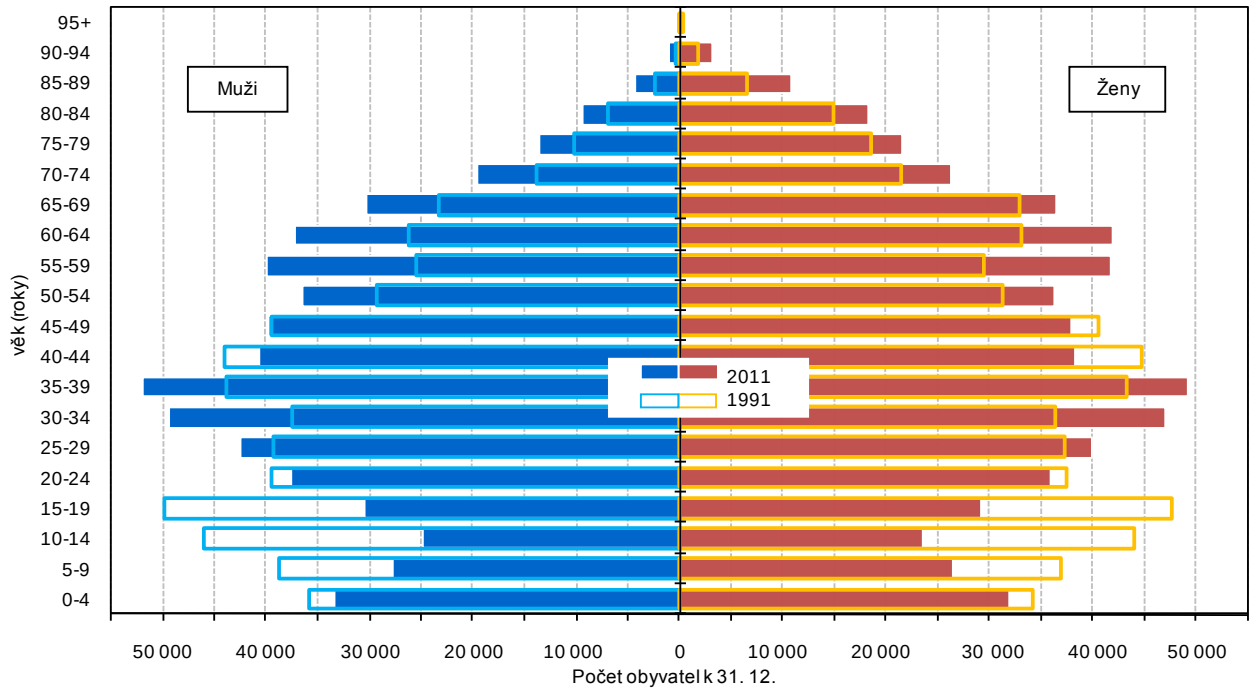

Nejvíce osob je ve věku 36 a 37 let

Nejpočetnější věkovou skupinou mezi obyvateli Jihomoravského kraje byly v roce 2011 osoby ve věku 36 a 37 let (21 337, resp. 21 323 osob). Nejvíce mužů bylo ve věku 37 let, a to 10 911, nejvíce žen bylo ve věku 36 let, a to 10 476.

Graf 16 Průměrný věk obyvatelstva Jihomoravského kraje

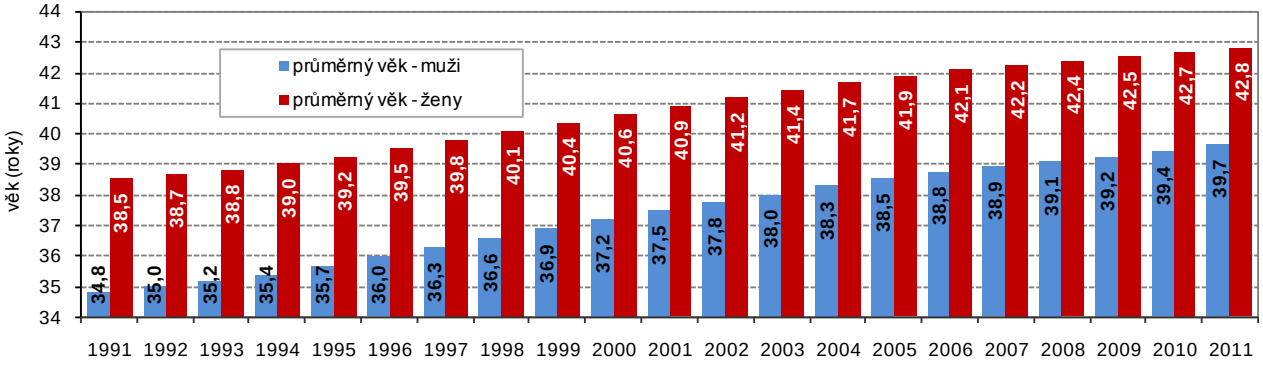

Populace stárne

Průměrný věk obyvatel Jihomoravského kraje činil 41,3 let (mezi kraji 5. nejvyšší hodnota), od roku 1991 se zvýšil o 4,6 roku. Nejstarší obyvatelstvo žilo v Praze, kde průměrný věk mužů dosáhl 40,2 let (v Jihomoravském kraji 39,7 let) a průměrný věk žen 43,4 let (v Jihomoravském kraji 42,8 let). Krajem s nejmladší populací byl v roce 2011 Středočeský kraj, průměrný věk mužů zde dosáhl 39,0 let a průměrný věk žen 41,5 let.

2. SOCIÁLNÍ VÝVOJ

Údaje o ekonomické aktivitě populace jsou získány z výběrového šetření pracovních sil

Populaci osob starších 15 let tvoří osoby ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní. Všichni ti, kteří se účastní trhu práce, vytváří možný lidský potenciál – pracovní sílu. Skutečně využitý potenciál je potom počet zaměstnaných v národním hospodářství. Skupinu osob ekonomicky neaktivních tvoří v nejjednodušším pohledu důchodci, žáci a studenti a osoby pečující o rodinu. Údaje o pracovní síle, míře ekonomické aktivity, míře zaměstnanosti či nezaměstnanosti jsou získávány z Výběrového šetření pracovních sil (dále jen VŠPS). Informace o míře registrované nezaměstnanosti jsou z podkladů Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV).

Graf 17 Struktura pracovní síly a míra ekonomické aktivity v Jihomoravském kraji (VŠPS)

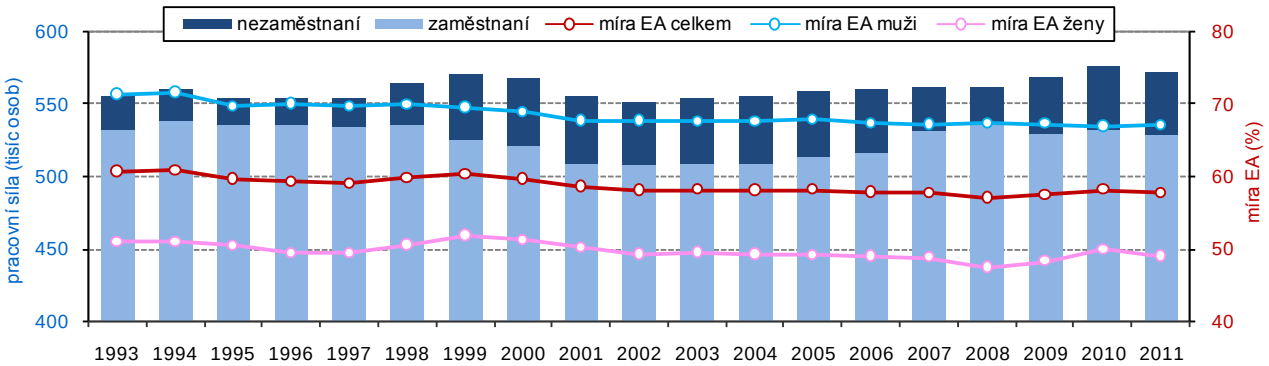

Meziroční pokles pracovní síly - pokles spočtu zaměstnaných i nezaměstnaných

Podle výsledků VŠPS žilo v roce 2011 v Jihomoravském kraji 991,4 tisíc obyvatel starších 15 let. Pracovní sílu tvořilo 572,5 tisíc osob (322,0 tisíc mužů a 250,5 tisíc žen). V členění podle ekonomického postavení pracovní sílu tvořilo 529,4 tisíc zaměstnaných a 43,2 tisíc nezaměstnaných. V dlouhodobém pohledu, resp. proti roku 1993, se velikost pracovní síly zvětšila o 17,2 tisíc osob. Do roku 2002 pracovní síla v kraji počtem posilovala i oslabovala, ovšem od roku 2003 se její objem zvyšoval až do roku 2010. Meziroční pokles pracovní síly v roce 2011 činil 3,7 tisíc osob, poklesl počet zaměstnaných (o 2,4 tisíc) i počet nezaměstnaných (o 1,2 tisíc osob).

Pokles míry ekonomické aktivity žen

Pracovní síla v Jihomoravském kraji v roce 2011 tvořila 49,2 % celkového počtu obyvatel, míra ekonomické aktivity[4] podle výsledků VŠPS činila 57,8 % (meziroční pokles o 0,3 bodu). Vývoj míry ekonomické aktivity (EA) byl příznivý pouze v letech 2009 a 2010, neboť prakticky od roku 1999, kdy dosáhla 60,3 %, docházelo v kraji k jejímu poklesu. V celém období přetrvává výrazný rozdíl v míře EA mužů a žen. Právě růst EA žen stojí za růstem celkové míry EA v uvedených 2 letech, ovšem stojí i za meziročním poklesem v roce 2011 – míra EA žen se snížila z 49,8 % na 49,0 %, kdežto u míry EA mužů došlo k mírnému zvýšení, a to z 67,0 % na 67,1 %.

Graf 18 Struktura zaměstnaných a míra zaměstnanosti v Jihomoravském kraji (VŠPS)

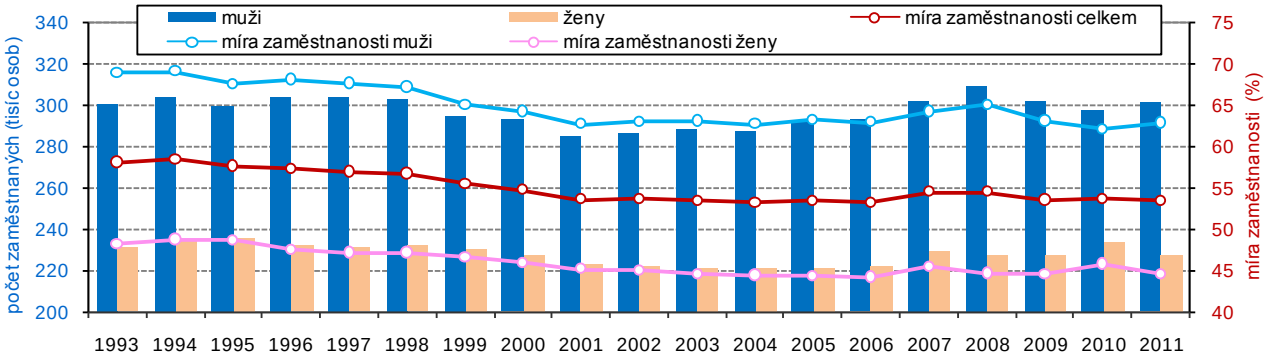

Proti roku 2008 byl počet zaměstnaných stále nižší

V roce 2011 bylo v Jihomoravském kraji mezi zaměstnanými 301,7 tisíc mužů a 227,7 tisíc žen. Proti „předkrizovému" roku 2008 byl počet zaměstnaných stále nižší, a to o 7,6 tisíc osob. Snížil se i meziročně (o 2,4 tisíc osob), ovšem zatímco počet zaměstnaných mužů se zvýšil o 3,9 tisíc, počet zaměstnaných žen poklesl o 6,3 tisíc osob.

[4] Míra ekonomické aktivity je podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných, tedy pracovní síly, na počtu osob starších 15 let, míra zaměstnanosti je podíl počtu zaměstnaných na počtu osob starších 15 let.

Růst míry zaměstnanosti mužů, pokles u žen

Změnám v počtu zaměstnaných odpovídaly i změny v míře zaměstnanosti podle pohlaví. Míra zaměstnanosti mužů vzrostla z 62,1 % v roce 2010 na 62,9 % v roce 2011 (proti roku 2008 byla ale nižší o 2,2 bodu), kdežto míra zaměstnanosti žen se snížila z 45,8 % na 44,5 % (proti roku 2008 byla nižší o 0,1 bodu).

Při posuzování výsledků VŠPS je třeba mít na zřeteli, že se jedná o výběrové šetření, výsledné údaje jsou reprezentativní statistické odhady zatížené určitou statistickou chybou, především na úrovni regionů. Z výsledků je tak vhodnější vyvozovat spíše dlouhodobé trendy.

Graf 19 Pracovní síla podle vzdělání a ekonomického postavení v Jihomoravském kraji (VŠPS)

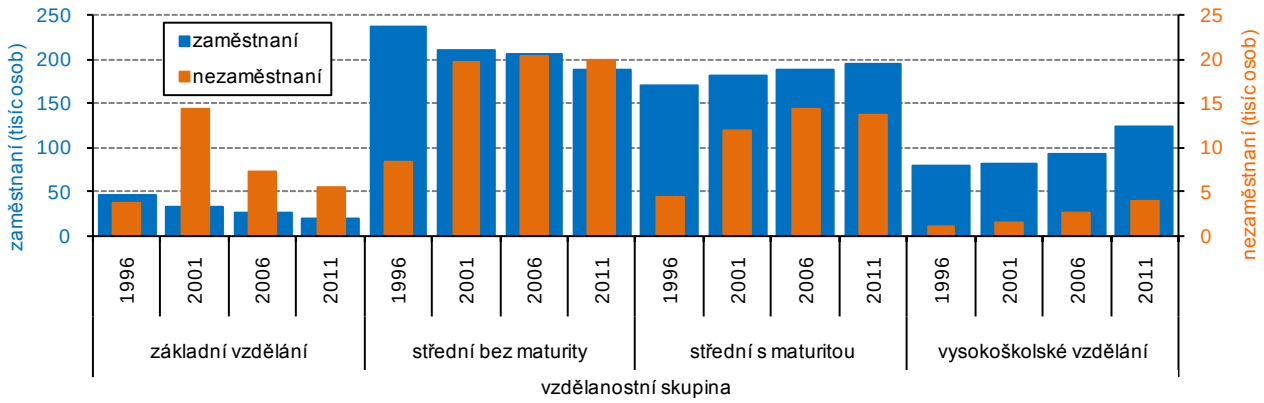

Ve vzdělanostní struktuře zaměstnaných vzrůstal podíl osob s vyšším vzděláním

Podle výsledků VŠPS je možno hodnotit změny ve vzdělanostní struktuře pracovní síly. U zaměstnaných v Jihomoravském kraji postupně klesal podíl osob se základním vzděláním a se středním vzděláním bez maturity. Jestliže v roce 1993 tvořil mezi zaměstnanými podíl osob se základním vzděláním 11,7 % (se středním bez maturity 44,6 %), v roce 2001 to bylo 6,4 % (41,6 %) a v roce 2011 již jen 3,8 % (35,7 %). Nejvýrazněji se zvýšil podíl zaměstnaných s vysokoškolským vzděláním – v roce 1993 tvořil 13,0%, v roce 2001 16,2 % a v roce 2011 už 23,5 %. Změny ve vzdělanostní struktuře pracovní síly je třeba přičíst jednak snaze o získání co nejvyššího stupně vzdělání jako základního předpokladu pro možné uplatnění na trhu práce. Na druhé straně je také skutečnost, že mezi ekonomicky neaktivní odchází starší ročníky s nižším vzděláním.

Graf 20 Pracovní síla podle věku a ekonomického postavení v Jihomoravském kraji (VŠPS)

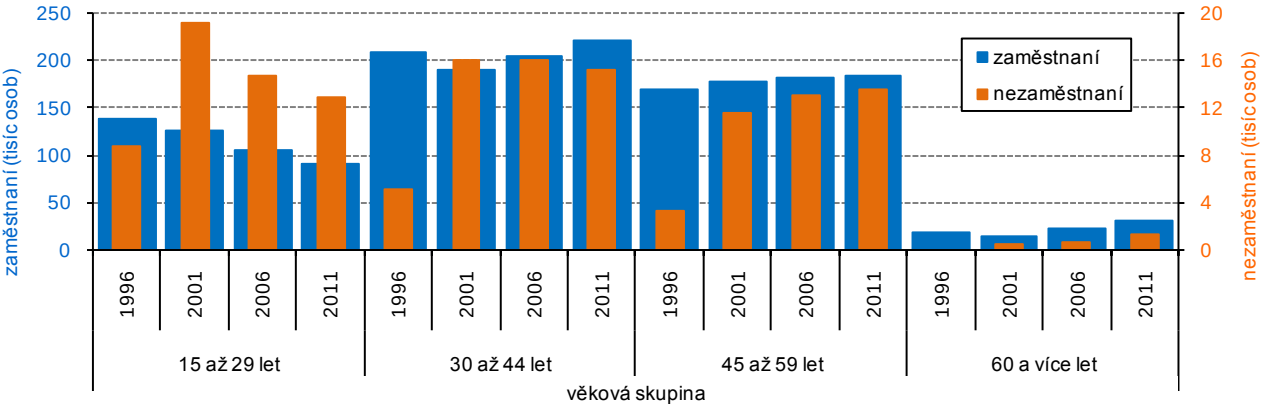

Nejčetnější věkovou skupinou mezi ekonomicky aktivními byly osoby ve věku 30 až 44 let

Nejčetnější věkovou skupinou mezi ekonomicky aktivními, tedy zaměstnanými i nezaměstnanými, jsou osoby ve věku 30 až 44 let. Ovšem zřetelné změny v počtech jsou patrné především u zaměstnaných i nezaměstnaných ve věkové kategorii 15 až 29 let, kde počet z dlouhodobého pohledu postupně klesá. Naopak ve věkové skupině 45 až 59 let je zřejmý mírný nárůst, a to opět v obou kategoriích. Podobně je posun patrný v kategorii 60 a více let, kde v důsledku změn v důchodovém zabezpečení počet zaměstnaných stejně jako počet nezaměstnaných postupně narůstá.

Zaměstnaných v sektoru služeb …

Ve struktuře zaměstnaných podle sektorů dochází k postupným změnám, jež jsou patrné především v dlouhodobějším pohledu. Srovnáme-li rok 2011 např. s rokem 2001, pak podíl zaměstnaných v primárním sektoru se snížil z 4,5 % na 2,9 %. Podíl

… je více

zaměstnaných v sekundárním sektoru se také snížil, a to z 38,4 % na 36,0 %. V sektoru služeb byl pohyb nejpatrnější, podíl zaměstnaných v terciárním sektoru se zvýšil z 57,1 % na 61,2 %.

Graf 21 Pracující důchodci a osoby s druhým (dalším) zaměstnáním v Jihomoravském kraji (VŠPS)

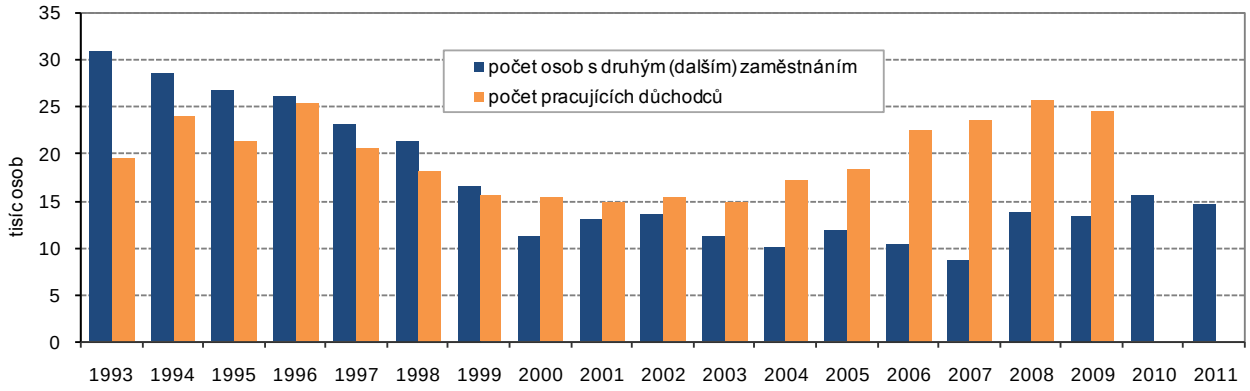

Na trhu práce nachází uplatnění i pracující důchodci či osoby s druhým a dalším zaměstnáním

Počet osob s druhým, resp. dalším zaměstnáním se v minulých letech postupně snižoval, a to až do roku 2007. V roce 2011 bylo v kraji téměř 15 tisíc osob s dalším zaměstnáním, tvořily 2,8 % zaměstnaných. Počet osob s dalším zaměstnáním byl nejvyšší mezi kraji a tvořil 14,2 % z počtu v ČR.

Zajímavým byl také vývoj počtu pracujících důchodců, od roku 2010 ovšem nejsou údaje z výsledků VŠPS do úrovně krajů k dispozici. V roce 2009 bylo v Jihomoravském kraji téměř 25 tisíc pracujících důchodců (2. nejvyšší počet mezi kraji, 12,5 % z počtu v ČR), jejich počet se zvyšoval až do roku 2008. Pracující důchodci v roce 2009 tvořili v kraji 4,6 % zaměstnaných.

Graf 22 Zaměstnaní a míra ekonomické aktivity v Jihomoravském kraji podle čtvrtletí (VŠPS)

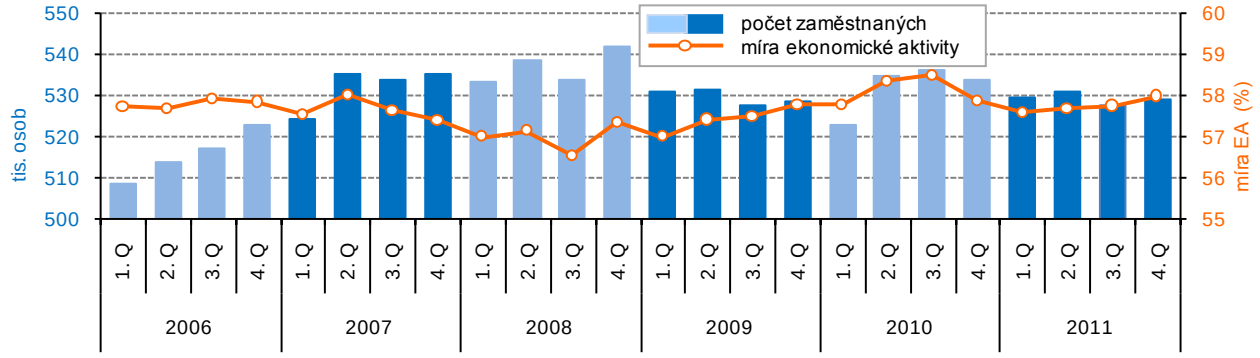

Čtvrtletní výsledky VŠPS odráží průběh hospodářského zpomalení v počtu zaměstnaných …

Ze čtvrtletních výsledků VŠPS je možno sledovat vliv hospodářského zpomalení na zaměstnanost v Jihomoravském kraji. Vývoj počtu zaměstnaných a nezaměstnaných podle čtvrtletí obsahují grafy 22 a 23. Počet zaměstnaných se snižoval v průběhu roku 2009 až do 1. čtvrtletí 2010. Grafické znázornění počtu zaměstnaných podle čtvrtletí v roce 2011 je ale velmi podobné právě roku 2009. Roční průměr počtu zaměstnaných v roce 2009 a 2011 je téměř shodný (529,7 tisíc v roce 2009, resp. 529,4 tisíc v roce 2011).

… i v počtu nezaměstnaných

K nárůstu počtu nezaměstnaných (a obecné míry nezaměstnanosti) došlo s nástupem krize již ve 4. čtvrtletí 2008, pokračoval v jednotlivých čtvrtletích roku 2009 a skončil až druhým čtvrtletím roku 2010. Počet nezaměstnaných ve 3. a 4. čtvrtletí 2011 byl shodný s koncem roku 2009. Obecná míra nezaměstnanosti (podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle) se zvýšila z 4,2 % ve 3. čtvrtletí 2008 až na maximum 8,8 % v 1. čtvrtletí 2010. Ve 4. čtvrtletí 2011 dosáhla 7,9 %, což byla nejvyšší hodnota z jednotlivých čtvrtletí roku 2011.

Míra nezaměstnanosti klesá se vzrůstajícím stupněm vzdělání

Největší skupinu nezaměstnaných v kraji tvořily podle výsledků VŠPS osoby se středním vzděláním bez maturity a naopak nejmenší skupinu tvoří osoby s vysokoškolským vzděláním. Obecně platí, že specifická míra nezaměstnanosti podle vzdělání (podíl vybrané skupiny nezaměstnaných z vybrané skupiny pracovní síly) klesá se vzrůstajícím stupněm vzdělání. V Jihomoravském kraji v roce 2011 dosáhla specifická míra nezaměstnanosti osob se základním vzděláním 21,4 %

(shodně v roce 2010), u osob se středním vzděláním bez maturity činila 9,5 % (10,0 %), u osob se středním vzděláním s maturitou 6,5 % (6,1 %) a u vysokoškoláků 3,2 % (3,1 % v roce 2010).

Graf 23 Nezaměstnaní a obecná míra nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji podle čtvrtletí (VŠPS)

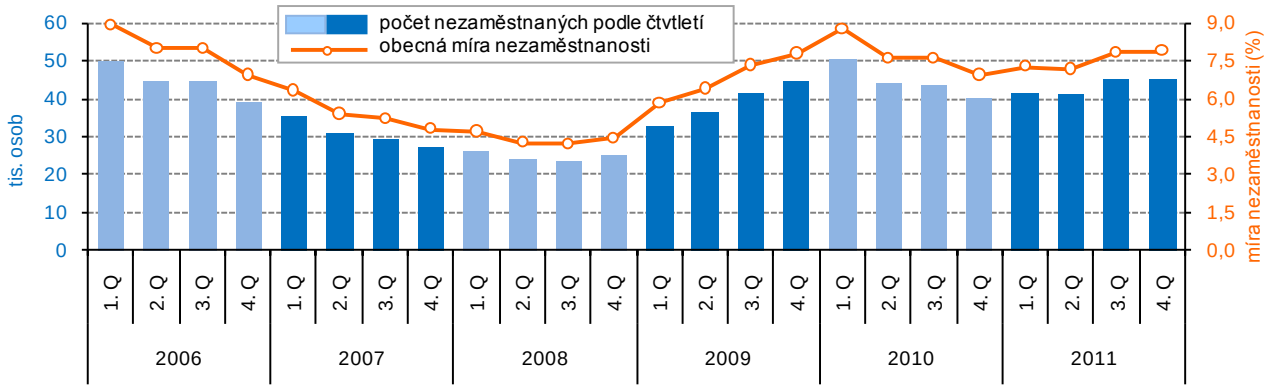

Nejvyšší míra nezaměstnanosti je mezi mladými

Specifická míra nezaměstnanosti podle věku se v jednotlivých věkových kategoriích pracovní síly výrazně liší. Obecná míra nezaměstnanosti v roce 2011 v Jihomoravském kraji činila 7,5 %. Ovšem specifická míra nezaměstnanosti ve věkové skupině 15 až 24 let činila 12,5 %, naproti tomu ve věkové skupině 35 až 44 let to bylo pouze 6,4 % a ve věkové skupině osob starších 60 let dokonce pouze 3,9 %.

Zvýšení počtu důchodců

Vedle ekonomicky aktivních, kteří se účastní trhu práce, tvoří významnou část obyvatelstva skupina ekonomicky neaktivních. V roce 2011 bylo v Jihomoravském kraji 418,9 tisíc neaktivních osob, tvořily 42,2 % obyvatel starších 15 let. Tento počet i podíl se dlouhodobě mírně zvyšuje – v roce 2001 to bylo 392,4 tis. osob (41,4 %).

Většinu ekonomicky neaktivních tvoří starobní a invalidní důchodci, jejich počet se v letech 2001 až 2008 pohyboval okolo 250 tisíc. Od roku 2009 však dochází ke každoročnímu navyšování počtu až na 260,2 tisíc v roce 2011. Obecně počet starobních důchodců narůstá přirozenou cestou stárnutím populace, v některých případech je však odchod do neaktivity uspíšen jako řešení nezaměstnanosti, na druhé straně úpravami podmínek došlo ke snížení počtu invalidních důchodců.

Graf 24 Ekonomicky neaktivní v Jihomoravském kraji (VŠPS)

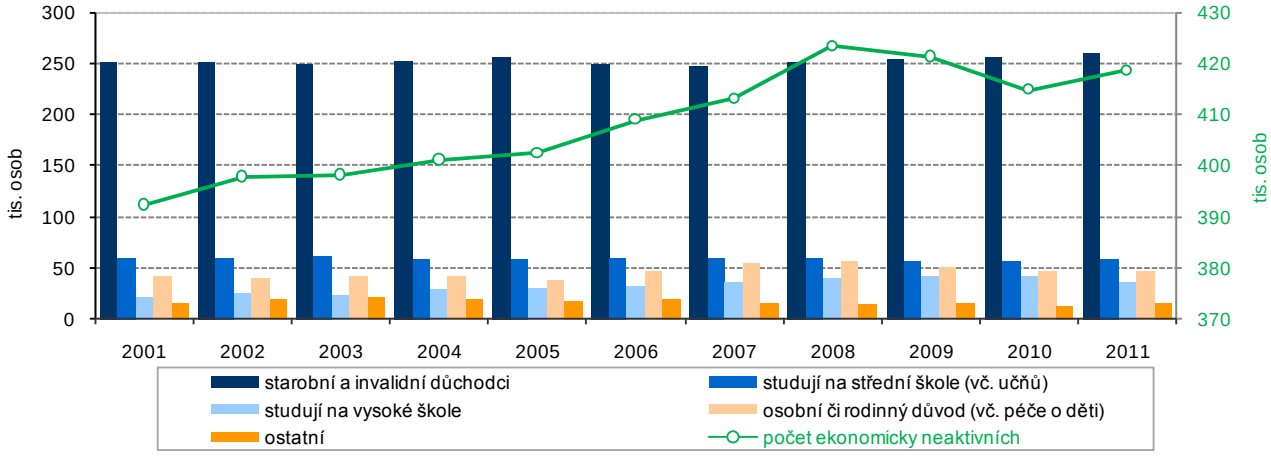

Vysoký počet uchazečů o práci

Podle údajů z Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) bylo k 31. 12. 2011 na úřadech práce Jihomoravského kraje registrováno 62 722 uchazečů o zaměstnání. Proti konci roku 2010 se tento počet snížil o 6 620 osob (o 9,5 %), ovšem proti konci roku 2008 to byl počet vyšší o 19 659 osob (o 45,7 %). V průběhu roku 2009 se počet uchazečů o práci zvyšoval ve všech měsících s výjimkou dubna a května a rostl až do února 2010, kdy dosáhl svého maxima – 71 884 uchazečů o práci. Měsíční počty nezaměstnaných v roce 2011 jsou v grafické podobě kromě posledního měsíce takřka totožné jako v roce 2010.

Míra registrované nezaměstnanosti v okresech Jihomoravského kraje v letech 2006 až 2011 (stav ke konci jednotlivých měsíců)

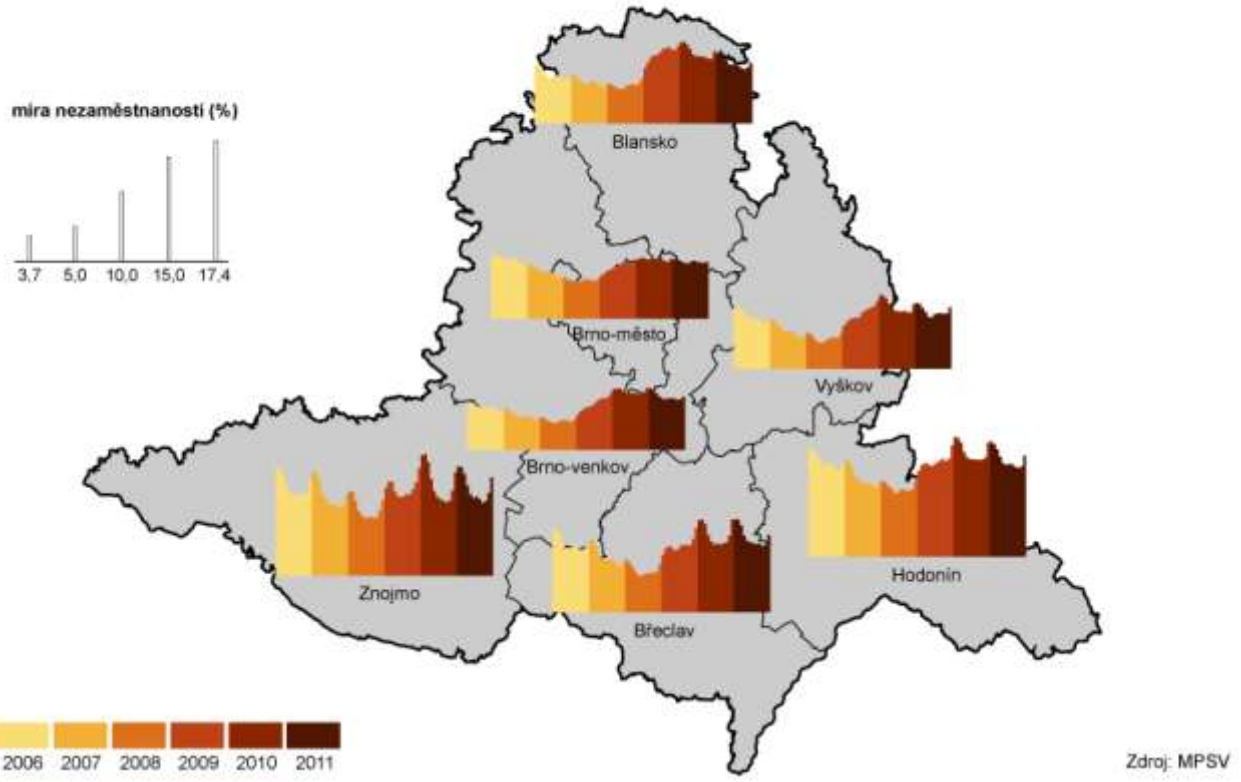

Málo volných pracovních míst

Na poptávkové straně trhu práce byl přelomovým měsícem už srpen roku 2008, kdy počty volných pracovních míst dosáhly ještě téměř 17 tisíc. Zaměstnavatelé se na očekávaný pokles poptávky začali připravovat v předstihu a nabídka volných pracovních míst začala klesat. S dvou či tříměsíčním zpožděním se začal zvyšovat i počet nezaměstnaných. Zatímco ke konci roku 2008 bylo ještě 8 253 volných míst, v prosinci roku 2009 to bylo již jen 3 040, v prosinci roku 2010 2 955 volných pracovních míst a na konci roku 2011 pouze 2 775 volných míst.

Graf 25 Nezaměstnanost v Jihomoravském kraji podle měsíců (MPSV)

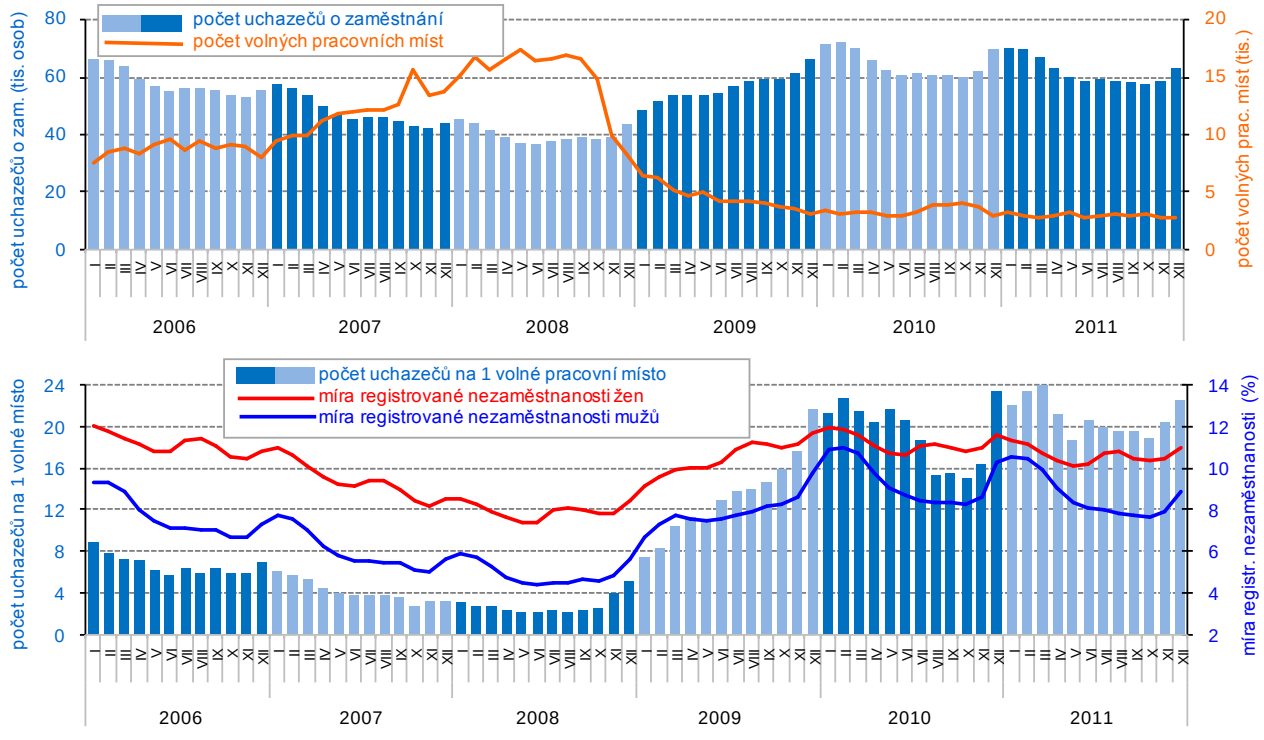

Růst počtu dlouhodobě nezaměstnaných

Trvalým problémem je dlouhodobá nezaměstnanost. Počet nezaměstnaných déle než 1 rok se v kraji do roku 2008 snižoval (z 26 877 osob v roce 2005 na 13 037 v roce 2008) a snižoval se i jejich podíl z celkového počtu nezaměstnaných (z 42,2 % na 30,3 %). V následujících letech se však počet dlouhodobě nezaměstnaných zvýšil až na 23 197 v roce 2011 (37,0 % nezaměstnaných). Zásluhu na tomto vývoji mělo zejména zvyšování počtu nezaměstnaných, kteří byli v evidenci úřadu práce déle než 2 roky.

Graf 26 Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání podle délky evidence v Jihomoravském kraji k 31. 12. (MPSV)

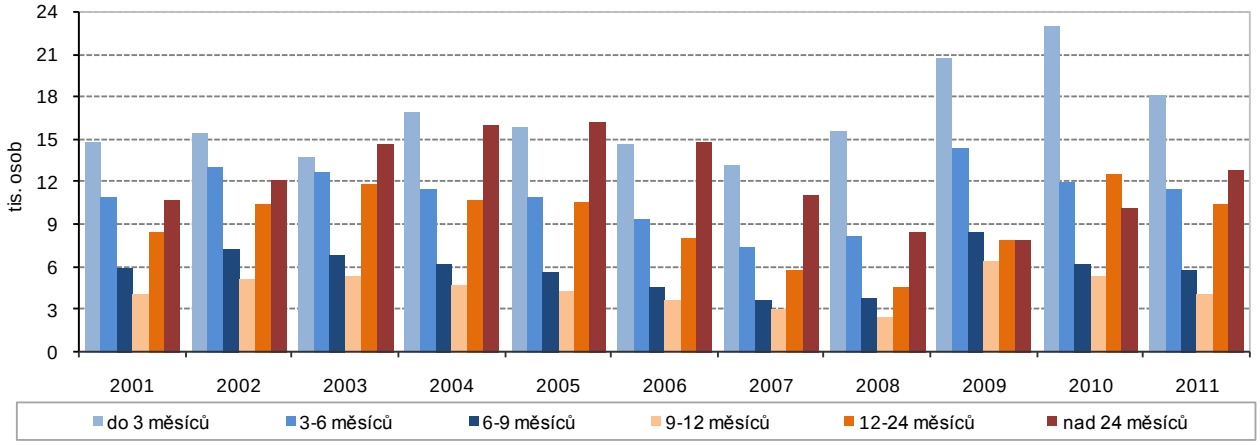

Nejnižší nezaměstnanost je v zázemí krajského města

Problém nezaměstnanosti je možno přiblížit i v podrobnějším správním členění kraje. Z kartogramu je zřejmé, že nejvyšší úroveň nezaměstnanosti byla vždy v okrese Hodonín a Znojmo. Ovšem ještě výraznější rozdíly ve výši nezaměstnanosti jsou patrné na úrovni správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP) – graf 27. Míra nezaměstnanosti je v tomto případě počítána jako podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání z počtu ekonomicky aktivních (SLDB 2001).

Rozdíly souvisí především s polohou daného území, neboť nejnižší úroveň nezaměstnanosti je dlouhodobě v SO ORP v nejbližším okolí krajského města (SO ORP Židlochovice 6,8 %, Šlapanice 7,71 %, Blansko 8,04 %, Slavkov u Brna 8,18 %). Naopak nejvyšší míra nezaměstnanosti, a to také dlouhodobě, je v obvodech vzdálenějších a v obvodech příhraničních (SO ORP Hodonín 16,29 %, Znojmo 14,95 %, Kyjov 13,89 %, Veselí nad Moravou 13,36 %).

Míra nezaměstnanosti v roce 2011 byla proti roku 2006 vyšší ve všech SO ORP, maxima ovšem dosáhla v roce 2009. Rok 2011 v porovnání s rokem 2009 představoval snížení nezaměstnanosti v každém SO ORP v průměru o 1 procentní bod.

Graf 27 Nezaměstnanost podle SO ORP Jihomoravského kraje v roce 2006 a 2011 (MPSV)

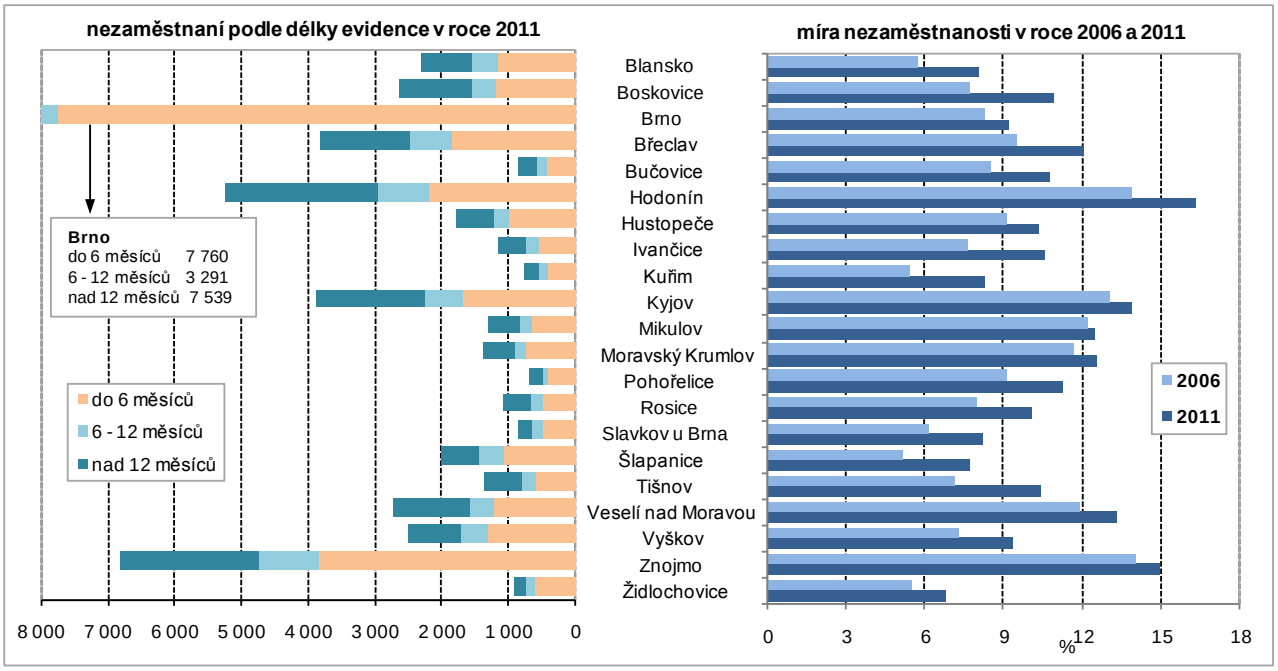

Graf 28 Pracující cizinci v Jihomoravském kraji

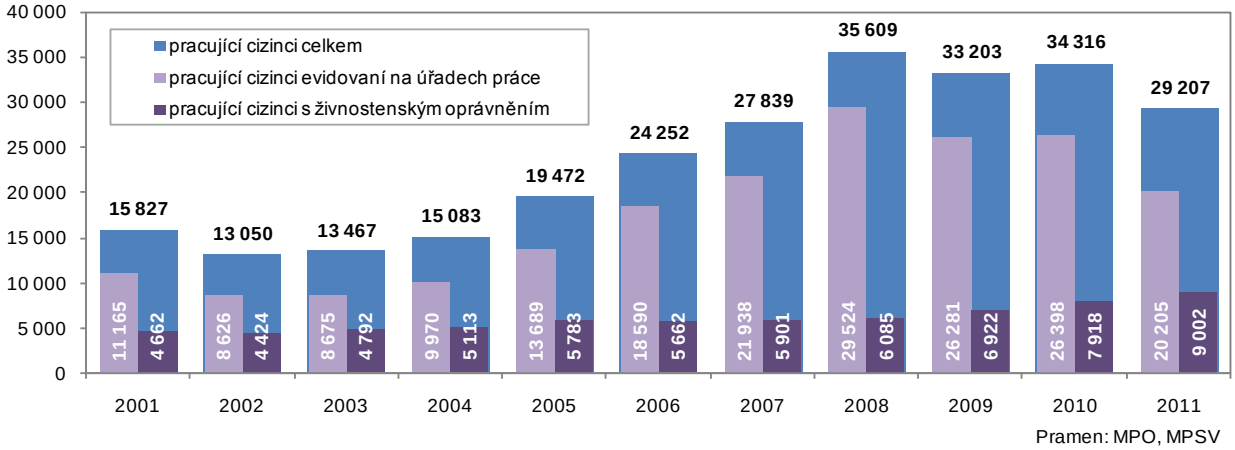

Pramen: MPO, MPSV

Pokles počtu pracujících cizinců v postavení zaměstnanců …

Pracovní trh Jihomoravského kraje byl schopen pojmout i pracující cizince[5]. V roce 2006 bylo na úřadech práce (ÚP) v kraji evidováno 18,6 tisíc cizinců v postavení zaměstnanců a 5,7 tisíc cizinců podnikajících na základě živnostenského oprávnění. Na konci roku 2008 byl počet zaměstnaných cizinců nejvyšší - 29,5 tisíc cizinců-zaměstnanců a 6,1 tisíc cizinců-podnikatelů. Zatímco v počtu cizinců v postavení zaměstnanců se projevily nepříznivé tendence ve vývoji na trhu práce a jejich počet na konci roku 2011 poklesl (na 20,2 tisíc cizinců-zaměstnanců), počet podnikatelů se dále zvýšil (na 9,0 tisíc osob).

Pracující cizinci evidovaní úřady práce podle typu evidence (k 31. 12.)

Pramen: MPSV ČR

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Evidovaní na úřadech práce	**18 590**	**21 938**	**29 524**	**26 281**	**26 398**	**20 205**
v tom:						
s platným povolením k zaměstnání (cizinci ze zemí mimo EU s povolením k pobytu)	6 432	6 636	13 332	10 221	9 240	2 107
informace - cizinci s trvalým pobytem ze zemí mimo EU v post. zaměstnanců	474	760	1 085	1 347	1 696	2 044
informace - občané EU/EHP/ESVO v postavení zaměstnanců	11 684	14 542	15 107	14 713	15 462	16 054

… především z řad cizinců ze zemí mimo EU

U meziroční změny počtu zaměstnaných cizinců v evidenci ÚP je nutno uvést právě členění cizinců podle „pobytu“ - ještě v roce 2010 tvořil v kraji počet zaměstnaných cizinců v evidenci ÚP s platným povolením k zaměstnání 35,0 % z počtu evidovaných úřady práce (9 240 osob, cizinci ze zemí mimo EU s povolením k pobytu). V roce 2011 se jejich počet snížil o 77,2 % na 2 107 osob a podíl na celku se snížil na 10,4 %. Počet zaměstnaných cizinců s trvalým pobytem (informace - cizinci ze zemí mimo EU s trvalým pobytem v postavení zaměstnanců) sice v roce 2011 tvořil pouze 10,1 %, jejich počet ovšem meziročně vzrostl o pětinu (o 20,5 %) z 1 696 na 2 044 osob. Od roku 2006 je tento počet čtyřnásobný. Nadpoloviční většinu zaměstnaných cizinců v evidenci úřadů práce v letech 2006 až 2011 vždy tvořili občané členských zemí EU (informace - občané EU/EHP/ESVO v postavení zaměstnanců). Jejich počet se s výjimkou roku 2009 každoročně zvyšoval a v roce 2011 činil 16 054 osob (79,5 % zaměstnaných cizinců v evidenci ÚP).

Mezi pracujícími cizinci převládali Ukrajinci a Slováci

Z hlediska státního občanství mezi zaměstnanými cizinci evidovanými úřady práce na konci roku 2011 převládali Slováci (62,6 %), mezi zaměstnanými cizinci s platným živnostenským oprávněním měli nejvyšší zastoupení občané Ukrajiny (44,6 %). Právě u Ukrajinců byly zaznamenány nejvýraznější meziroční změny v počtech. U evidovaných úřady práce se počet Ukrajinců snížil o tři čtvrtiny (tuto změnu lze ztotožnit se změnou počtu zaměstnaných cizinců v evidenci úřadů práce s platným povolením k zaměstnání), naopak u osob v pozici podnikatelů byl zaznamenán jejich 40% nárůst.

[5] Údaje za celkovou zaměstnanost cizinců vycházejí ze dvou oddělených evidencí:

1) Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, resp. Správy služeb zaměstnanosti, která shromažďuje údaje vycházející z evidencí úřadů práce, a to údaje o:
   - informace o nástupu občanů EU/EHP a Švýcarska k výkonu práce
   - informací o nástupu cizinců s trvalým pobytem ze zemí mimo EU k výkonu práce
   - vydaných platných povolení k zaměstnání cizinců (cizinci ze zemí mimo EU s povolením k pobytu)

2) Ministerstva průmyslu a obchodu, poskytujícího data za:
   - cizince s platným živnostenským oprávněním

Graf 29 Vývoj průměrné měsíční mzdy a mediánu mezd v Jihomoravském kraji

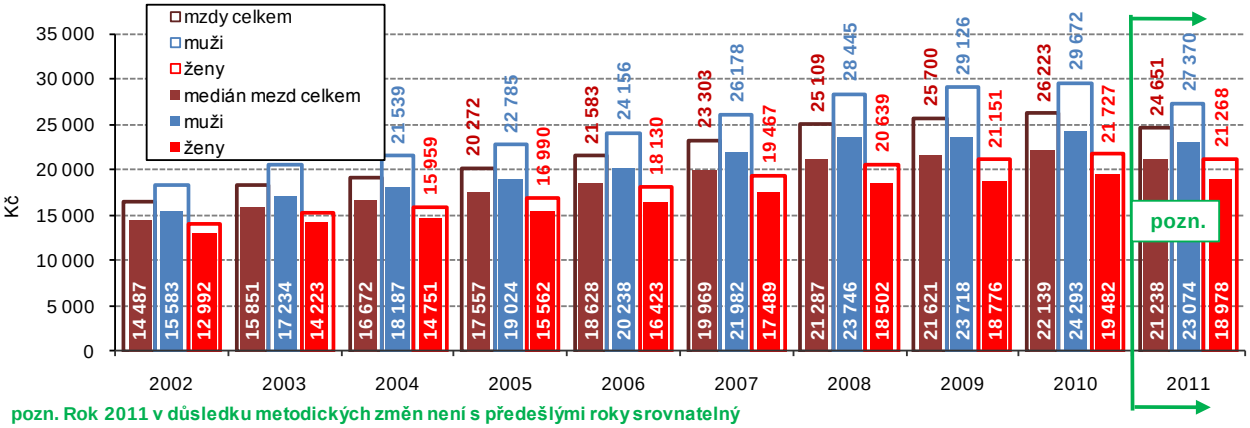

pozn. Rok 2011 v důsledku metodických změn není s předešlými roky srovnatelný

Rozdíl v průměrné mzdě mužů a žen

Průměrná mzda[6] v Jihomoravském kraji v roce 2011 dosáhla podle výsledků výběrového šetření částky 24 651 Kč (27 370 Kč u mužů a 21 268 Kč u žen), ve srovnání s ostatními kraji byla 3. nejvyšší. Je třeba uvést, že v roce 2011 došlo při šetření mezd k metodické změně. Na rozdíl od předchozích let zahrnuje i data za podniky s 1 až 9 zaměstnanci, fyzické osoby a neziskové instituce a výsledky tak nejsou srovnatelné.

Rozdíl průměrné mzdy a mediánu mzdy

Ve výběrovém šetření mezd není používána pouze průměrná mzda (aritmetický průměr), ale také medián mezd. Ukazuje mzdu zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení (právě stejný počet mezd je vyšších i nižších než medián) a vypovídá tak mnohem lépe o skutečné mzdové úrovni. Medián mezd v Jihomoravském kraji v roce 2011 dosáhl částky 21 238 Kč (o 3 413 Kč méně než je průměrná mzda) a byl mezi kraji 5. nejvyšší. Pro zdůraznění rozdílu průměrné mzdy, mediánu mzdy i rozdílu mzdy podle pohlaví jsou hodnoty uvedeny společně v grafu 29.

Graf 30 Průměrná hrubá měsíční mzda podle tříd CZ-ISCO v Jihomoravském kraji v roce 2011

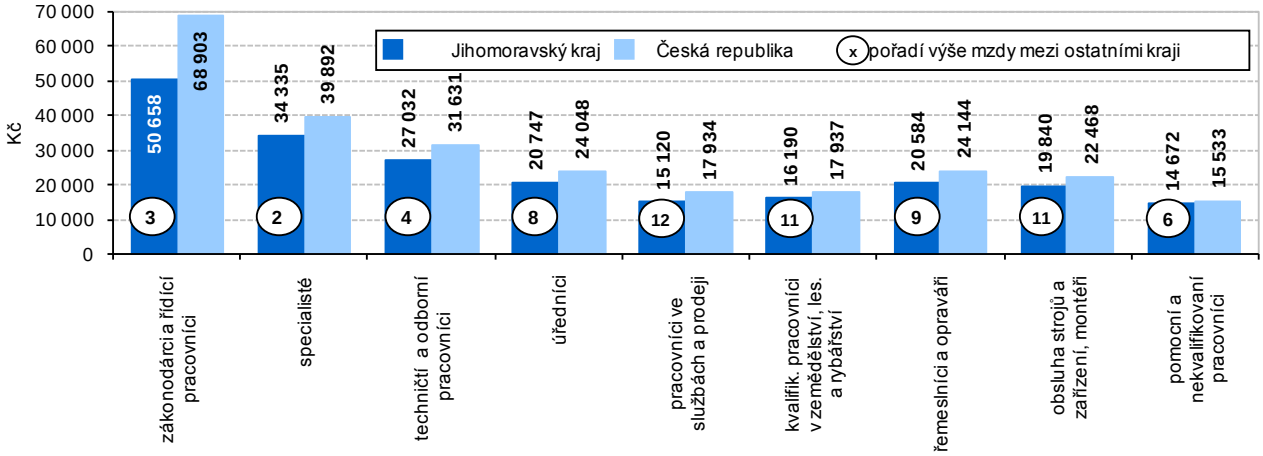

Mzdy v kraji podle zaměstnání nepatří k nejvyšším

Nejdůležitějším výsledkem šetření mezd jsou jejich výstupy podle zaměstnání. K tomu je používána klasifikace zaměstnání ČSÚ (CZ-ISCO), vypracovaná na podkladě mezinárodního standardu. Srovnání Jihomoravského kraje s úrovní republiky i ostatními kraji je znázorněno v grafu 30 – čísla v kroužku znamenají pořadí mezi kraji. V pomyslném žebříčku jsou nejlépe umístěni vysoce kvalifikovaní nemanuální pracovníci (první tři třídy klasifikace).

Nárůst počtu příjemců důchodu

V prosinci roku 2011 v Jihomoravském kraji pobíralo některý z důchodů více než 325 tisíc osob, počet příjemců důchodu se proti konci roku 2010 zvýšil o 5,6 tisíce osob, ovšem za uplynulých 9 let se jejich počet zvýšil o 28,1 tisíc osob. Jestliže v roce 2003 na 1 000 obyvatel Jihomoravského kraje připadlo 263 osob pobírajících nějaký důchod, pak v roce 2011 to bylo již 279 osob s důchodem na 1 000 obyvatel.

[6] Údaje o průměrných mzdách jsou výsledkem výběrového šetření mezd Ministerstva práce a sociálních věcí (šetření o průměrném výdělku) a Ministerstva financí ČR (šetření o platu). Toto výběrové šetření se odlišuje od ostatních mzdových zjišťování, neboť jsou přímo sledovány mzdy jednotlivých zaměstnanců a nikoli celkové objemy mzdových prostředků na úrovni podniků či organizací.

Graf 31 Důchody celkem a počet příjemců důchodu v Jihomoravském kraji

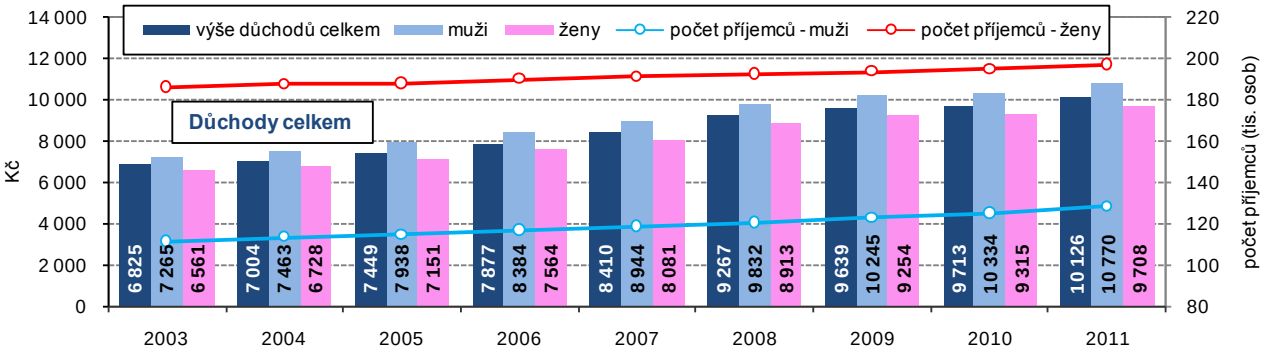

Mezi příjemci důchodu převažují ženy, počet mužů však rostl rychleji

Mezi osobami pobírající důchod v Jihomoravském kraji převažují ženy, jejich podíl v minulých letech sice přesahoval 60 % z celkového počtu důchodců, ale v postupně se snižoval – z 62,6 % v roce 2003 na 60,6 % v roce 2011. V roce 2011 tak bylo mezi příjemci důchodů 197,3 tisíc žen a 128,2 tisíc mužů. Počet mužů pobírajících důchod se zvýšil výrazněji, v porovnání s rokem 2003 byl vyšší o 17,0 tisíc osob, tj. o 15,3 %, počet žen se zvýšil o 11,1 tis. osob, tj. o 6,0 %. Obdobná situace se projevila u starobních důchodů. V roce 2011 bylo v kraji mezi příjemci starobních důchodů 105,0 tisíc žen a 87,0 tisíc mužů. Počet mužů se proti roku 2003 zvýšil o 21,3 tisíc (o 32,3 %) a počet žen se zvýšil o 18,8 tis. osob, tj. o 21,7 %.

Graf 32 Starobní důchody a počet příjemců starobního důchodu v Jihomoravském kraji

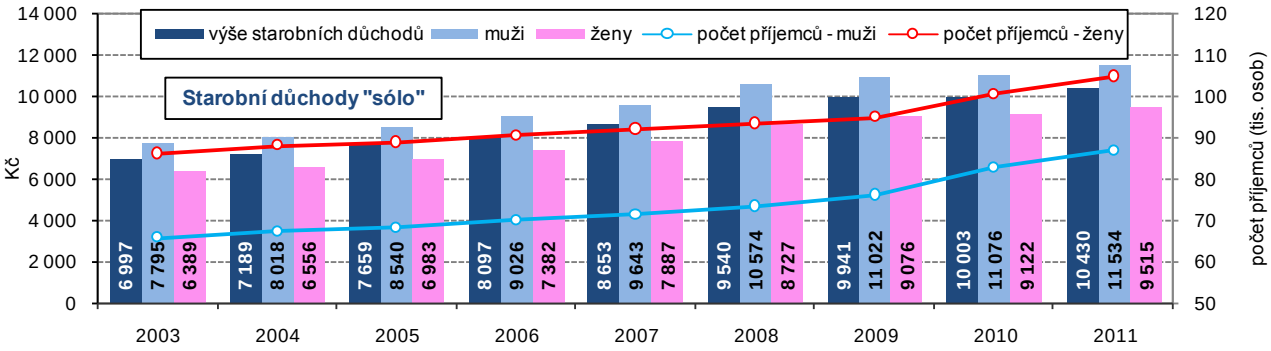

Výše důchodu v kraji byla pod průměrem ČR

Jihomoravský kraj výší celkového i starobního důchodu dlouhodobě zaostává za průměrem České republiky. V roce 2011 celkový důchod vyplácený v Jihomoravském kraji dosáhl částky 10 126 Kč a proti průměru ČR byl o 170 Kč nižší, ve srovnání s ostatními kraji byl pátý nejnižší. Podobně starobní důchod, který v Jihomoravském kraji činil 10 430 Kč, byl proti průměru ČR nižší o 122 Kč a ve srovnání s ostatními kraji byl šestý nejnižší.

Průměrný starobní důchod byl v kraji na úrovni 49,1 % mediánu mzdy

Žen je mezi důchodci Jihomoravského kraje sice vyšší podíl, ovšem jejich důchod, ať již důchod celkem nebo starobní, je podstatně nižší. Starobní důchod v roce 2011 u mužů dosáhl 11 534 Kč, u žen pouze 9 515 Kč. Rozdíl částek se však postupně zvyšuje, jestliže u starobního důchodu byl v roce 2003 rozdíl 1 405 Kč ve prospěch mužů, v roce 2011 to bylo již 2 019 Kč. V roce 2011 byl průměrný starobní důchod na úrovni 49,1 % mediánu mzdy v Jihomoravském kraji.

Čtvrtina starobních důchodců využila možnost předčasného odchodu do důchodu

Na konci roku 2011 v kraji pobíralo 192 054 osob starobní důchod „sólo“[7], 239 osob starobní poměrný (6 031 Kč), 23 996 osob důchod invalidní 3. stupně[8] (9 959 Kč), 7 700 osob důchod invalidní 2. stupně (6 721 Kč), 21 409 osob důchod invalidní 1. stupně (6 042 Kč), vdovský 64 921 příjemců (11 056 Kč), vdovecký 10 388 příjemců (12 307 Kč) a sirotčí 4 765 osob (5 378 Kč). Předčasný starobní důchod v roce 2011 pobíralo 47 420 osob (25,8 % z počtu starobních důchodů), proti roku 2006 se jejich počet zvýšil o 17 258 osob, podíl z celku se zvýšil o 7,0 bodu.

[7] Mezi příjemce starobních důchodů byli převedeni i příjemci invalidních důchodů, pokud jim na ně podle věku vznikl nárok.

[8] V roce 2010 byla zavedena nová kategorizace invalidních důchodů. Obecně platí, že pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodů dlouhodobě nepříznivého stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %. Poklesla-li jeho pracovní schopnost nejméně o 35%, avšak nejvíce o 49%, jedná se o invaliditu prvního stupně, poklesla-li nejméně o 50%, avšak nejvíce o 69%, jedná se o invaliditu druhého stupně a poklesla-li nejméně o 70%, jedná se o invaliditu třetího stupně.

Graf 33 Průměrné procento pracovní neschopnosti (PPPN) v Jihomoravském kraji

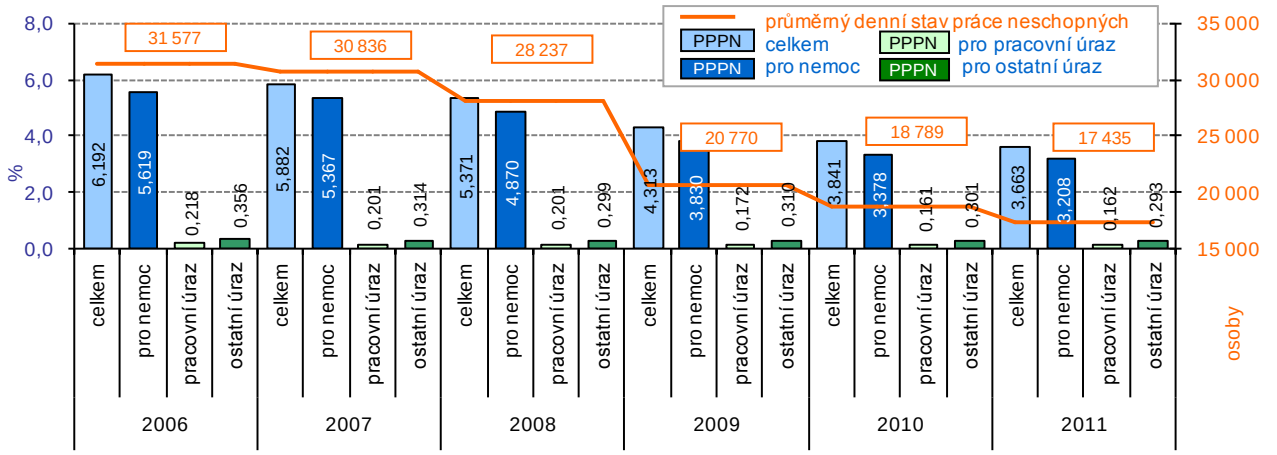

Každoroční pokles denního počtu práceneschopných

V roce 2011 bylo v kraji evidováno 476,0 tisíc nemocensky pojištěných osob. Počet pojištěnců oproti předchozímu roku poklesl o 13,2 tis. osob, tj. o 2,7 %. Průměrný denní počet práce neschopných osob v roce 2011 činil 17,4 tisíc, tento počet se snižoval již šestým rokem. K poklesu tohoto ukazatele došlo ve všech krajích, v Jihomoravském kraji to byl však pokles nejvýraznější.

Graf 34 Průměrná doba trvání 1 nově hlášeného případu pracovní neschopnosti v Jihomoravském kraji

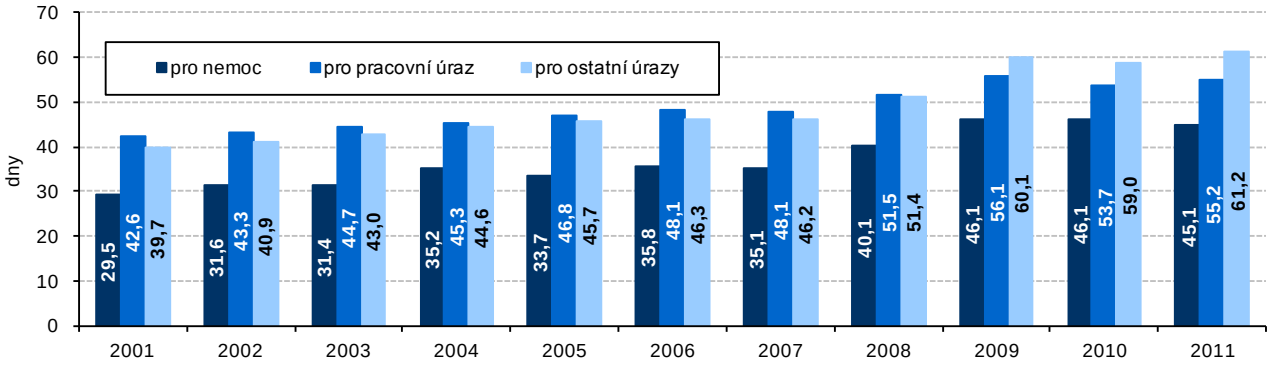

Stonáme méně …

Průměrné procento pracovní neschopnosti dosáhlo v roce 2011 v kraji hodnoty 3,663 % (mezi kraji 6. nejnižší), v porovnání s rokem 2010 kleslo o 0,178 p.b. V průběhu roku bylo v kraji nově hlášeno více než 137 tisíc případů pracovní neschopnosti. V tomto počtu bylo zahrnuto 123 705 případů pracovní neschopnosti pro nemoc, 5 105 případů neschopnosti pro pracovní úraz a 8 316 případů ostatních úrazů. Celkový počet nově hlášených případů se snížil oproti roku 2010 o 8 316 případů, tj. 5,7 %.

… a kratší dobu …

Průměrná doba trvání jednoho případu pracovní neschopnosti v kalendářních dnech v roce 2011 byla v Jihomoravském kraji 46,4 dne a proti roku 2010 se snížila o 0,8 dne. Ke zvýšení sice došlo u pracovních úrazů (z 53,7 na 55,2 dne) i u ostatních úrazů (z 59,0 na 61,2 dne), ovšem u početně rozhodujících případů pracovní neschopnosti pro nemoc se doba trvání snížila o 1,0 dne.

…v důsledku legislativních změn?

Vývoj pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz byl v posledních letech v České republice ovlivněn především změnami v systému nemocenského pojištění, které vstoupily v platnost k 1. 1. 2009. V současnosti se vzhledem k nastavení podmínek výplaty nemocenských dávek v obecnosti začala více prosazovat snaha řešit krátkodobou zdravotní indispozici spíše čerpáním dovolené (či přecházením nemoci) než návštěvou lékaře s následnou pracovní neschopností.

Počet studentů vysokých škol s bydlištěm v kraji stagnoval

Situace ve školství s odstupem kopíruje demografický vývoj, v současnosti se zvyšují nároky na kapacity mateřských škol, základní školy se v posledních letech potýkaly s poklesem počtu žáků a relativně slabé ročníky nyní nastupují do středních škol. Rozvoj však v minulých letech zaznamenalo vysoké školství. Z grafu 35 je až do roku 2009 patrný postupný růst počtu studentů vysokých škol bydlících v Jihomoravském kraji. V roce 2011 bylo v Jihomoravském kraji 39 351 studentů vysokých škol s trvalým bydlištěm v kraji (31 991 jich studovalo vysokou školu v kraji a 7 360 vysokou školu v jiném kraji). Meziročně se počet snížil o 830 studentů.

Graf 35 Studenti vysokých škol

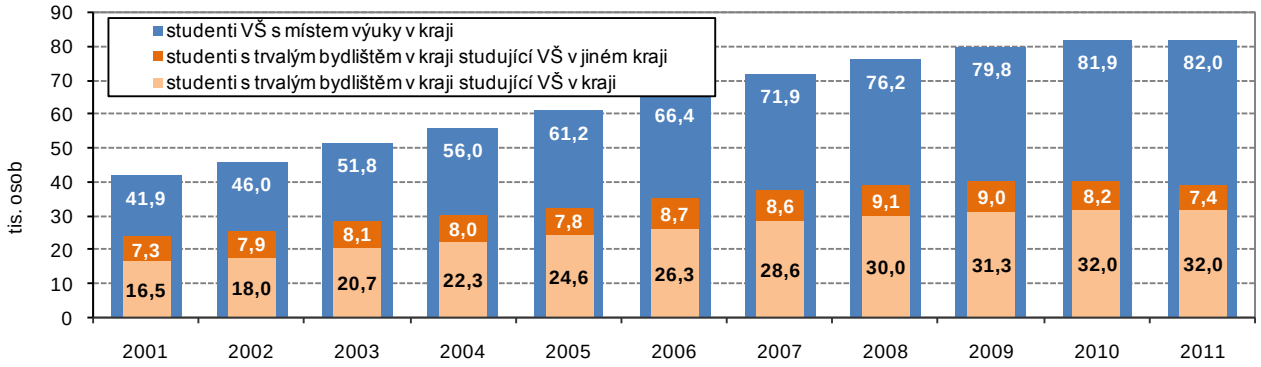

Růst kapacity vysokých škol

Celkový počet studentů studujících vysoké školy v Jihomoravském kraji se v období let 2001 až 2011 každoročně zvyšoval. Na vysokých školách v kraji v roce 2011 studovalo 82 tisíc studentů, což bylo o 40,1 tisíc studentů více než v roce 2001. Počet studentů s bydlištěm v jiných krajích se zvýšil o 24,6 tisíc osob.

Graf 36 Kriminalita v Jihomoravském kraji (2001-2011)

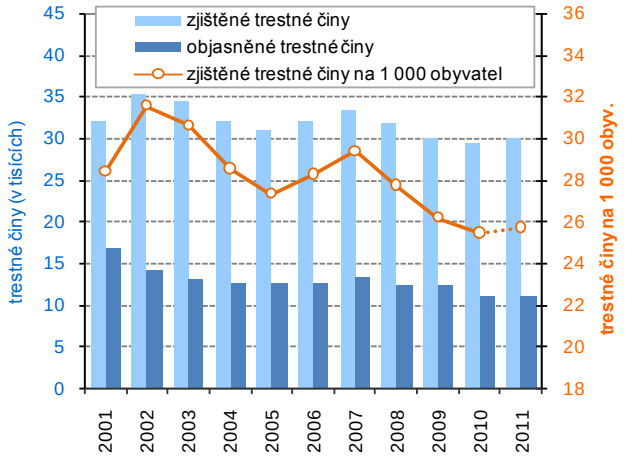

Graf 37 Kriminalita v Jihomoravském kraji (2006-2011)

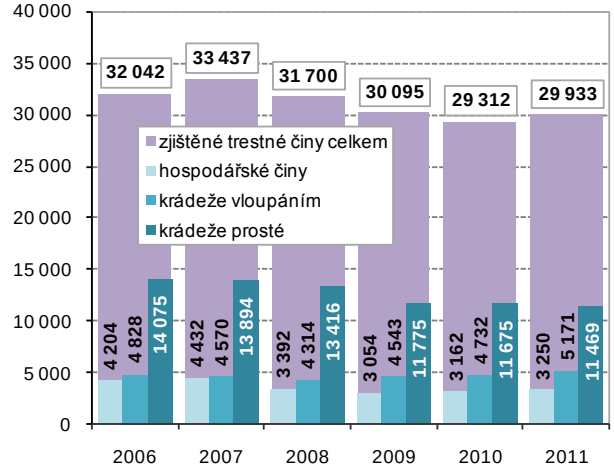

Téměř 30 tisíc zjištěných trestných činů

V roce 2011 bylo v Jihomoravském kraji zjištěno spáchání 29 933 trestných činů, proti roku 2010 byl sice počet zjištěných trestných činů o 621 vyšší (o 2,1 %), trend posledních let je však sestupný. Jak je zřejmé z grafu 36, právě počty zjištěných trestných činů za roky 2010 a 2011 byly v Jihomoravském kraji v uplynulých 11 letech nejnižší[9]. Počet zjištěných trestných činů v roce 2011 byl ve srovnání s ostatními kraji 5. nejvyšší a tvořil 9,4 % z celkového počtu trestných činů v ČR. Na 1 000 obyvatel připadlo 25,7 trestných činů, což byla mezi kraji 7. nejvyšší, resp. 8. nejnižší hodnota.

Z hlediska klasifikace trestných činů převažují krádeže – v roce 2011 krádeže prosté a krádeže vloupáním tvořily 55,6 % z celkového počtu zjištěných trestných činů. Souběžně s počtem spáchaných trestných činů se vyvíjel i počet objasněných trestných činů – v roce 2011 bylo objasněno 11,1 tis. trestných činů.

Graf 38 Dopravní nehody v Jihomoravském kraji

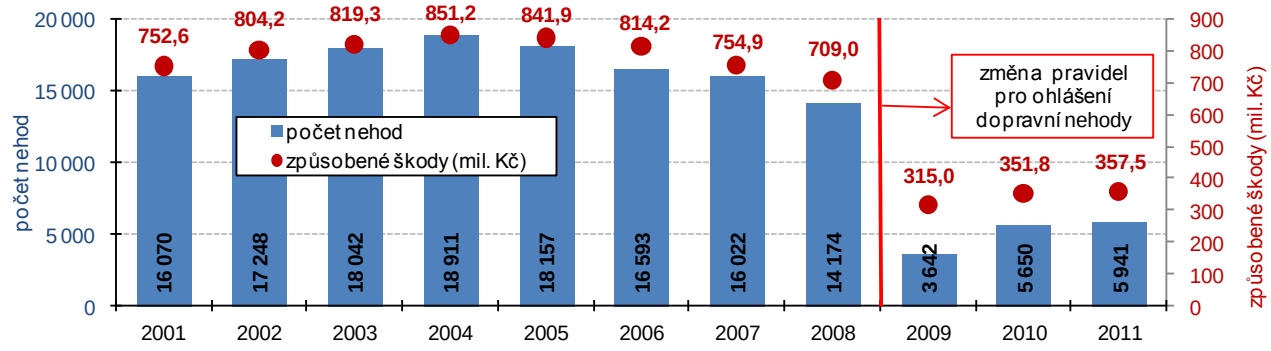

[9] Data do roku 2009 nezahrnují trestné činy na železnici a činy šetřené referáty cizinecké a pohraniční policie. Od roku 2010 jsou nově uváděny i trestné činy na letištích.

Nárůst nehodovosti

V roce 2011 bylo v Jihomoravském kraji evidováno 5 941 dopravních nehod, o život při nich přišlo 67 osob, 323 osob bylo těžce a 2 444 osob lehce zraněno. Hmotná škoda dosáhla částky téměř 358 mil. Kč.

Od počátku roku 2009 došlo ke změně ohlašovací povinnosti při dopravní nehodě, přesto je zřejmé, že i za toto krátké období se počet nehod každoročně zvyšoval. Rozdílný způsob povinnosti ohlašování dopravních nehod se projevil i v průměrné hodnotě škody způsobené dopravní nehodou. Do roku 2008 se průměr škod způsobených dopravní nehodou pohyboval v rozmezí 46 až 50 tisíc Kč. V roce 2009 průměrná způsobená škoda jedné dopravní nehody výrazně vzrostla, a to až na částku přesahující 86 tisíc Kč. Poté došlo ke snížení průměrné částky - v roce 2011 to bylo 60 tisíc Kč.

Graf 39 Škody na zdraví při dopravních nehodách v Jihomoravském kraji

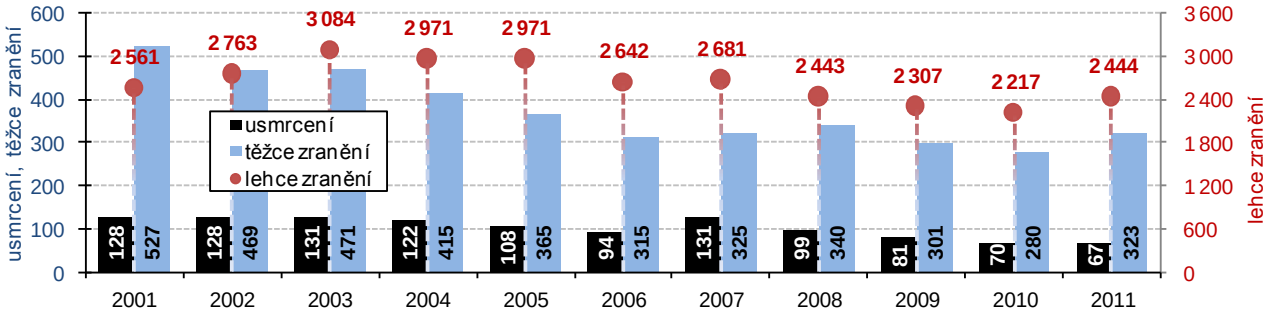

Počet usmrcených při dopravních nehodách byl nejnižší v novodobé historii kraje

Neměnným ukazatelem nehodovosti se tak stávají škody způsobené na zdraví. Pokud by měřítkem byl pouze počet usmrcených, pak rok 2011 by byl nejpříznivějším v novodobé historii Jihomoravského kraje. 67 usmrcených je počtem o 100 nižší oproti roku 1996, v němž bylo zaznamenáno maximum zemřelých při nehodách v Jihomoravském kraji (rok 1996 je zároveň počátečním rokem, od něhož jsou k dispozici časové řady s ukazateli nehodovosti za Jihomoravský kraj v současném správním uspořádání).

3. EKONOMICKÝ VÝVOJ

Přelomové roky

Makroekonomické údaje za rok 2011 v krajském členění budou k dispozici až v posledních měsících roku 2012. Právě ty by měly ukázat, zda došlo v makroekonomickém pohledu k oživení ekonomiky kraje, neboť roky 2008 až 2010 byly v Jihomoravském kraji stejně jako v celé republice z hlediska makroekonomických ukazatelů přelomové. Rok 2008 byl rokem růstovým a předkrizovým, rok 2009 byl rokem propadu, v roce 2010 došlo sice k meziročnímu nárůstu, ovšem u většiny ukazatelů nebylo dosaženo předkrizových hodnot.

Graf 40 Hrubá přidaná hodnota v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

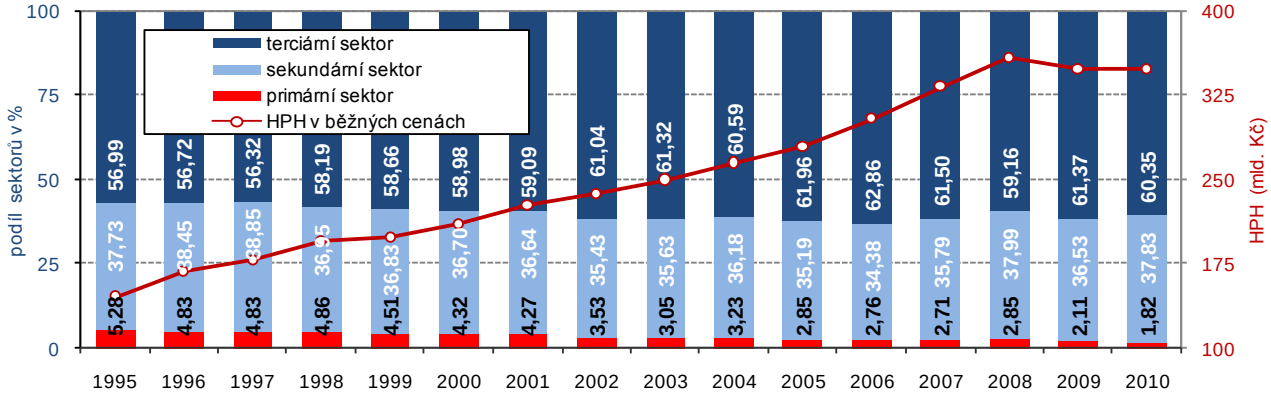

Podíl sektoru služeb na tvorbě HPH dlouhodobě roste, …

Hrubá přidaná hodnota (HPH) v Jihomoravském kraji dosáhla v roce 2010 objemu 349,3 mld. Kč běžných cen. Ve srovnání s rokem 2009 to byla téměř stejná hodnota (resp. o 22,9 mil. Kč vyšší), proti roku 2008 to však bylo o 10,0 mld. Kč méně (o 2,8 %). Ve skladbě HPH podle sektorů z dlouhodobého hlediska dochází ke zvyšování podílu sektoru služeb na úkor snižování podílu zemědělství. Primární

… podíl zemědělství se snižuje

sektor, jenž zahrnuje zemědělství, myslivost, lesní hospodářství a rybolov, je zastoupen nejméně, ještě v roce 1995 se podílel na HPH vytvořené v Jihomoravském kraji 5,28 %, v roce 2010 tento podíl poklesl na 1,82 %. Podíl sekundárního sektoru (zahrnuje dobývání nerostných surovin, průmysl celkem a stavebnictví) v roce 2010 činil 37,83 %, proti roku 1995 poklesl pouze o 0,10 bodu. Do terciárního sektoru patří oblast služeb, obchod, ubytování, stravování, doprava, podnikatelská činnost, veřejná správa, vzdělávání, zdravotnictví atd. Na HPH se podílel 60,35 %, což bylo proti roku 1995 o 3,36 bodu více.

Graf 41 Hrubý domácí produkt v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

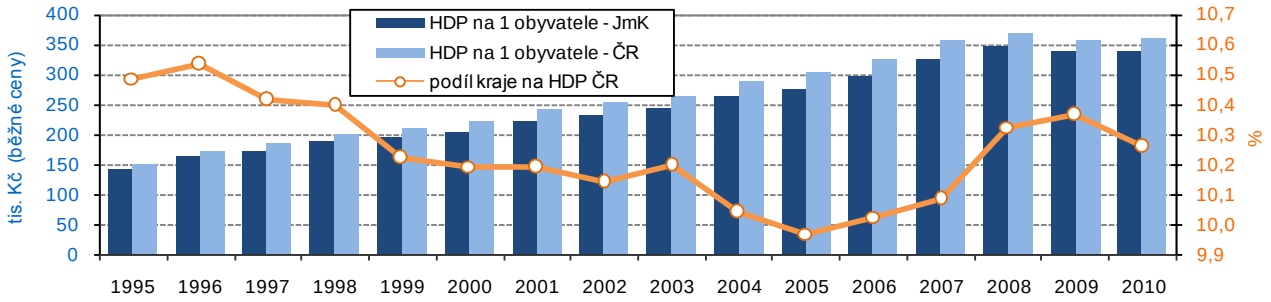

HDP na obyvatele je pod republikovou úrovní

Regionální hrubý domácí produkt (HDP) dosáhl v Jihomoravském kraji v roce 2010 hodnoty 387,3 mld. Kč běžných cen, což v přepočtu představovalo 336,0 tisíc Kč na jednoho obyvatele. I když se jedná o vyjádření HDP v běžných cenách, lze uvést porovnání s předešlými lety (nominální růst, pokles) – proti roku 2009 byla hodnota HDP v kraji o 170,0 mil. Kč nižší a proti roku 2008 nižší o 10,0 mld. Kč (o 2,5 %).

Z grafu 41 je patrné, že hodnota HDP přepočtená na jednoho obyvatele se zvyšovala až do roku 2008, kdy dosáhla maxima (347,4 tisíc Kč na jednoho obyvatele). Z grafu je ale také zřejmé, že v celém období byla krajská hodnota pod průměrem ČR, v roce 2010 činila 93,6 % průměru ČR. K hodnotě ČR se kraj přiblížil nejvíce v roce 1996 (95,3 %), naopak nejnižší poměr k průměru ČR byl zaznamenán v roce 2005 (90,3 %). Právě v těchto letech se Jihomoravský kraj podílel nejvyšším (10,5 %), resp. nejnižším (10,0 %) dílem na republikové hodnotě HDP. V roce 2010 se kraj na tvorbě HDP ČR podílel 10,3 %, což bylo o 0,1 procentních bodů méně než v roce 2009. Podíl kraje byl ve srovnání s ostatními kraji 3. nejvyšší.

Graf 42 Vývoj regionálního HDP v Jihomoravském kraji (stálé ceny)

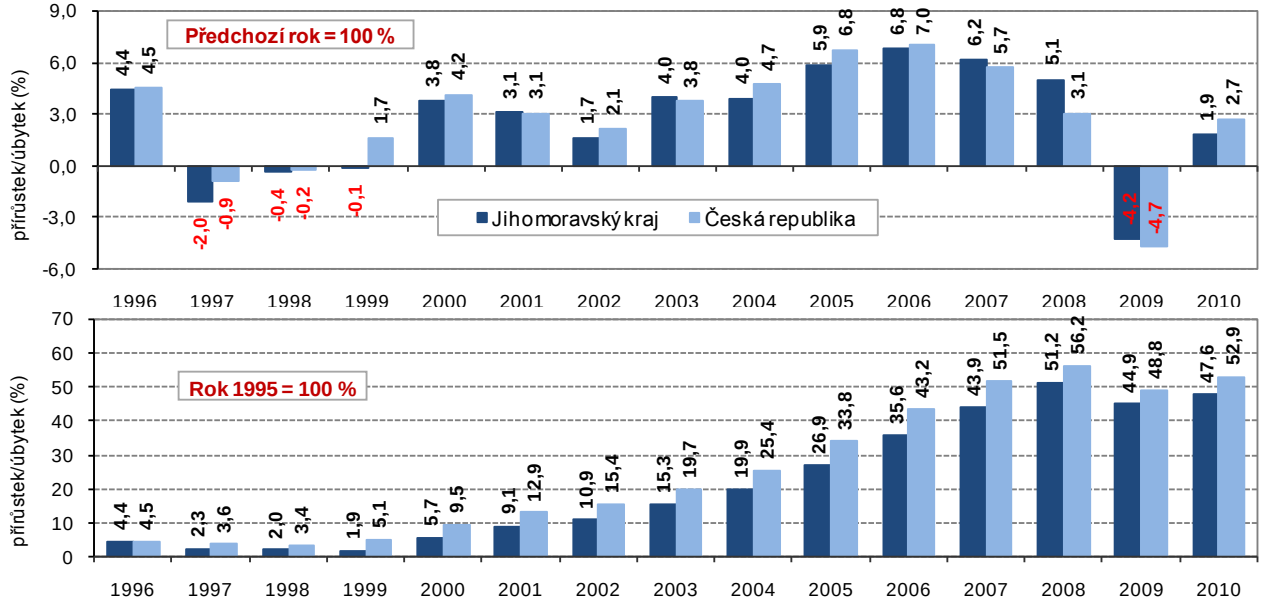

Meziroční růst HDP, rok 2008 však nebyl překonán

Meziroční vývoj HDP ve srovnatelných cenách (reálný růst, pokles) je obsahem grafu 42. Směr vývoje v Jihomoravském kraji byl téměř shodný jako vývoj v rámci České republiky. Výjimkou byl rok 1999, kdy v ČR byl zaznamenán meziroční růst, ovšem v kraji došlo k poklesu objemu HDP. V letech 1997, 1998 a 2009 byl shodně zaznamenán meziroční pokles a právě v roce 2009 se v kraji jednalo o pokles nejvyšší – o 4,2 %. V roce 2010 se objem regionálního HDP v Jihomoravském kraji meziročně zvýšil o 1,9 %, přírůstek byl o 0,8 bodu nižší, než činil průměr ČR. Ovšem

vývoj regionálního HDP ve stálých cenách roku 1995 udává, že přírůstek v roce 2010 (47,6 %) byl o 3,6 procentních bodů nižší, než činil přírůstek v předkrizovém roce 2008.

Graf 43 Vývoj regionálního HDP na zaměstnaného v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

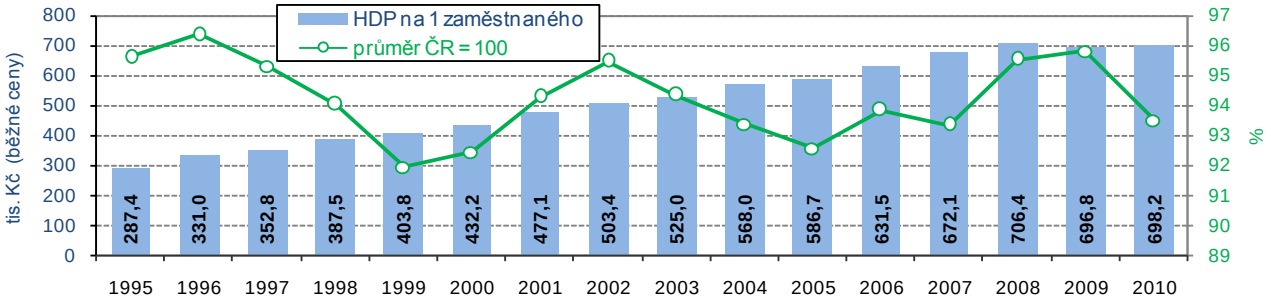

Vliv poklesu zaměstnanosti na produktivitu práce

Přepočet regionálního HDP na zaměstnaného je vyjádřením produktivity práce. V roce 2010 v Jihomoravském kraji dosáhl objem HDP na zaměstnaného hodnoty 698,2 tisíc Kč běžných cen, což bylo o 1,5 tisíc Kč (o 0,2 %) více než v roce 2009. Proti předkrizovému roku 2008 to bylo o 8,2 tisíc Kč, tj. o 1,2 % na zaměstnaného méně. Skutečnost, že snížení produktivity práce bylo nižší než pokles objemu HDP, je dána především snížením zaměstnanosti, počet zaměstnaných v roce 2010 byl proti roku 2008 o 7,7 tisíc osob nižší (o 1,4 %).

Zatímco hodnota HDP na zaměstnaného v kraji se až do roku 2008 celkem rovnoměrně zvyšovala, její vztah k průměru ČR neustále kolísal. V roce 2010 dosáhla produktivita práce v kraji 93,5 % průměru ČR, zatímco v roce 2009 to bylo 95,8 %. Jednalo se tak o nejvýraznější meziroční snížení podílu na průměru ČR ve sledovaném období. Nejvyšší podíl na průměru ČR byl zaznamenán v roce 1996, a to 96,4 %.

Graf 44 Tvorba hrubého fixního kapitálu v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

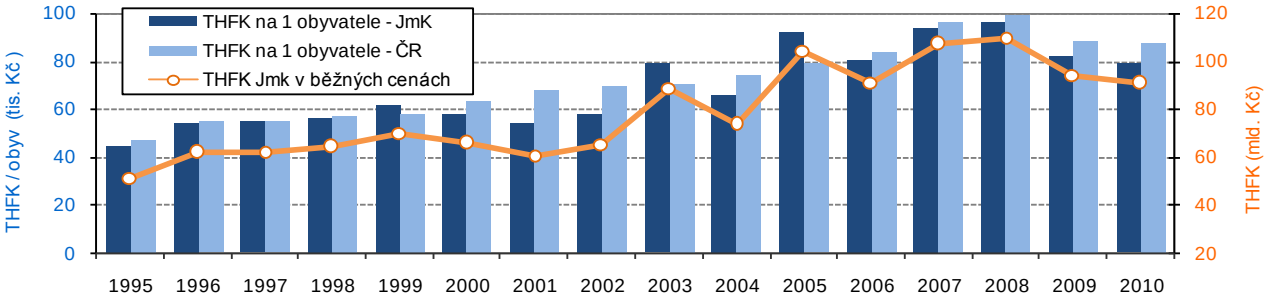

Pokles objemu THFK

Investiční aktivita vyjádřená prostřednictvím tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK) byla v uplynulých letech většinou nižší než činil průměr ČR. THFK v roce 2010 v Jihomoravském kraji dosáhla hodnoty 90,6 mld. Kč běžných cen, což v přepočtu na jednoho obyvatele činilo 78,6 tisíc Kč. Proti roku 2009 byl zaznamenán jak pokles celkového objemu (o 3,8 %), tak pokles přepočtené hodnoty na obyvatele (o 4,1 %). Právě z grafického znázornění přepočtu hodnot THFK na obyvatele je zřejmé, že krajská hodnota pouze ve 3 letech z 16 sledovaných viditelně převyšovala republikový průměr.

Graf 45 Míra investic v Jihomoravském kraji

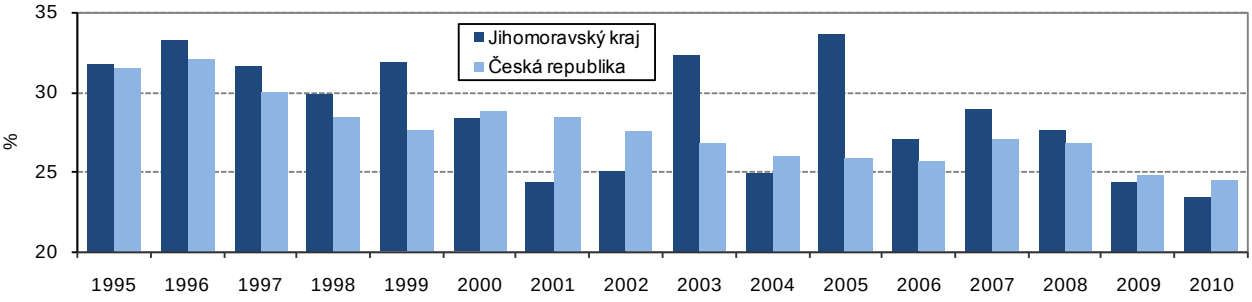

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2006 až 2010

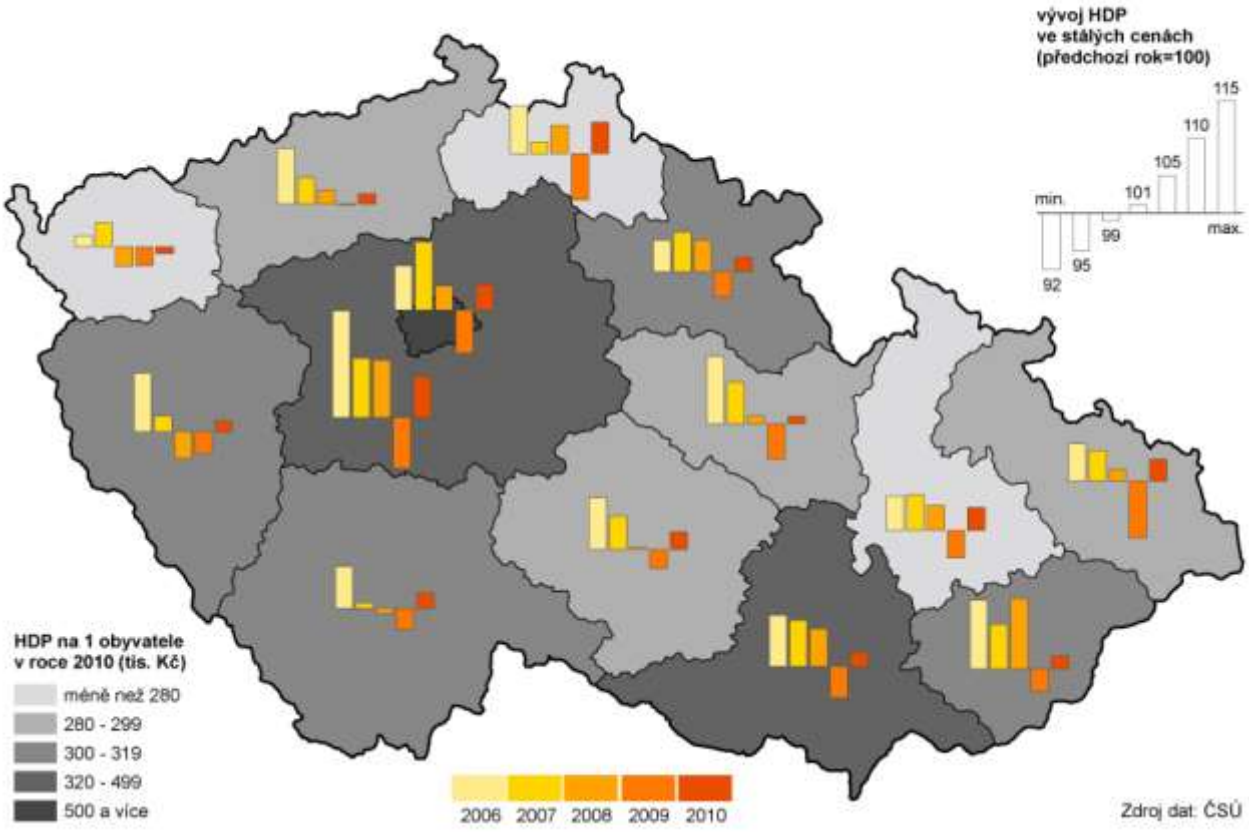

Věda a výzkum v krajích v roce 2010

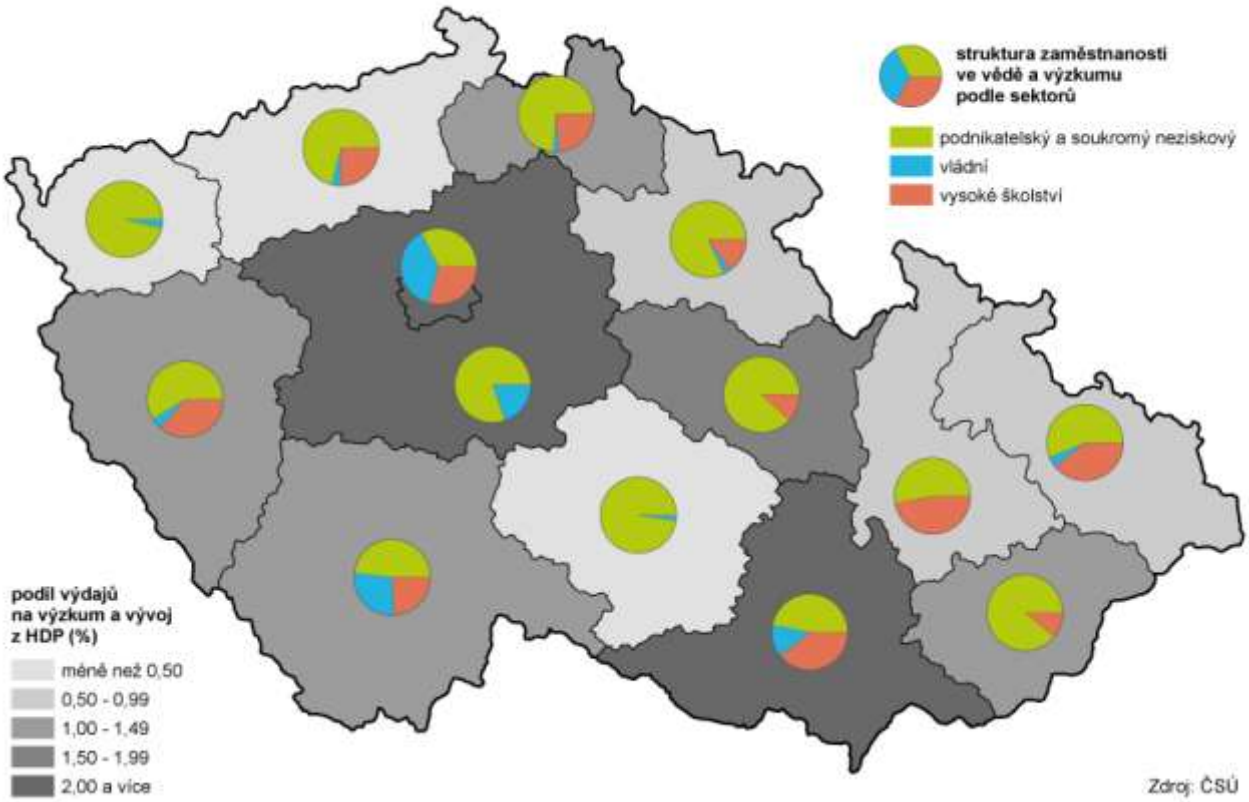

Příznivé srovnání míry investic

Příznivěji vychází kraj ze srovnání míry investic vyjádřené jako podíl úhrnu THFK v běžných cenách na úhrnu HDP v procentech. Míra investic v Jihomoravském kraji převyšovala republikový průměr celkem v 10 letech. Od roku 2007 se ale postupně snižovala a v roce 2010 činila 23,4 % (v ČR 24,4 %).

Graf 46 Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD) v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

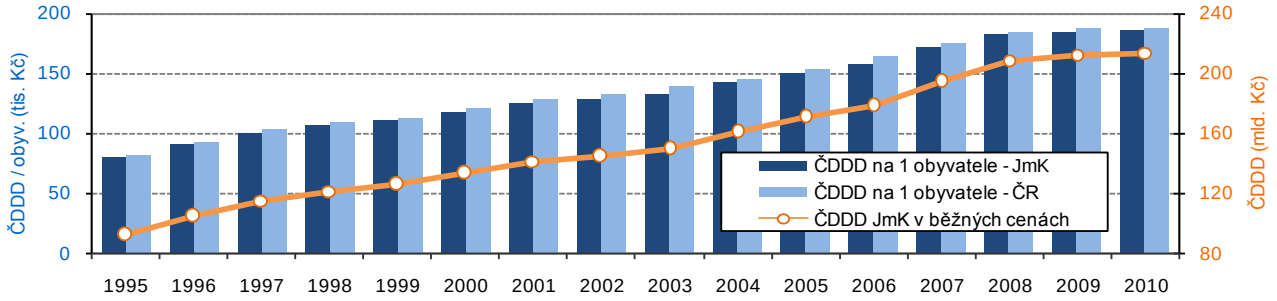

Zvyšování objemu disponibilních prostředků domácností

Hodnota čistého disponibilního důchodu domácností (ČDDD) dosáhla v roce 2010 v Jihomoravském kraji 213,7 mld. Kč běžných cen, což v přepočtu na jednoho obyvatele představovalo částku 185,4 tisíc Kč. Jako jediný makroekonomický ukazatel, i když vyjádřený v běžných cenách, se v celém sledovaném období zvyšoval. Hodnota ČDDD se v průměru zvyšovala o 5,8 % ročně, resp. v přepočtu na obyvatele v průměru o 5,7 % ročně. Meziroční přírůstek v letech 2009 a 2010 patřil ovšem k nejnižším (1,8 %, resp. 0,7 %).

Výdaje na výzkum a vývoj rostou

Celkové výdaje na výzkum a vývoj (VaV) v jednotkách sídlících v Jihomoravském kraji dosáhly v roce 2010 více než 8,4 miliard Kč, podíl na objemu výdajů v ČR činil 14,2 %. Podíl výdajů na VaV na HDP se postupně zvyšoval. Od roku 2001, kdy představoval 1,23 % z objemu regionálního HDP, se zvýšil v roce 2010 až na 2,17 %. Z tohoto pohledu lze konstatovat, že intenzita výzkumu a vývoje se v Jihomoravském kraji zvyšovala.

V oblasti VaV v roce 2010 v kraji působilo 8,7 tisíc zaměstnanců (přepočtený počet na plně zaměstnané) – meziroční nárůst počtu o 4,1 %, z toho bylo 5,4 tisíc výzkumných pracovníků (zvýšení o 6,0 %).

Graf 47 Výdaje na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji

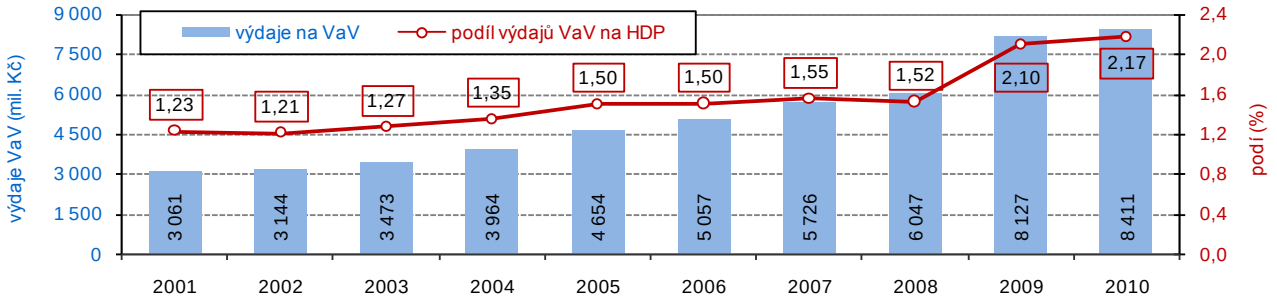

Financování zajišťuje především vládní sektor

Nejdůležitějším finančním zdrojem podpory výzkumných a vývojových činností v kraji zůstal i v roce 2010 vládní sektor (veřejné zdroje). Z veřejných rozpočtů byla poskytnuta částka 3,9 mld. Kč, tj. 46,1 % celku (v roce 2009 se vládní sektor podílel 47,2 %). Druhým nejvýznamnějším poskytovatelem finančních prostředků byl podnikatelský sektor (soukromé zdroje). Jeho podíl na financování výzkumu a vývoje v kraji dosáhl hodnoty 42,3 %, v absolutním vyjádření šlo o 3,6 mld. Kč (v roce 2009 podíl 29,3 %). Proti roku 2009 výrazně poklesl podíl zahraničních zdrojů, částka 0,7 mld. Kč byla o 1,0 mld. Kč nižší a tvořila pouze 8,3 % celku (v roce 2009 20,8 %).

Nejvyšší částky byly realizovány v podnikatelském sektoru

V členění podle sektorů provádění výzkumu a vývoje byla v roce 2010 nejvyšší částka určena pro podnikatelský sektor (4,6 mld. Kč, tj. 54,3 %), ve vládním sektoru byla realizována částka 1,2 mld. Kč (14,0 %) a v sektoru odborného a vysokého školství částka 2,6 mld. Kč (31,2 %). Struktura podle sektorů provádění se v čase významně změnila – u podnikatelského sektoru se podíl užití zvýšil (např. v roce 2001 činil pouze 37,2 %), opačný vývoj zaznamenaly výdaje u vládního sektoru – v roce 2001 podíl činil 34,5 %.

Téměř dvě třetiny domácností má počítač

Podle šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech[10] bylo v roce 2010 62,4 % domácností v Jihomoravském kraji vybaveno osobním počítačem (průměr za roky 2009 až 2011), republikový průměr byl o 3,1 procentního bodu nižší a mezi kraji byl tento podíl 2. nejvyšší. Proti roku 2006 (resp. průměru let 2005 až 2007) se vybavenost v kraji zvýšila o 26,3 bodu.

K internetu bylo připojeno 59,6 % domácností (v roce 2006 27,9 %), což bylo o 3,6 bodu více než průměr ČR a mezi kraji opět 2. nejvyšší podíl.

Graf 48 Počet ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji

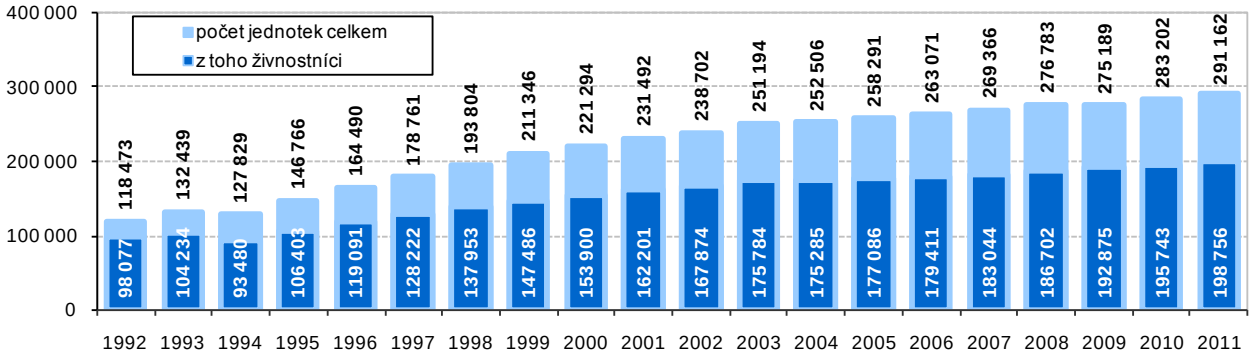

Za 10 let přibylo 31 tisíc živnostníků

V registru ekonomických subjektů (RES) bylo k 31. prosinci 2011 evidováno více než 291 tisíc subjektů se sídlem v Jihomoravském kraji. Mezi kraji to byl 3. nejvyšší počet a tvořil 10,8 % z republikového počtu. Proti konci roku 2010 se počet ekonomických subjektů zvýšil o 7 960 jednotek, tj. o 2,8 %.

V registru kraje bylo 216,6 tisíc fyzických osob (74,4 % celku) a 74,6 tisíc právnických osob. Mezi fyzickými osobami převažují živnostníci, na konci roku 2011 tvořili 91,8 % fyzických osob, mezi právnickými osobami je nejvíce obchodních společností (42,3 tis., tj. 56,8 % celku). Počet živnostníků se za 10 let zvýšil o 30,9 tisíc.

Pokles zemědělské produkce v kraji

Finanční ukazatele souhrnného zemědělského účtu za rok 2011 dosud nejsou k dispozici. V letech 2007 a 2008 dosáhla hodnota zemědělské produkce v Jihomoravském kraji 14,8 mld. Kč (v běžných cenách). V roce 2009 i 2010 však poklesla na 12,3 mld. Kč. Podíl na zemědělské produkci ČR poklesl z 12,5 % v roce 2009 na 12,0 % v roce 2010. Objem 7,7 mld. Kč tvořila v roce 2010 rostlinná produkce (13,5% podíl na ČR) a 4,0 mld. Kč živočišná produkce (podíl na ČR 9,8 %).

Graf 49 Sklizňové plochy a sklizeň vybraných zemědělských plodin v Jihomoravském kraji

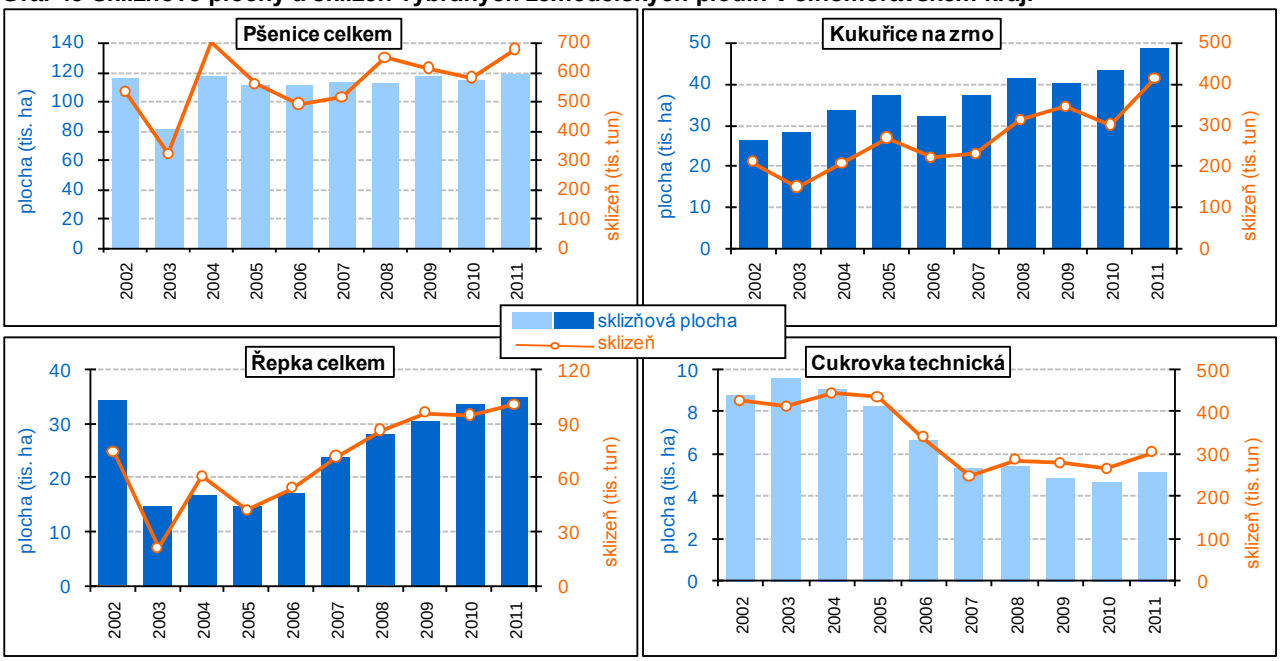

[10] Údaje jsou zjišťovány jedenkrát ročně, z důvodu vyšší reprezentativnosti jsou data v regionálním členění publikována za tříleté průměry (např. hodnota uvedená za rok 2010 je průměrem hodnot zjištěných v šetření ve 2. čtvrtletí roku 2009, 2010 a 2011).

Příznivější vývoj rostlinné výroby

V rostlinné výrobě byly v roce 2011 dosaženy příznivější výsledky než v roce předešlém. Meziroční zvýšení výnosů a sklizně je však nutno přisoudit spíše nízké základně roku 2010, způsobené nepříznivým počasím ve vegetačním období či v období sklizně. V živočišné výrobě však pokles stavů hospodářských zvířat (zejména prasat) byl dán postupnou likvidací chovů, které se v důsledku poklesu výkupních cen a zvýšeným dovozem masa z ciziny staly ztrátovými.

Bylo sklizeno více obilovin, …

Plocha i objem sklizně obilovin celkem v Jihomoravském kraji byly v roce 2011 v mezikrajském srovnání 2. největší po kraji Středočeském. Z polí o rozloze 216,2 tisíc hektarů bylo sklizeno 1 319 tisíc tun obilovin. Výnos 6,10 tun z hektaru překročil republikový průměr o 0,50 tuny z hektaru a proti roku 2010 byl o 0,97 tun na hektar vyšší. Sklizňová plocha obilovin celkem byla meziročně vyšší o 2,6 %, celková sklizeň vzrostla dokonce o 22,1 %.

… kukuřice, luskovin …

Jihomoravský kraj je největším producentem kukuřice na zrno. V roce 2011 se tato plodina pěstovala na 48,5 tisících hektarech, ze kterých se sklidilo celkem 412,4 tisíc tun zrna (38,8 % republikového celku), sklizeň byla proti roku 2010 o 37,4 % vyšší. Kraj drží prvenství i v pěstování luskovin, z plochy 4,1 tisíc hektarů (o třetinu méně oproti roku 2010) bylo sklizeno 12,3 tisíc tun luskovin. Dosažený hektarový výnos 3,0 tun byl v meziročním srovnání více než o polovinu vyšší.

… i hroznů

Sklizňová plocha vinic České republiky přestavuje 16 tisíc hektarů, z toho 93,0 % plochy se nachází na území Jihomoravského kraje. V roce 2011 bylo sklizeno 85,9 tisíc tun hroznů (meziroční nárůst o 102,6 %) při výnosu 5,8 t/ha (meziroční nárůst o 101,7 %).

Graf 50 Stavy skotu, prasat a drůbeže v Jihomoravském kraji

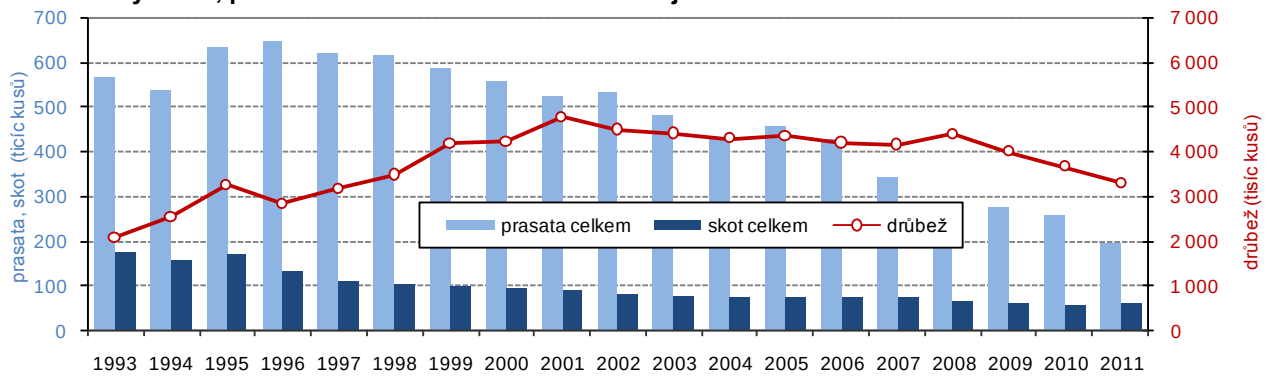

Dlouhodobý pokles stavu hospodářských zvířat byl doprovázen poklesem produkce masa

Chovy hospodářských zvířat v Jihomoravském kraji vykazují postupný pokles stavů. V roce 2011[11] se v kraji chovalo 194,8 tisíc kusů prasat, 60,2 tisíc kusů skotu a 3 299,8 tisíc kusů drůbeže. Proti roku 2006 se stav prasat snížil o 235,6 tisíc kusů (o 54,7 %), skotu o 14,6 tisíc kusů (19,5 %) a drůbeže o 905,5 tisíc kusů (o 21,5 %).

S poklesem stavů hospodářského zvířectva souvisí i pokles produkce masa. V roce 2011 bylo v kraji vyrobeno 41,8 tisíc tun masa v jatečné hmotnosti (bez drůbežího masa), z toho bylo 38,6 tisíc tun vepřového masa a 3,2 tisíc tun hovězího. Proti roku 2006 se celková produkce snížila o 12,2 tisíc tun (o 22,6 %), u vepřového činil pokles 10,1 tisíc tun, tj. o 20,7 %, u hovězího pokles o 2,1 tisíc tun, tj. o 39,9 %. Produkce mléka v roce 2011 sice meziročně vzrostla na 153,6 mil. litrů, proti roku 2006 však byla nižší o 21,5 mil. litrů (o 12,3 %). Postupně se však zvyšovala denní dojivost.

Graf 51 Produkce masa a mléka v Jihomoravském kraji

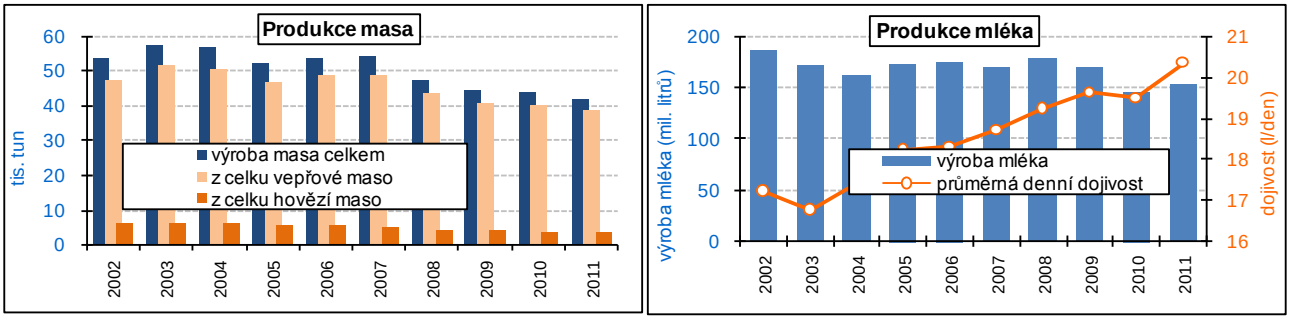

[11] Soupis hospodářských zvířat do roku 2003 k 1. 3. následujícího roku, od roku 2004 k 1. 4. následujícího roku

Pozvolné zvyšování plochy lesních pozemků

Lesní pozemky se v roce 2011 v Jihomoravském kraji rozkládaly na ploše 201,9 tisíc hektarů a tvořily 28,1 % území kraje. Tempo zalesňování v minulých letech bylo v souladu s tempem těžby dřeva, takže plocha lesních pozemků se v uplynulých letech pozvolna zvyšovala. V roce 2011 bylo zalesněno celkem 1 637 hektarů půdy. Jehličnany byly vysazeny na 687 hektarech (smrk 66,8%, borovice 19,7 %, jedle 5,1 %) a listnaté dřeviny na 950 hektarech (dub 49,3 %, buk 26,0 %, javor 5,7 %). V meziročním porovnání se plocha s výsadbou jehličnanů zvětšila o 67 ha, plocha zalesněná listnatými dřevinami se meziročně rozšířila o 56 ha.

Graf 52 Lesní pozemky a těžba dřeva v Jihomoravském kraji

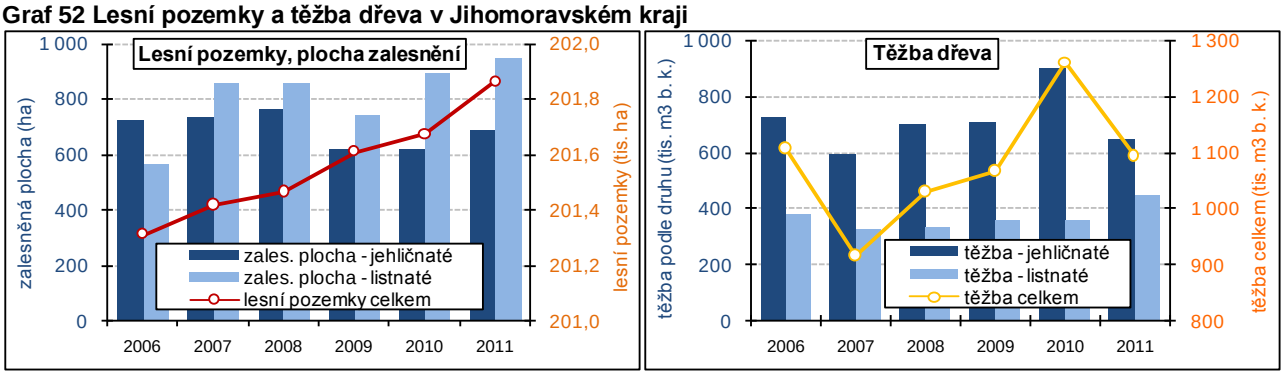

Meziroční pokles těžby dřeva

V roce 2011 se v Jihomoravském kraji vytěžilo 1 094 tisíc m^3 dřeva bez kůry, z toho jehličnany tvořily 59,3 %. Objem vytěženého dřeva se v kraji po předchozím tříletém navyšování meziročně snížil o 166,3 tisíc m^3 (o 13,2 %). Objem zpracované nahodilé těžby dřeva dosáhl v roce 2011 180,7 tisíc m^3 bez kůry, z toho 50,9 % byla těžba nutná z příčin živelných a 14,4 % z důvodu hmyzové kalamity.

Graf 53 Vybrané ukazatele průmyslu v Jihomoravském kraji

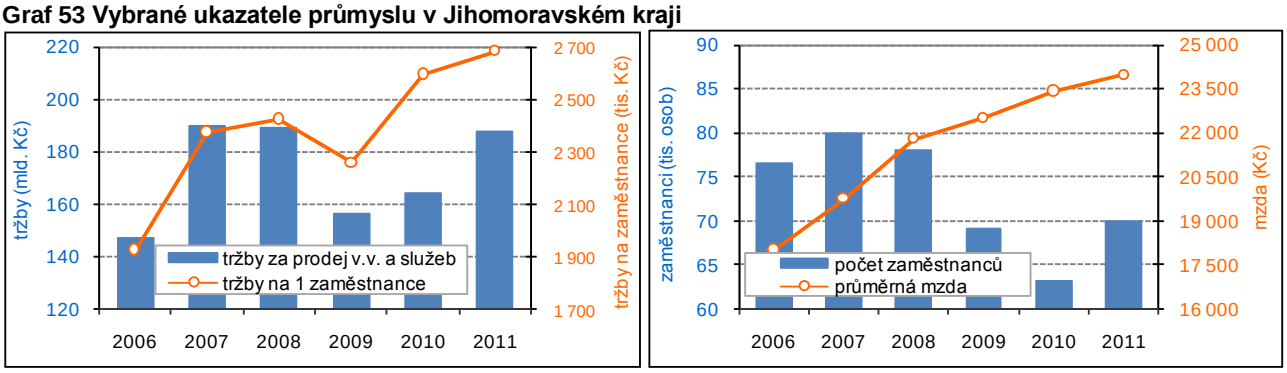

Tržby velkých průmyslových podniků dosud nedosáhly předkrizové úrovně

V Jihomoravském kraji sídlilo celkem 255 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci (nejvyšší počet mezi kraji). Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb celkem v těchto podnicích dosáhly téměř 188 miliard Kč (6. nejvyšší objem mezi kraji) a tvořily 6,5 % republikového celku. Proti roku 2010 sice tržby vzrostly o 23,8 mld. Kč, tj. o 14,5 %, ale stále byly o 1,4 mld. Kč nižší, než v „předkrizovém“ roce 2008. Velké průmyslové podniky zaměstnávaly 70,0 tisíc zaměstnanců (fyzické osoby). Po předchozím tříletém poklesu se počet zaměstnanců meziročně zvýšil o 6,8 tisíc osob (o 10,7 %). Produktivita vyjádřená jako přepočet tržeb za prodej vlastních výrobků na jednoho zaměstnance meziročně vzrostla, neboť tempo růstu tržeb bylo vyšší než nárůst počtu zaměstnanců. Průměrná měsíční mzda v průmyslových podnicích dosáhla částky 23 978 Kč, proti roku 2010 sice vzrostla o 2,2 %, ale oproti republikovému průměru byla o 2 290 Kč nižší.

Graf 54 Vybrané ukazatele stavebnictví v Jihomoravském kraji

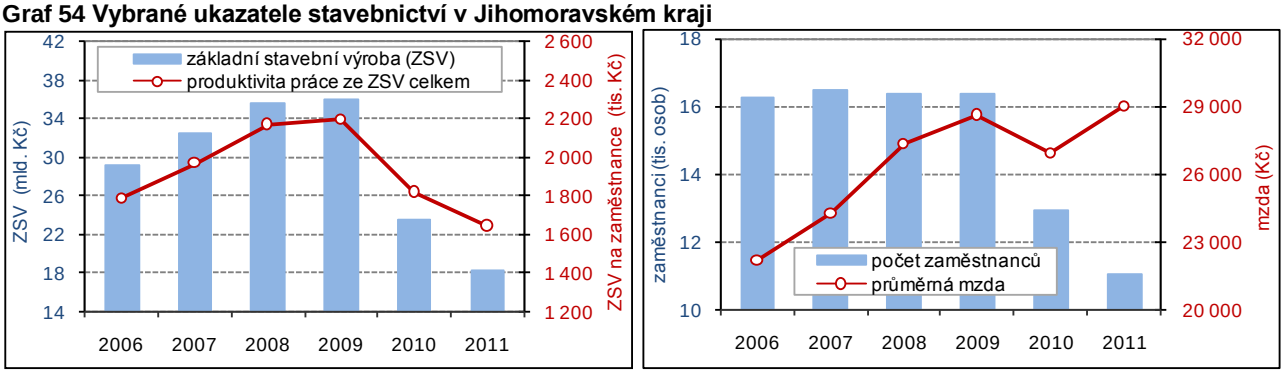

Bytová výstavba v obcích Jihomoravského kraje v letech 2006 až 2011

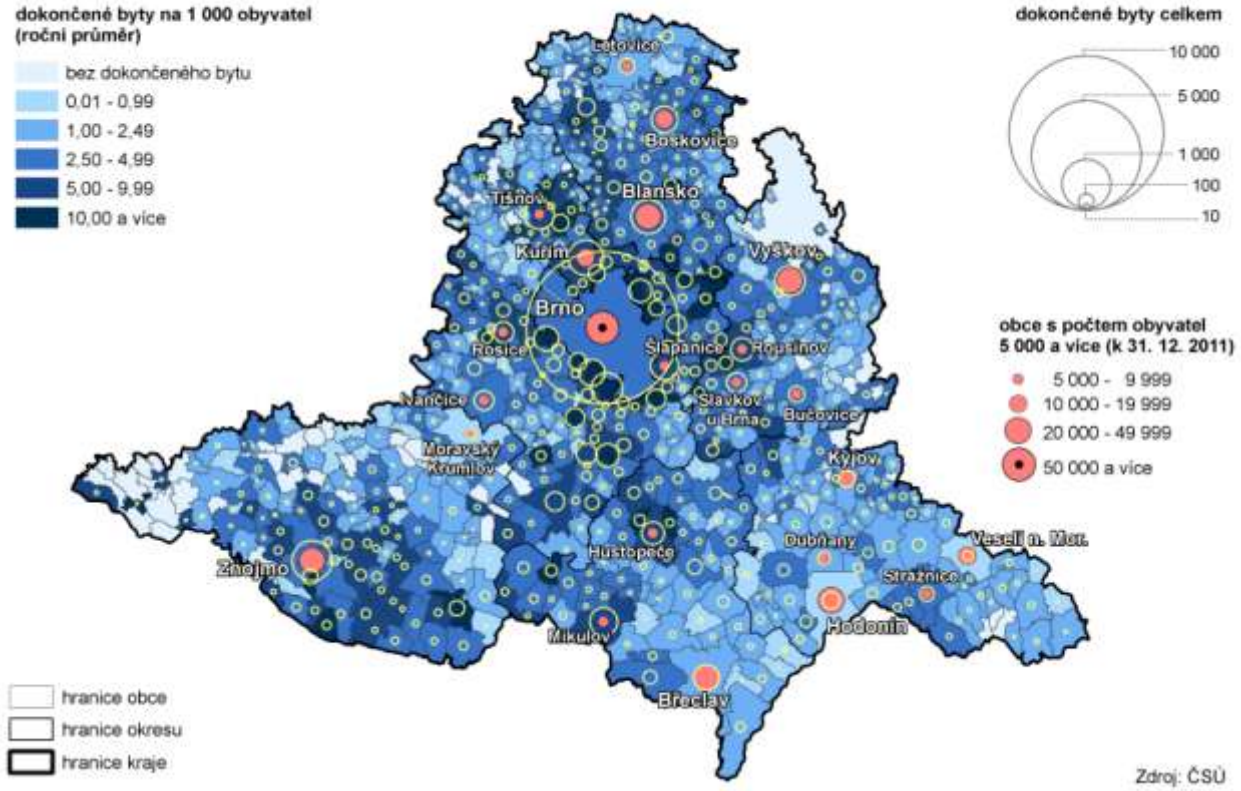

Stavební práce v okresech Jihomoravského kraje v letech 2006 až 2011

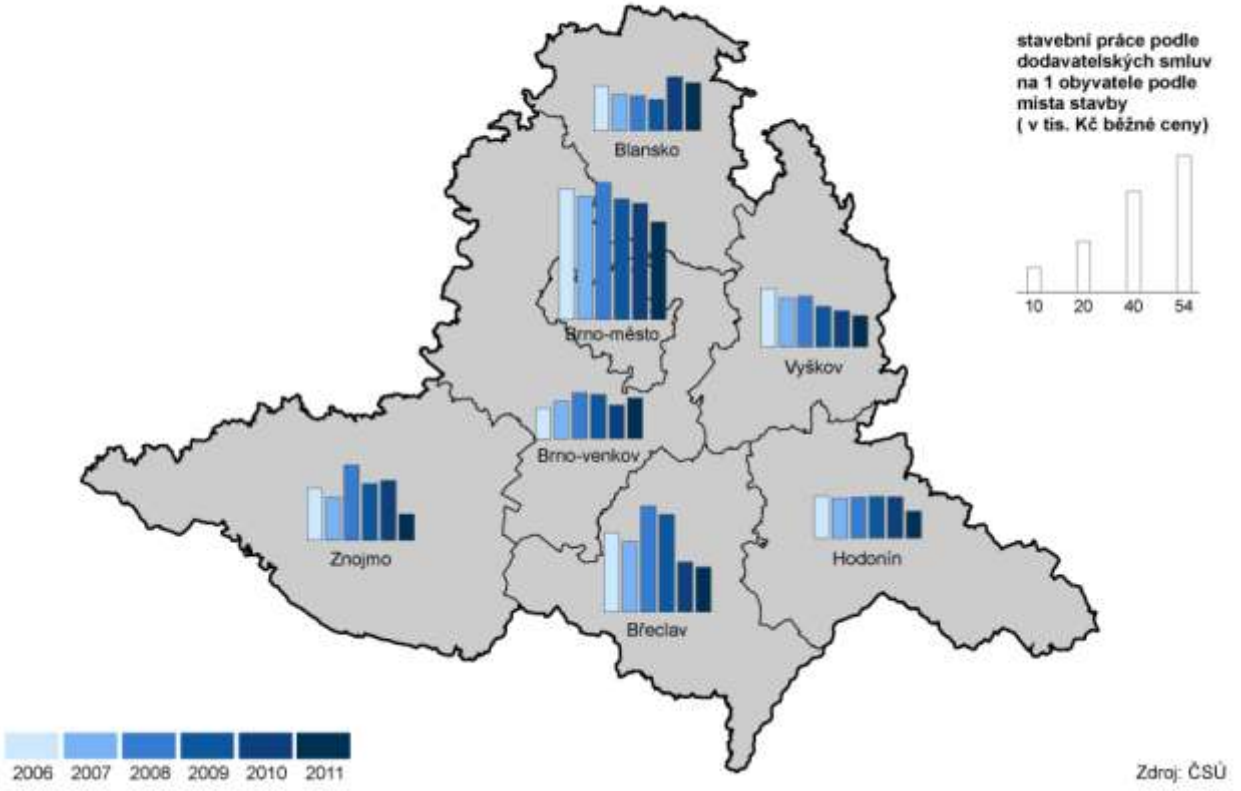

Nižší počet pracovníků ve stavebních firmách

V Jihomoravském kraji v roce 2011 sídlilo celkem 79 stavebních podniků s 50 a více zaměstnanci (mezi kraji 2. místo), pracovalo v nich 11,1 tis. osob (také 2. místo). Počet zaměstnanců se proti roku 2010 snížil o 1,9 tis. osob, tj. o 14,6 %, což představovalo nejvyšší pokles mezi kraji. Průměrná měsíční mzda v těchto podnicích Jihomoravského kraje dosáhla částky 29 026 Kč, proti roku 2010 vzrostla o 2 084 Kč, tj. o 7,7 %. Nárůst mzdy v relativním vyjádření byl mezi kraji 2. nejvyšší (ve 4 krajích mzdy poklesly), oproti průměru ČR ale byla mzda v kraji o 158 Kč nižší.

Poloviční objem stavebních prací

Základní stavební výroba (ZSV) ve výši 18,2 mld. Kč v běžných cenách zařadila Jihomoravský kraj na 2. místo v mezikrajském srovnání. Tento objem však tvořil pouze polovinu skutečnosti roku 2009, proti roku 2010 byla hodnota ZSV o 5,4 mld. Kč (o 22,7 %) nižší, relativní pokles výroby byl mezi kraji 2. nejvyšší.

Pozemní stavitelství v Jihomoravském kraji dosáhlo objemu 7,7 mld. Kč b. c. (snížení o 9,5 %), na inženýrské stavitelství připadlo 8,1 mld. Kč b. c., což představovalo meziroční pokles o 40,1 %. Produktivita práce vyjádřená jako přepočet objemu ZSV na 1 pracovníka dosáhla v kraji 1,65 mil. Kč b. c., tato hodnota byla mezi kraji 4. nejvyšší.

Graf 55 Počet stavebních ohlášení a povolení v Jihomoravském kraji

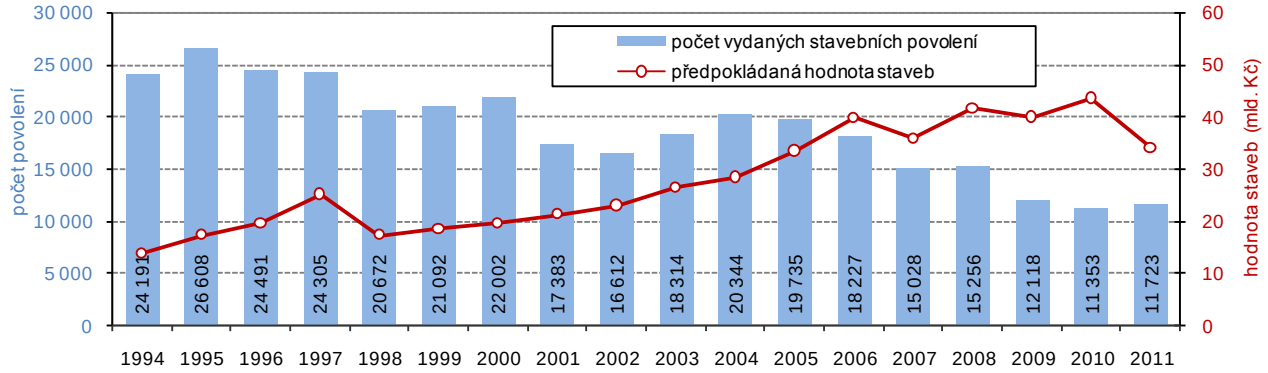

Stagnace počtu stavebních povolení

Počet vydaných stavebních povolení a stavebních ohlášení (SOP) v Jihomoravském kraji klesal od roku 2005, předpokládaná hodnota staveb měla spíše vzestupnou tendenci. V roce 2011 se ovšem počet SOP zvýšil, naopak předpokládaná hodnota zaznamenala propad. Stavebními úřady bylo vydáno 11 723 SOP, počet byl o 370 nižší než v roce 2010, ovšem proti roku 2006 se snížil dokonce o 6 504 SOP. Orientační hodnota staveb, na které byla vydána SOP, dosáhla částky 34,0 mld. Kč, což bylo o 9,6 mld. Kč méně, než v roce 2010 (o 5,9 mld. Kč méně než v roce 2006). Průměrná hodnota na jedno stavební povolení dosáhla částky 2,9 mil. Kč (v roce 2006 2,2 mil. Kč).

Graf 56 Vydaná stavební povolení podle typů výstavby v Jihomoravském kraji

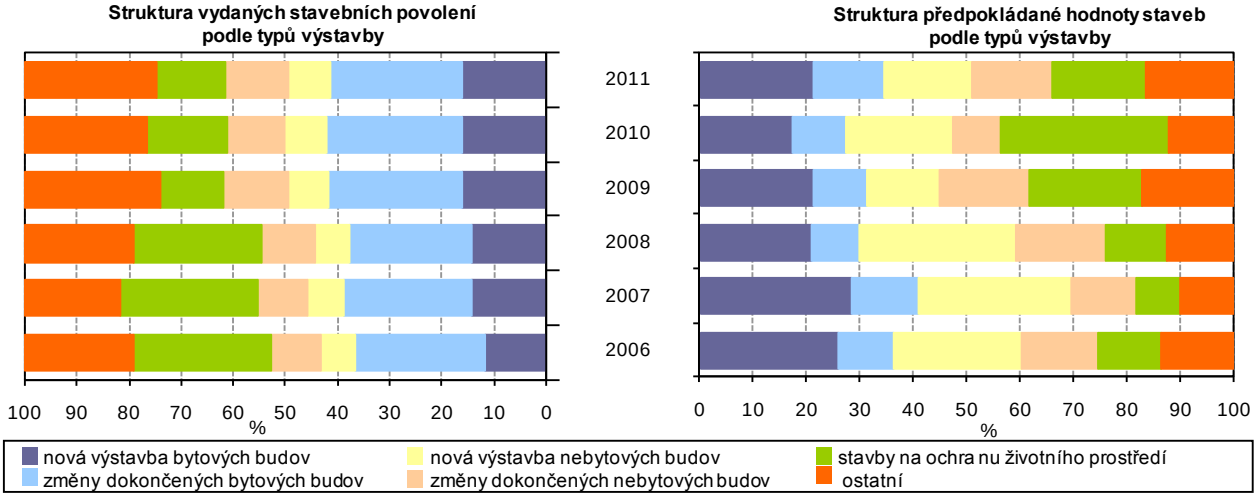

Změna struktury povolovaných staveb

Struktura vydaných stavebních povolení v Jihomoravském kraji se změnila vcelku výrazně. Zatímco v roce 2006 bylo na stavby budov (nová výstavba či změny bytových i nebytových budov) vydáno 52,9 % všech povolení (9 645 SOP), v roce 2011 se tento podíl zvýšil až na 61,6 % z celkového počtu (7 225 SOP). Naproti tomu

podíl SOP vydaných na stavby na ochranu životního prostředí se snížil, v roce 2006 tvořil 26,4 % z celku (4 803 SOP), v roce 2011 poklesl na 13,3 % (1 557 SOP).

Struktura předpokládané hodnoty staveb se měnila v každém roce, v roce 2011 je vcelku rovnoměrně rozložena mezi jednotlivé skupiny staveb.

Graf 57 Zahájené byty v Jihomoravském kraji podle čtvrtletí

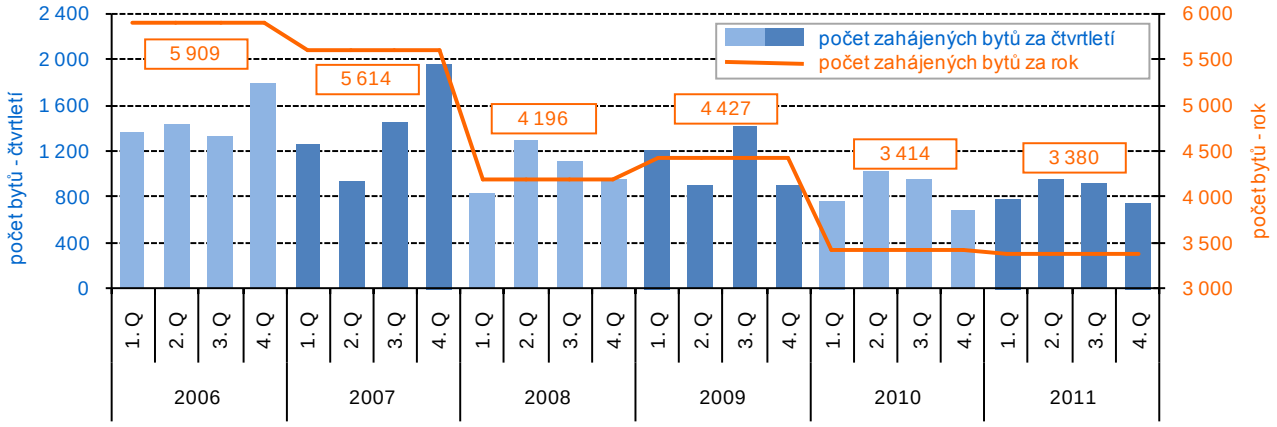

Další pokles počtu zahájených bytů

V kraji byla v roce 2011 zahájena výstavba 3 380 bytů. Tento počet byl sice druhý nejvyšší mezi kraji, ovšem zároveň byl o 34 bytů (o 1,0 %) nižší než v roce 2010, navíc byl nejnižším od roku 2002. V roce 2011 byla zahájena výstavba 1 994 bytů v rodinných domech (o 74 více než v roce 2010), 394 bytů v bytových domech (o 207 méně), 680 v nástavbách rodinných či bytových domů (o 149 více). Celkem 95 bytů bylo zahájeno v domovech-penzionech a domovech pro seniory (o 2 méně).

Graf 58 Dokončené byty v Jihomoravském kraji podle čtvrtletí

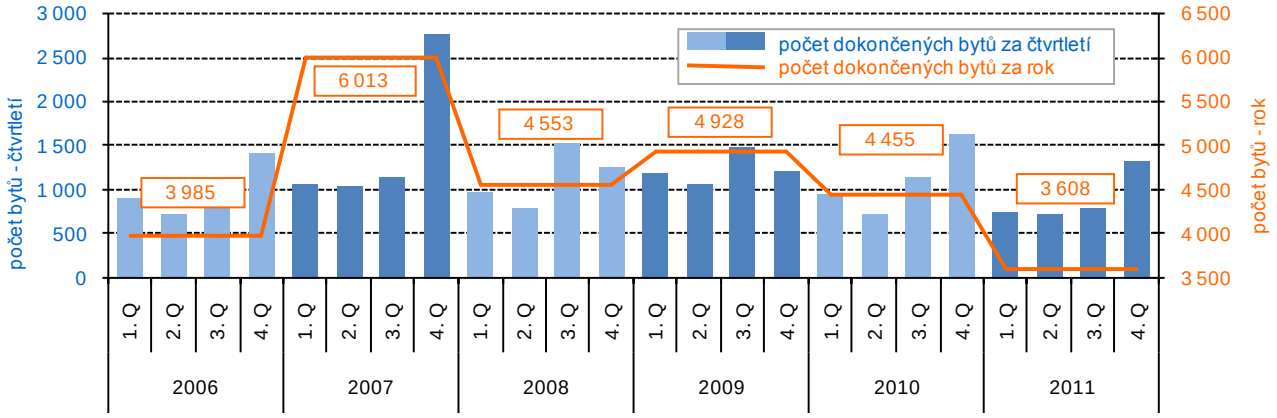

Méně dokončených bytů

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2011 dokončeno 3 608 bytů, tedy o 847 méně než v roce 2010 (o 19,0 %). Ovšem proti roku 2007 to bylo dokonce o 2 405 bytů méně, právě v tomto roce bylo z důvodu připravované změny sazby DPH k 1. 1. 2008 uspíšeno dokončení většího počtu bytů.

Graf 59 Dokončené byty podle druhu stavby v Jihomoravském kraji

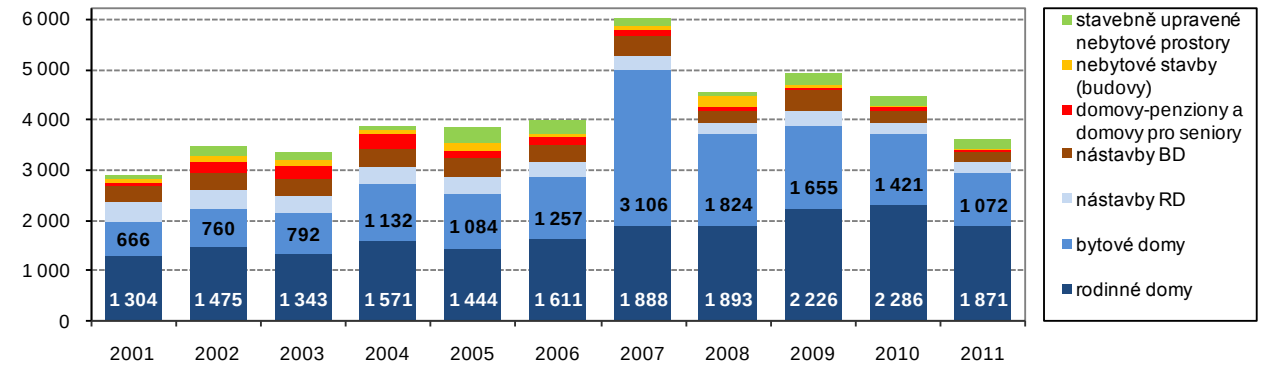

Polovina dokončených bytů je v rodinných domech

V letech 2006 až 2010 se každoročně zvyšoval počet dokončených bytů v rodinných domech. Skokový nárůst počtu dokončených bytů v roce 2007 se prakticky týkal pouze bytů v bytových domech (3 106 bytů). Podle typu výstavby bylo v roce 2011 v kraji dokončeno 1 871 bytů v rodinných domech (51,9 % celku) a 1 072 bytů (29,7 %) v novostavbách bytových domů. Přístavbou a nástavbou ve starších budovách vzniklo 200 bytů (5,5 %) v rodinných domech a 203 bytů (5,6 %) v bytových domech. V domovech-penzionech a domovech pro seniory bylo dokončeno 39 bytů (1,1 %), v nebytových budovách bylo postaveno 51 bytů (1,4 %) a stavební úpravou nebytových prostor vzniklo 172 bytů (4,8 % úhrnného počtu).

Graf 60 Byty určené po dokončení pro prodej v Jihomoravském kraji

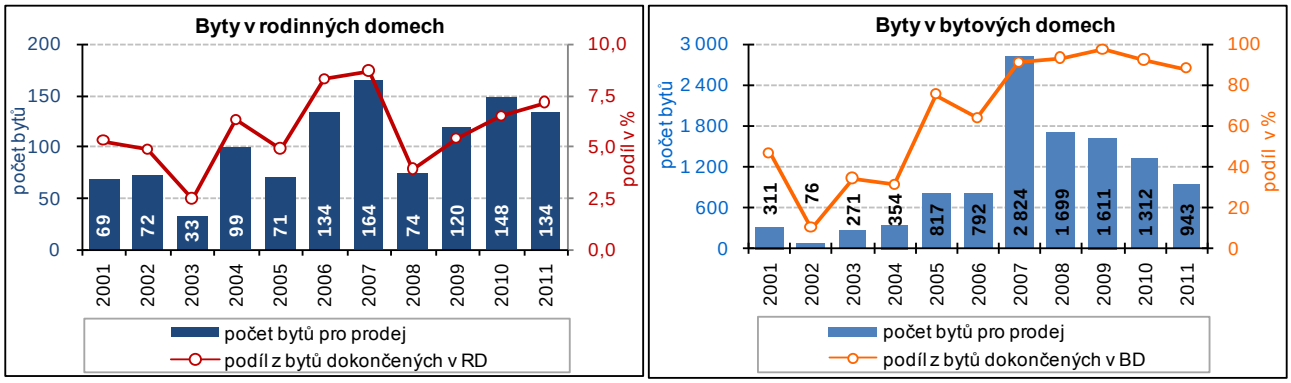

Většina bytů dokončených v bytových domech je určena pro prodej

Z hlediska možného komerčního využití mezi byty dokončenými v rodinných domech dominují v Jihomoravském kraji byty stavěné pro vlastní potřebu. Bytů určených pro prodej bylo v letech 2001 až 2011 celkem 1 118 a tvořily pouze 5,9 % z počtu dokončených bytů v rodinných domech.

Naproti tomu u bytů v bytových domech se od roku 2005 plně projevuje vliv změny ve struktuře vlastnictví – nové byty již méně staví bytová družstva či obce, ale více ostatní právnické osoby, pro něž jsou dokončené byty především předmětem obchodu. V posledních 5 letech (2007 až 2011) bylo dokončeno 9 078 bytů v bytových domech, z tohoto počtu bylo 8 389 bytů (92,4 % z pětiletého úhrnu) určeno pro komerční využití.

Graf 61 Evidovaná vozidla v Jihomoravském kraji

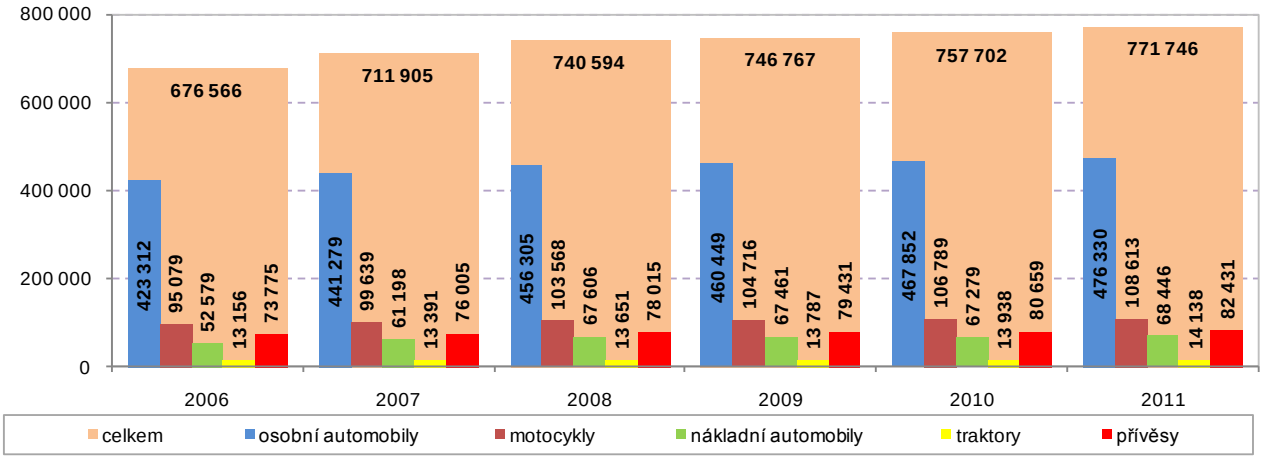

Na silnicích je stále více aut

Podle údajů Centrálního registru vozidel bylo na konci roku 2011 v Jihomoravském kraji provozováno téměř 772 tisíc vozidel. Počet vozidel se každoročně zvyšuje, od roku 2006 se zvýšil o více než 95 tisíc. Podíl Jihomoravského kraje na celkovém počtu vozidel v České republice (tj. 7 358 727 v roce 2011) činil 10,5 %.

Nejpočetnější skupinu vozidel v kraji představují osobní automobily. K poslednímu dni roku 2011 bylo v registru vozidel evidováno více než 476 tisíc osobních automobilů, tvořily 61,7 % z celkového počtu provozovaných vozidel. V pořadí četnosti následují motocykly (téměř 109 tisíc motocyklů – 14,1 % celku) a nákladní automobily (více než 68 tisíc – 8,9 % celkového počtu).

Intenzita silniční dopravy ve vybraných městech Jihomoravského kraje
Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic

	Číslo komunikace s nejzatíženějším úsekem			Celoroční průměrná intenzita (počet vozidel za 24 hodin)				z toho osobní automobily (počet vozidel za 24 hodin)			Struktura vozidel v roce 2010 (%)	
	2000	2005	2010	2000	2005	2010	index 2010/2005	2005	2010	index 2010/2005	těžká vozidla	osobní automobily
Brno	42	42	43	44 098	44 878	42 804	95,4	40 465	37 418	92,5	12,3	87,4
Břeclav	55	55	55	20 124	22 867	18 857	82,5	19 719	15 946	80,9	14,5	84,6
Kuřim	385	385	385	14 519	14 820	17 304	116,8	11 925	14 918	125,1	13,1	86,2
Znojmo	38	38	38	19 473	19 394	16 933	87,3	15 707	14 220	90,5	15,3	84,0
Vyškov	430	430	430	13 990	18 056	14 037	77,7	14 829	11 725	79,1	15,7	83,5
Bučovice	50	50	50	13 066	15 904	13 025	81,9	11 440	9 902	86,6	23,3	76,0
Blansko	374	374	374	10 956	13 505	13 024	96,4	11 445	11 673	102,0	9,7	89,6
Kyjov	54	54	54	9 556	13 447	12 891	95,9	11 181	10 994	98,3	13,7	85,3
Boskovice	150	374	150	10 462	9 267	12 592	135,9	6 902	11 060	160,2	11,4	87,8
Hodonín	431	51	51	11 672	13 279	11 818	89,0	11 166	9 793	87,7	16,1	82,9

Pokles objemu nákladní dopravy se projevil na silnici i železnici, vzrostly pouze výkony autobusové dopravy

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2011 téměř 4,5 tisíc km silnic a dálnic a 784 km železničních tratí, výkonové ukazatele silniční i železniční dopravy za rok 2011 budou ovšem k dispozici až ve 4. čtvrtletí 2012. K roku 2010 je možno uvést, že meziročně vzrostly výkony autobusové dopravy, naopak výkony silniční nákladní dopravy a výkony železniční dopravy zaostaly za úrovní roku 2009. Ve veřejné autobusové dopravě bylo v rámci kraje v roce 2010 přepraveno 77,1 mil. osob (71,4 mil. osob v roce 2009, v roce 2008 63,0 mil. osob). V silniční nákladní dopravě souhrn vývozu věcí do jiných krajů, dovozu věcí z jiných krajů a přepravy věcí v rámci kraje v roce 2010 dosáhl 34,2 mil. tun (36,7 mil. tun v roce 2009, v roce 2008 to bylo 46,4 mil. tun).

V železniční dopravě byl zaznamenán meziroční pokles v osobní i nákladní dopravě. V osobní dopravě bylo v rámci kraje v roce 2010 přepraveno 21,5 mil cestujících (o 0,5 mil. osob méně), v nákladní dopravě souhrn přepravených věcí dosáhl 1,3 mil. tun, což bylo o 500 tisíc tun méně než v roce 2009.

Pokles výkonů silniční dopravy je možno doplnit i hodnotami zatíženosti vybraných úseků silnic, které jsou převzaty z výsledků sčítání vozidel na dálnicích, silnicích I. třídy a vybraných úsecích silnic nižších tříd prováděné Ředitelstvím silnic a dálnic.

Graf 62 Kapacity hromadných ubytovacích zařízení v Jihomoravském kraji

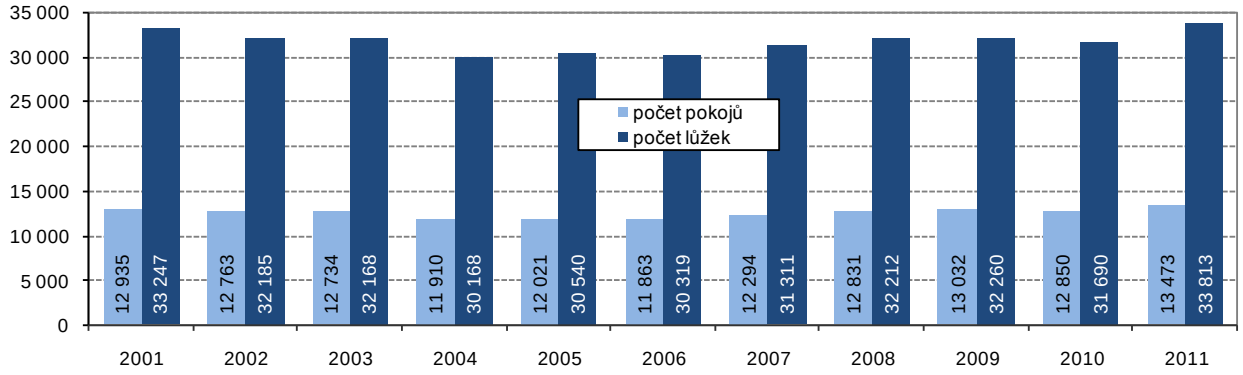

Kapacita hromadných ubytovacích zařízení byla stálá

V roce 2011 bylo v Jihomoravském kraji 533 hromadných ubytovacích zařízení, která nabízela 13 473 pokojů a v nich 33 813 lůžek. Kapacita hromadných ubytovacích zařízení se sice v uplynulých 11 letech každoročně měnila, ale výkyvy nebyly nijak výrazné, počet lůžek je prakticky shodný s počtem v roce 2001. Počet lůžek i počet pokojů byl v Jihomoravském kraji ve srovnání s ostatními kraji pátý nejvyšší.

Mezi zahraničními hosty převažovali hosté z Polska, Slovenska a Německa

V roce 2011 se v hromadných ubytovacích zařízeních na území Jihomoravského kraje ubytovalo přes 1,1 milionu hostů, což byl po Hl. m. Praze druhý nejvyšší počet. Proti roku 2010 byl počet hostů o 73,3 tisíc vyšší, proti roku 2008 však ještě zaostával o 70,4 tisíc osob. Meziročně se zvýšil počet hostů tuzemských i zahraničních. Nejvíce zahraničních hostů přijelo do Jihomoravského kraje z Polska (83,8 tisíc), ze Slovenska (53,9 tisíc) a z Německa (46,0 tisíc). Spíše zajímavostí bylo, že z celkových 48,3 tisíc litevských návštěvníků ČR se téměř 40 % ubytovalo v Jihomoravském kraji, podobně z 16,2 tisíc estonských návštěvníků ČR se v kraji ubytovalo 30 % z nich.

Graf 63 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Jihomoravském kraji

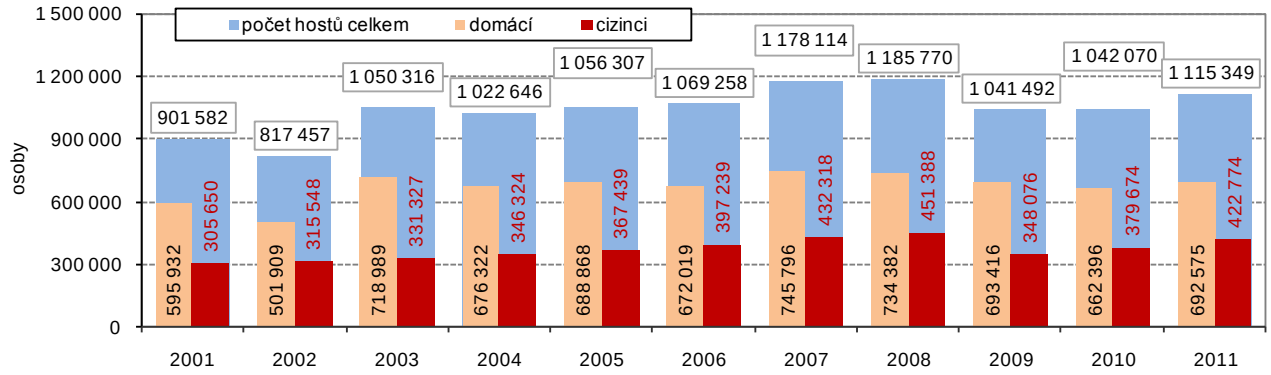

Stráví zde v průměru 2 noci

Jihomoravský kraj dlouhodobě vykazuje nejnižší hodnotu průměrného počtu přenocování na 1 hosta. Zatímco např. v Karlovarském kraji host přenocuje nejméně šestkrát, v Jihomoravském kraji host stráví v průměru pouze 2 noci.

Graf 64 Zahraniční hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Jihomoravském kraji

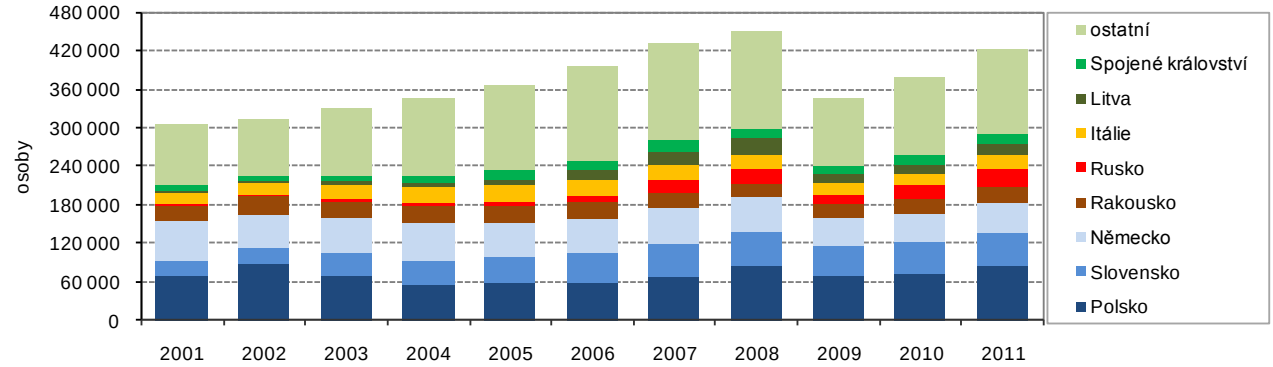

4. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Zemědělská půda tvořila 59,3 % rozlohy kraje

Jihomoravský kraj se rozkládá na ploše 719,5 tisíc hektarů, v roce 2011 zde bylo 426,7 tisíc hektarů zemědělské půdy, z toho bylo 353,7 tis. ha půdy orné. Podíl orné půdy z celkové výměry zemědělské půdy vypovídá o stupni intenzity zemědělského hospodaření. Současným trendem je snižování rozlohy orné půdy doprovázené efektivním využíváním stávající, postupné zvyšování plochy trvalých travních porostů, z nezemědělské půdy pak zvyšování rozlohy lesních pozemků.

Graf 65 Plochy vybraných druhů pozemků v Jihomoravském kraji

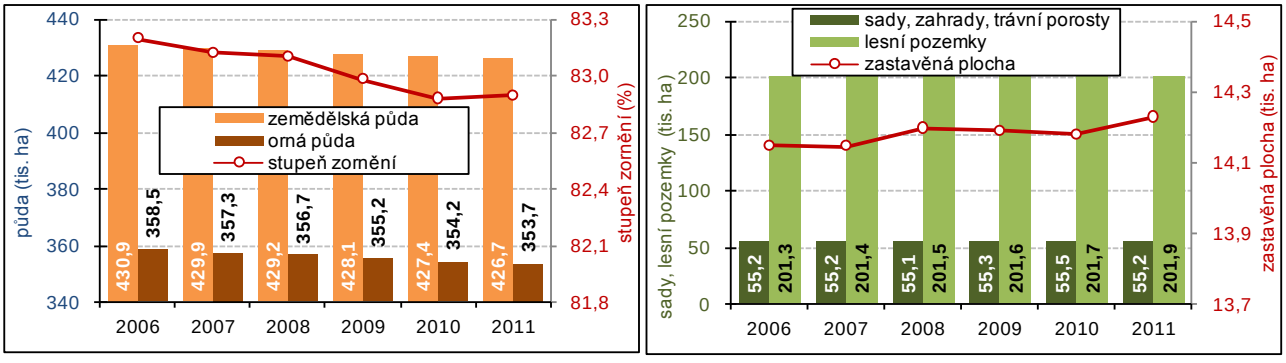

Snížení výměry zemědělské a orné půdy

Výměra zemědělské půdy se proti roku 2006 v kraji snížila o 4,2 tis. ha, výměra orné půdy poklesla o 4,8 tis. ha, stupeň zornění (podíl orné půdy ze zemědělské), který je v posledních letech mezi kraji nejvyšší, poklesl z 83,2 % v roce 2006 na 82,9 % v roce 2011. Plocha sadů, zahrad, trávních porostů i lesních pozemků se v souladu se zájmy péče o životní prostředí nepatrně zvyšovala. V roce 2006 tyto ekologicky stabilní prvky v součtu zaujímaly plochu 256,5 tisíc hektarů, v roce 2011 se jejich výměra zvýšila na 257,1 tisíc hektarů.

Graf 66 Výměra půdy v ekologickém zemědělství v Jihomoravském kraji

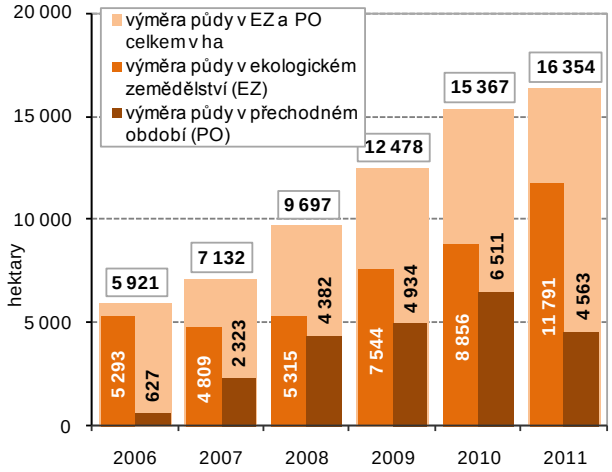

Graf 67 Počet ekologických zemědělců v Jihomoravském kraji

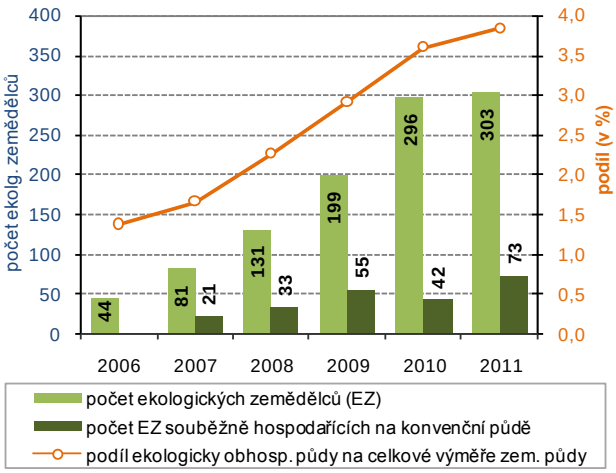

Ekologické zemědělství se v podmínkách kraje rozvíjí pomaleji

Intenzivní zemědělská výroba je spojena s používáním průmyslových hnojiv a ochranných chemických látek, tedy látek, jejichž výroba i spotřeba životní prostředí výrazně zatěžuje. K životnímu prostředí šetrnou alternativou je ekologické zemědělství, které je založeno na hospodaření bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů, umělých látek a genetických modifikací, a to jak v rostlinné, tak v živočišné výrobě. V Jihomoravském kraji se ekologické zemědělství rozvíjí pomaleji, neboť se uplatňuje spíše tam, kde nejsou pro konvenční zemědělství podmínky (např. v podhorských oblastech).

Půda, na níž v roce 2011 v Jihomoravském kraji hospodařili ekologičtí zemědělci, měla rozlohu 11,8 tisíc ha, dalších 4,6 tisíc ha půdy bylo v tzv. přechodném období. V součtu tyto plochy zaujímaly 3,8 % z výměry zemědělské půdy (3. nejnižší podíl mezi kraji). Proti roku 2006 se výměra ekologicky obhospodařované půdy zvýšila o 6,5 tisíc ha a plocha v přechodném období o 3,9 tisíc hektarů.

Graf 68 Vodovody a kanalizace v Jihomoravském kraji

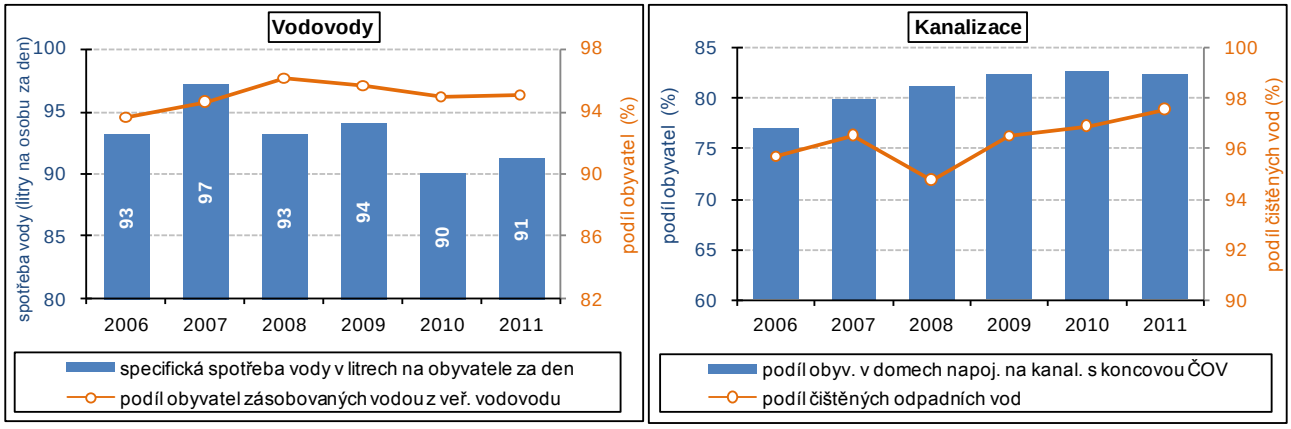

V domácnostech spotřebujeme více vody

V roce 2011 bylo v Jihomoravském kraji zásobováno pitnou vodou z vodovodů 1 106 tisíc osob (95,0 % obyvatel kraje). Délka vodovodní sítě dosahovala 7,5 tisíce km, ve srovnání s rokem 2010 došlo k prodloužení sítě o 151 km. Počet vodovodních přípojek se zvýšil o 3 746 na 255 602 a jejich délka se oproti předchozímu roku prodloužila o 76 km (na 2 218 km). Vyrobeno bylo 63,9 milionů m^3 vody, z toho 36,9 milionů m^3 bylo fakturováno domácnostem. Objem vyrobené vody sice byl meziročně o 2,1 % nižší, objem fakturované vody domácnostem vzrostl o 2,5 % (nárůst počtu zásobovaných obyvatel a růst specifické spotřeby vody na osobu a den (z 90,1 na 91,3 litrů).

Vyšší podíl čištěných odpadních vod

V roce 2011 žilo v Jihomoravském kraji v domech s napojením na kanalizaci odpadních vod více jak 1 020 tisíc osob (87,7 % celkového počtu obyvatel). Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci s čistírnou odpadních vod (ČOV) pak dosáhl 82,5 %. Podíl čištěných odpadních vod z vod vypouštěných do kanalizace se meziročně navýšil o 0,7 procentního bodu na 97,6 %.

Graf 69 Měrné emise REZZO 1 - 4 v Jihomoravském kraji

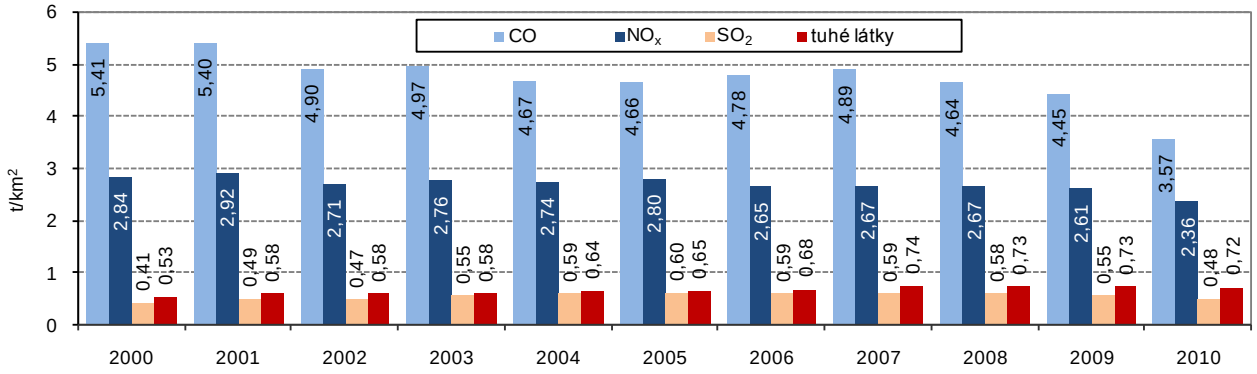

Pociťujete zlepšení kvality ovzduší?

Mezi základní znečišťující látky patří oxid uhelnatý (CO), oxidy dusíku (NO_x), oxid siřičitý (SO_2) a tuhé emise v ovzduší. Měří se jejich celková produkce v tunách, případně měrné emise těchto látek – v přepočtu v tunách na kilometr čtvereční nebo v kilogramech na obyvatele. Množství znečišťujících látek vypouštěných do ovzduší a jejich zdroje eviduje Registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO)[12]. V roce 2010 bylo v Jihomoravském kraji všemi zdroji vyprodukováno 25,7 tisíc tun oxidu uhelnatého (3,57 tun na km^2), 17,0 tisíc tun oxidů dusíku (2,36 tun na km^2), emise oxidu siřičitého dosáhly objemu 3,5 tisíc tun (0,48 tun na km^2) a tuhé látky 5,2 tisíc tun (0,72 tun na km^2). Ve srovnání s rokem 2000 došlo ke snížení měrných emisí oxidu uhelnatého a oxidů dusíku, naopak měrné emise oxidu siřičitého a tuhých látek se nepatrně zvýšily.

Největším zdrojem znečišťování jsou mobilní zdroje

Na produkci oxidu uhelnatého, oxidů dusíku a tuhých látek se nejvíce podílí „mobilní zdroje znečišťování“ (REZZO 4), v roce 2010 měrné emise oxidu uhelnatého činily 2,63 tun na km^2, oxidů dusíku 1,77 tun na km^2 a tuhých látek 0,48 tun na km^2. Na produkci oxidu siřičitého mají největší podíl „velké zdroje znečišťování“ (REZZO 1), v roce 2010 měrné emise SO_2 činily 0,34 tun na km^2.

Graf 70 Odpady v Jihomoravském kraji

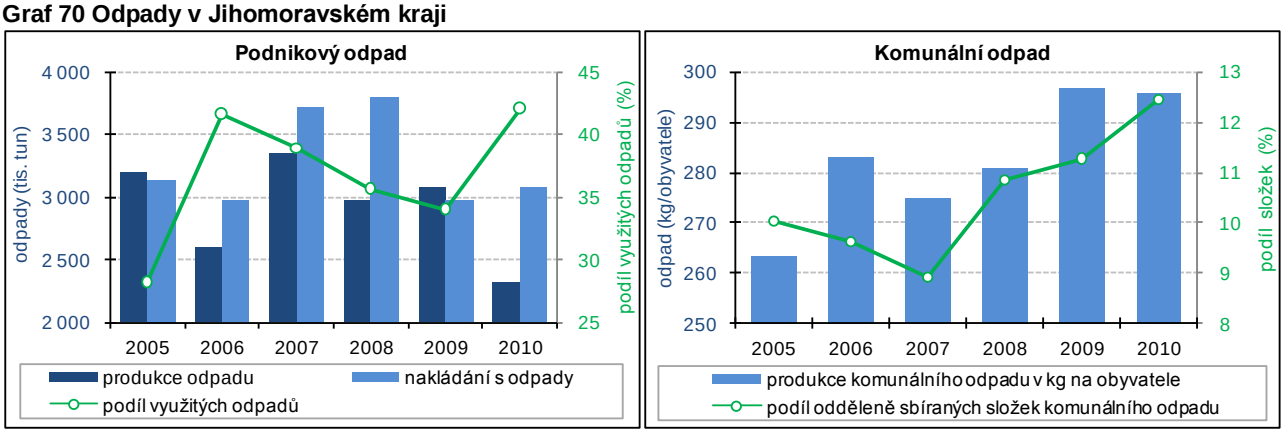

Pokles objemu produkce podnikových odpadů …

Minimalizovat vedlejší produkty a jejich vliv na život kolem a maximalizovat jejich další možné využití je cílem podnikového i komunálního odpadového hospodářství. V roce 2010 vyprodukovaly podniky se sídlem v Jihomoravském kraji 2,3 mil. tun odpadů, meziročně se objem odpadů snížil o 763 tis. tun. (o 24,7 %). Obdobný vývoj je zřejmý i z přepočtu produkce odpadu na vytvořený HDP - v roce 2010 připadlo na 1 mil. Kč HDP 6,0 t odpadu, v roce 2009 to bylo 8,0 t (v roce 2008 7,5 t odpadu). „Odpadová náročnost“ hospodářské činnosti tak byla v roce 2010 nejnižší z posledních let.

[12] Podle závislosti na druhu zdrojů a jejich tepelných výkonech se REZZO člení na:

- REZZO 1 – zahrnuje stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu 5 MW a vyšším a zařízení zvlášť závažných technologických procesů. Zařízení této skupiny jsou označována jako „velké zdroje znečišťování“.
- REZZO 2 – zahrnuje technologické objekty obsahující stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu od 0,2 do 5 MW a zařízení závažných technologických procesů, jakož i uhelné lomy a obdobné plochy s možností hoření, zapaření nebo úletu znečišťujících látek. Uvedená skupina je označována jako „střední zdroje znečišťování“.
- REZZO 3 – zahrnuje stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu nižším než 0,2 MW, zařízení technologických procesů nespadajících do kategorie velkých a středních zdrojů znečišťování, plochy, na kterých jsou prováděny práce, které mohou způsobovat znečišťování ovzduší, skládky paliv, surovin, produktů a odpadů a zachycených exhalátů a jiné stavby, zařízení a činnosti výrazně znečišťující ovzduší. Uvedená skupina je označována jako „malé zdroje znečišťování“.
- REZZO 4 – zahrnuje mobilní zařízení se spalovacími nebo jinými motory, která znečišťují ovzduší, zejména silniční a motorová vozidla, železniční kolejová vozidla, plavidla a letadla. Uvedená skupina je označovaná jako „mobilní zdroje znečišťování“.

… a růst objemu nakládání s odpady

Objem produkce podnikového odpadu je nutno oddělit od objemu nakládání s odpady. Objem nakládání s odpady zahrnuje nejen podíl odpadů vyprodukovaných, ale i odpady převzaté ze skladů či odpady dovezené ze zahraničí. Z tohoto důvodu byl v letech 2006 až 2008 a v roce 2010 v Jihomoravském kraji objem nakládání s odpady vyšší než objem produkce podnikového odpadu. Zatímco objem produkce odpadů v roce 2010 poklesl, objem nakládání s odpady vzrostl o 109 tis. tun (o 3,7 %) a dosáhl téměř 3,1 mil. tun.

Zvýšení podílu využitých odpadů

Podíl využitých odpadů z nakládání s odpady celkem činil v roce 2010 42,1 %, po 3 letech poklesu se podíl meziročně zvýšil o 8,1 bodu. Jednou z forem využití odpadů je recyklace, v roce 2010 podíl recyklovaných odpadů tvořil 25,3 % z nakládání s odpady, tento podíl se sice meziročně nepatrně zvýšil (o 2,5 bodu), proti roku 2006 však zůstal o 10 procentních bodů nižší.

Více třídíme komunální odpad

V roce 2010 bylo v Jihomoravském kraji vyprodukováno celkem 341,0 tis. tun komunálního odpadu, na jednoho obyvatele kraje tak připadlo 296 kg odpadu. Měrná produkce komunálního odpadu v kraji měla vzestupný trend, v roce 2005 byla nejnižší a činila 263 kg na obyvatele. V roce 2010 se sice nepatrně meziročně snížila, ovšem proti roku 2005 byla stále o 33 kg na obyvatele vyšší. Příznivým jevem ve vývoji komunálního odpadového hospodářství byl v letech 2008 až 2010 zvyšující se podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu (tříděný odpad), v roce 2007 dosáhl pouze 8,9 %, v roce 2010 se zvýšil již na 12,5 %.

Graf 71 Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice

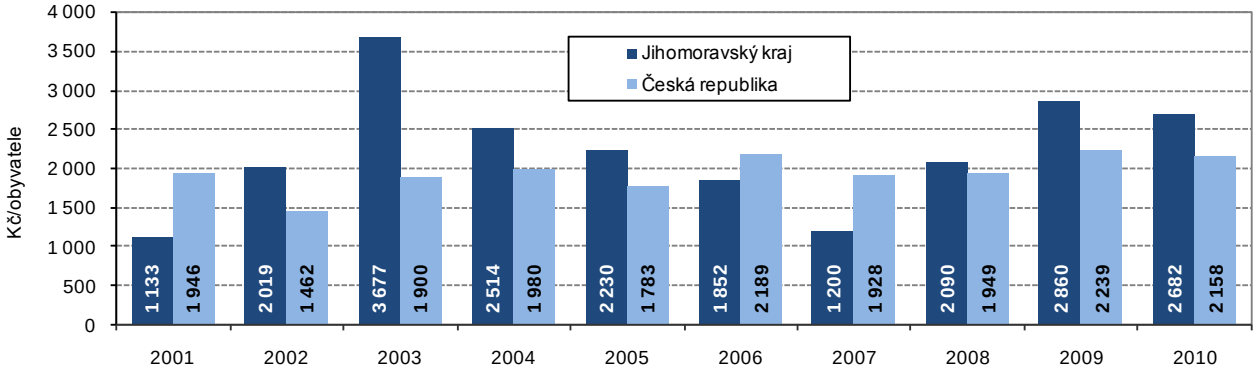

Do ochrany životního prostředí je třeba investovat

Na ochranu životního prostředí bylo v roce 2010 na území Jihomoravského kraje investováno 3,1 mld. Kč (v přepočtu na obyvatele 2 682 Kč). Proti roku 2009 se investice snížily o 166 mil. Kč, přesto ve srovnání let 2001 až 2010 to byla v kraji třetí nejvyšší hodnota investic (v roce 2003 to bylo 4,2 mld. Kč a v roce 2009 3,3 mld. Kč).

Graf 72 Investice na ochranu životního prostředí v Jihomoravském kraji podle sídla investora

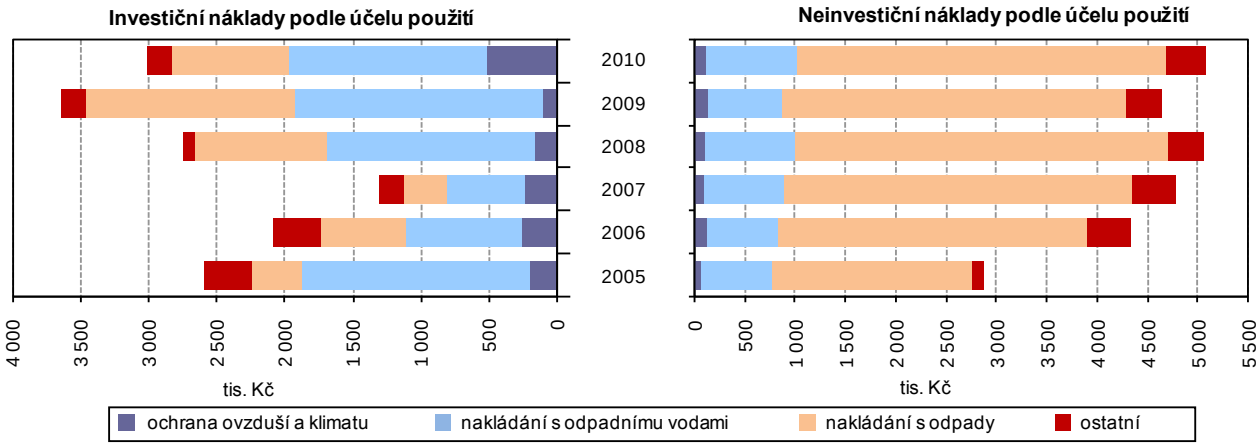

Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí …

Investoři se sídlem v Jihomoravském kraji vynaložili v roce 2010 na ochranu životního prostředí celkem 8,1 mld. Kč, v této částce byly zahrnuty investice za 3,0 mld. Kč, dalších 5,1 mld. tvořily neinvestiční náklady. Objem investic se meziročně snížil o 633 mil. Kč. V roce 2010 bylo 17,4 % investic určeno na ochranu ovzduší, 48,2 % na nakládání s odpadními vodami a 28,2 % na nakládání s odpady.

…převyšují objem investic

Objem investic i poměr určení částek ovšem v jednotlivých letech kolísal. Např. nejvyšší objem investic byl zaznamenán v roce 2009 (3,6 mld. Kč), nejvyšší podíl pro investice na ochranu ovzduší byl zjištěn v roce 2007 (18,2 %), nejvyšší podíl investic určených na nakládání s odpadními vodami v roce 2005 (65,0 %) a nejvyšší podíl investic na nakládání s odpady v roce 2009 (42,4 %).

Objem neinvestičních nákladů investorů se sídlem v Jihomoravském kraji se v roce 2010 meziročně snížil o 432 mil. Kč. Rozložení podle druhu určení je v tomto případě v posledních letech vcelku stálé, neboť vždy přibližně 70 % připadalo na nakládání s odpady.

5. MEZIKRAJSKÉ SROVNÁNÍ

Do roku 2011 nevstupovaly kraje za stejných podmínek. Územní disparity se prohloubily v souvislosti se zpomalením ekonomického růstu již v roce 2008. V roce 2009, kdy se nejvýrazněji projevil ekonomický pokles, se meziročně snížil objem hrubého domácího produktu (ve srovnatelných cenách) ve všech krajích. V roce 2010 pokles dále pokračoval v Karlovarském kraji, v ostatních krajích již došlo k nárůstu. Regionální makroekonomická data budou za rok 2011 k dispozici až koncem listopadu letošního roku. Z dlouhodobějšího pohledu (při srovnání s úrovní v roce 2005) ekonomická výkonnost nejvýrazněji vzrostla ve Středočeském kraji (HDP vzrostl o 30 %). Naopak Karlovarský kraj zůstal v roce 2010 mírně pod úrovní roku 2005 (objem HDP v tomto kraji od roku 2008 stále klesá). Dopady do sociální oblasti (růst nezaměstnanosti, růst podílu osob odcházejících do předčasného starobního důchodu, zpomalení růstu mezd) byly v roce 2010 patrné ve většině krajů. V současné době známé výsledky roku 2011 ukazují na určité zlepšení celkové situace, ale rozdíly mezi kraji zůstávají v podstatě nezměněny.

Lidé se stěhují do zázemí Prahy a dalších velkých měst

Snížení přírůstku obyvatelstva se projevilo především v roce 2009 a pokračovalo také v dalších letech. Negativní výsledek stěhování, kdy převažoval počet vystěhovalých nad přistěhovalými, byl v posledních letech zaznamenán především v moravských krajích, s výjimkou Jihomoravského kraje, dále v Karlovarském, Ústeckém a do určité míry i v Královéhradeckém kraji. Naproti tomu pokračující suburbanizace zázemí Prahy vedla k vysokému růstu počtu obyvatel Středočeského kraje, i když přírůstek stěhováním se zde v roce 2011 proti roku 2008 snížil na polovinu a přirozený přírůstek také poklesl. Středočeský kraj si však udržel svou vedoucí pozici v dynamice přirozeného a migračního přírůstku před Hlavním městem Prahou. K suburbanizaci docházelo v omezeném rozsahu i v jiných krajích, zejména v zázemí krajských měst.

Graf 73 Přírůstek (úbytek) obyvatel v krajích v letech 2006 až 2011 (roční průměr)

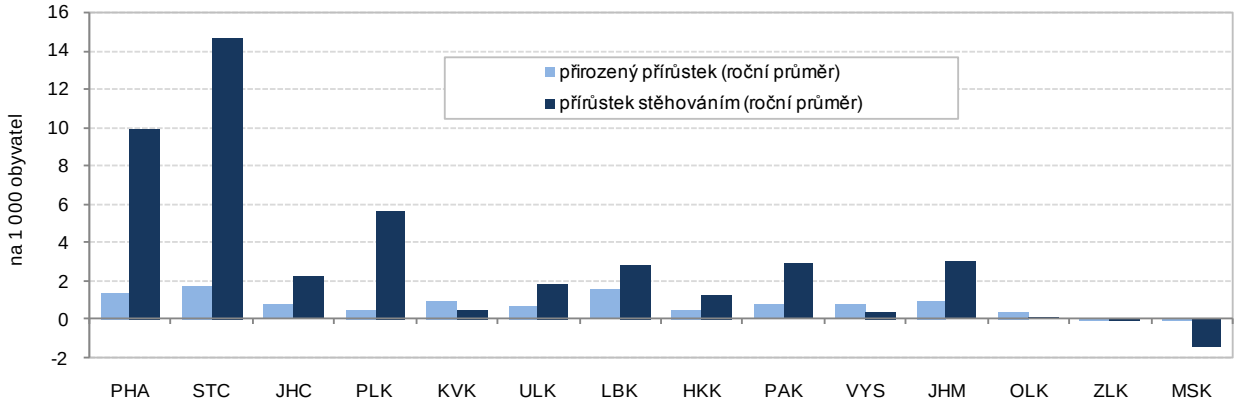

Porodnost již klesá ve všech krajích

Přirozený přírůstek měl na vývoj počtu obyvatel mnohem menší vliv. Projevoval se v něm především vývoj počtu narozených dětí. Jejich počty se do roku 2008 ve všech krajích zvyšovaly (i když s různou intenzitou), ale od roku 2009 se začala tendence obracet a v roce 2011 již došlo ve všech krajích k poklesu. Naproti tomu vývoj počtu zemřelých není tak jednoznačný, lze říci, že ve všech krajích mírně kolísá.

Podíl cizinců se snižuje od roku 2009

Zastoupení cizinců v populaci se začalo celostátně snižovat již v roce 2009, výjimku tvořilo Hlavní město Praha a Jihomoravský kraj, kde růst ještě pokračoval. V roce 2010 podíl cizinců nerostl v žádném kraji, během roku 2011 vzrostl výrazněji podíl pouze v Hlavním městě Praze, v ostatních krajích došlo ke stagnaci nebo k dalšímu poklesu.

Dětí do 14 let je více než osob nad 65 let pouze ve Středočeském a Ústeckém kraji

Nejstarší obyvatelstvo má Hlavní město Praha, je zde i nejvyšší index stáří (počet osob nad 65 let na 100 dětí ve věku 0 až 14 let). Naproti tomu Středočeský kraj má index stáří mezi kraji nejnižší a spolu s Ústeckým krajem jsou jedinými kraji s převahou dětské složky obyvatelstva nad počtem „seniorů". Věkově starší populaci mají dále kraje Královéhradecký, Plzeňský, Zlínský a Jihomoravský.

Nejnižší podíl zaměstnaných v sektoru služeb je v Libereckém a Zlínském kraji

Struktura hospodářství není ve všech krajích stejná. Vytvářela se v dlouhodobém vývoji a samozřejmě se v ní projevily změny po roce 1990, kdy došlo k restrukturalizaci řady odvětví. V současné době je nejvýznamnější sektor služeb a jeho podíl se ve většině krajů dále mírně zvyšuje. Primární sektor má větší podíl pouze v Kraji Vysočina a v Jihočeském kraji. Naopak podíl terciárního sektoru je nejvýznamnější v Praze a ve Středočeském kraji, což je zřejmě dáno koncentrací těchto odvětví v Praze (ze Středních Čech tam zaměstnanci dojíždějí).

Graf 74 Zaměstnaní podle kraje jejich bydliště a podle sektorů v roce 2011

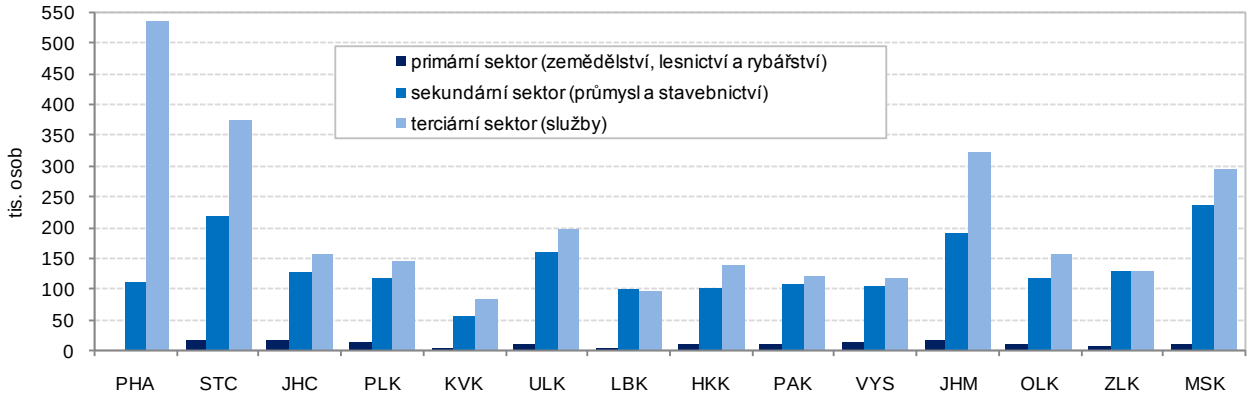

Míra zaměstnanosti nadále nedosahuje úrovně roku 2006

Nejvýznamnější dopady ekonomické recese jsou vždy v oblasti zaměstnanosti. I když trh práce reaguje na ekonomický vývoj obvykle s mírným zpožděním, došlo již v roce 2008 v téměř polovině krajů ke snížení zaměstnanosti (celostátní průměr ještě rostl). V roce 2009 se pokles zaměstnanosti už projevil v plné šíři, míra zaměstnanosti se snížila ve všech krajích s výjimkou Hl. města Prahy. V roce 2010 došlo ve čtyřech krajích ke změně trendu, v roce 2011 to bylo již v osmi krajích. Přesto se pouze v Moravskoslezském a Jihomoravském kraji dostala míra zaměstnanosti nad úroveň roku 2006.

Od roku 2010 se ve vývoji míry nezaměstnanosti obnovila sezónnost

Ekonomickým i sociálním problémem je nedostatek pracovních míst a z toho vyplývající nezaměstnanost. Po několika letech relativně stabilní úrovně (s víceméně pravidelnými sezónními výkyvy) začala v souvislosti s hospodářským poklesem míra nezaměstnanosti růst již na podzim roku 2008. Ve všech krajích pokračoval nepříznivý trend v průběhu celého roku 2009. Rok 2010 byl pak provázen obnovením určité sezónní cykličnosti s náznakem zlepšování vývoje. Ke konci roku 2011 byla míra nezaměstnanosti ve všech krajích (s výjimkou Prahy a Středočeského kraje) nižší než na konci roku 2009. Praha a Středočeský kraj však dlouhodobě patří k oblastem s nejnižší mírou nezaměstnanosti.

Nezaměstnanost je nejvyšší v Ústeckém a Olomouckém kraji

Při relativně vysokém růstu míry nezaměstnanosti a jejím následném poklesu ve všech krajích zůstaly zachovány její regionální rozdíly. Mezi koncem roku 2008 a 2010 vzrostla míra nezaměstnanosti v Hlavním městě Praze na dvojnásobek (v roce 2011 jen mírně poklesla), přesto je zde nezaměstnanost v ČR nejnižší. Obdobně protipól – Ústecký kraj zůstává (při zvýšení z 10,3 % na 13,9 %) a následném poklesu v roce 2011 na 12,9 % regionem s nejvyšší nezaměstnaností. Ani postavení ostatních krajů na pomyslném žebříčku se téměř nezměnilo. Jedinou výjimkou je Olomoucký kraj, který se vlivem silného růstu nezaměstnanosti v zimních měsících posunul hned za nejpostiženější Ústecko.

Přetrvávají územní disparity nezaměstnanosti uvnitř krajů

Při podrobnějším pohledu až do úrovně jednotlivých obcí zjišťujeme i nadále poměrně značné rozdíly uvnitř jednotlivých krajů. V celém státě je menší nezaměstnanost kolem větších měst a mnohem větší problémy se koncentrují v odlehlejších oblastech s nedostatkem pracovních příležitostí a špatnou dopravní obslužností. Přitom tyto rozdíly zůstávají v časovém vývoji prakticky stabilní.

Růst podílu dlouhodobě nezaměstnaných se zastavil

V roce 2010 rostl podíl dlouhodobě nezaměstnaných na pracovní síle oproti celkové nezaměstnanosti rychleji (nárůst o téměř 1 procentní bod). V roce 2011 se pak tento nárůst prakticky zastavil. Nejvíce nezaměstnaných, kteří hledají práci déle než jeden rok, je v Ústeckém a Moravskoslezském kraji. Relativně nejvíce jich však v posledních letech přibylo v Olomouckém kraji. Nejpomaleji rostl v posledních třech letech podíl dlouhodobě nezaměstnaných v Praze – zřejmě v souvislosti s širší nabídkou volných pracovních míst i lepší kvalifikační strukturou nezaměstnaných.

Graf 75 Podíl neumístěných uchazečů o zaměstnání v krajích k 31. 12. 2011

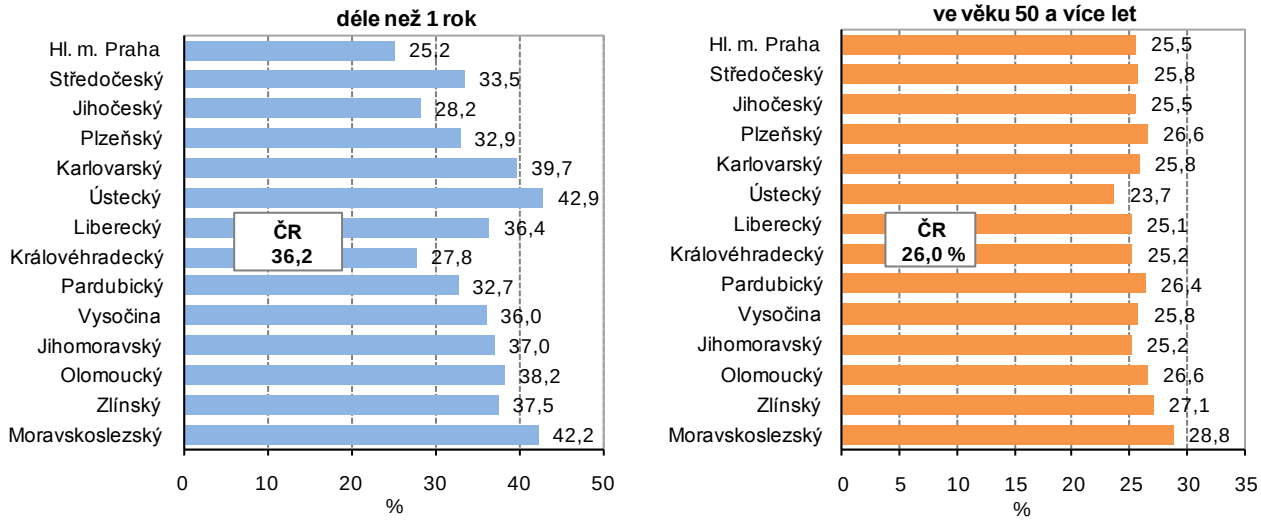

Pokles počtu zaměstnaných cizinců

Pomalejší růst nezaměstnanosti byl v letech 2009 a 2010 částečně umožněn snižováním podílu zaměstnávaných cizinců. Jejich podíl na pracovní síle byl v roce 2011 nižší oproti stavu z roku 2008 ve všech krajích kromě Moravskoslezského. Nejvýraznější pokles podílu cizinců na pracovní síle byl v posledních třech letech zaznamenán v Plzeňském a Pardubickém kraji, tedy v krajích s vysokou zaměstnaností v průmyslu. Změny v zaměstnávání cizinců se koncentrovaly téměř v plné míře na osoby mimo státy Evropské unie. Zatímco evidence zahrnovala ke konci roku 2008 celkem 205 tisíc zaměstnanců ze států mimo Evropskou unii, pak k 31. 12. 2011 jich bylo již o 68 tisíc méně. Naproti tomu za uvedené období přibylo 17 tisíc zaměstnaných osob ze zemí EU.

Oživení hospodářství bylo provázeno mírným růstem mezd

Relativně rychlý růst mezd se v roce 2009 značně zpomalil, až v roce 2011 bylo podle předběžných výsledků zaznamenáno mírné oživení. Nebylo však ve všech krajích stejné, meziroční nárůst průměrné mzdy se pohyboval od 0,1 % v Praze až po 3,3 % ve Středočeském kraji. Nárůst průměrných mezd především v letech 2009 a 2010 vycházel při omezení celkového objemu vyplacených mzdových prostředků ze změny struktury zaměstnanců (častěji propouštěni zaměstnanci s nižšími mzdami) a poklesu nemocnosti.

Mzdy v Praze o třetinu převyšují mzdy v ostatních krajích

Z dlouhodobějšího pohledu nejsou mezi vývojem mezd v jednotlivých krajích významnější rozdíly. V podstatě tak zůstávají zachovány tradiční diference mezi kraji. Nejvyšší průměrné hrubé měsíční mzdy byly v roce 2011 zaznamenány v Praze (31 109 Kč v přepočtu na plný pracovní úvazek) a naopak nejnižší v Karlovarském kraji (20 952 Kč). Obdobné rozpětí je i mezi mzdovým mediánem v těchto dvou krajích.

Roste podíl příjemců předčasných důchodů

Obtížné uplatňování osob starších 50 let na trhu práce vede dlouhodobě k vysokému počtu žadatelů o odchod do předčasného důchodu. Podíl příjemců předčasných důchodů se celostátně v roce 2011 meziročně zvýšil o 2,9 procentního bodu; tempo růstu bylo dvojnásobné v porovnání s dosud nejvyšším zaznamenaným přírůstkem z roku 2009. Nadprůměrný růst podílu příjemců předčasných důchodů z celkového počtu příjemců starobních důchodů byl v roce 2011 registrován v deseti krajích, nejvíce v Olomouckém a Pardubickém kraji. Nejpomaleji přibývá předčasných důchodů v Hlavním městě Praze, kde jejich zastoupení jen mírně přesahuje polovinu republikového průměru. Naproti tomu na Vysočině je průměr ČR překročen o více než jednu čtvrtinu; v tomto kraji každý třetí příjemce „sólo“ starobního důchodu pobírá předčasný starobní důchod. Z hlediska pohlaví je vyšší podíl předčasných starobních důchodů u žen v devíti krajích.

V polovině krajů se snižují disponibilní příjmy domácností

V souvislosti se mzdovým vývojem se růst příjmů domácností v roce 2009 značně zpomalil. Meziročně v roce 2009 poklesl čistý disponibilní důchod domácností připadající na 1 obyvatele v šesti krajích a v roce 2010 (poslední dostupný údaj) dokonce v sedmi krajích – nejvíce v Jihočeském a Olomouckém kraji. V posledních pěti letech disponibilní příjmy na obyvatele nejvýrazněji rostly vedle Jihomoravského kraje v krajích s nejnižší úrovní příjmů, tedy v Ústeckém, Karlovarském a Moravskoslezském kraji. Jako jednu z příčin tohoto vývoje lze spatřovat růst sociálních příjmů.

Problémy ve výrobních odvětvích vedly k omezování investic

Hospodářské problémy byly provázeny sníženou mírou investování. Zatímco v roce 2008 více než čtvrtina (26,8 %) HDP směřovala do tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK), v roce 2009 poklesl tento podíl na 24,8 % a v roce 2010 na 24,4 %. Snížení podílu THFK na HDP zaznamenalo v roce 2008 celkem osm krajů, v roce 2009 k němu došlo dokonce v deseti případech, v roce 2010 v šesti krajích. Snížení míry investic ve všech 3 letech zaznamenaly dva kraje (Středočeský a Jihomoravský kraj), ale celkově k největšímu poklesu proti roku 2007 došlo v Hl. městě Praze, kde je přesto průměrná míra investování v posledních 5 letech nejvyšší a přesahuje 32 %.

Vyšší sklizeň většiny plodin

Snížení zemědělské produkce se v roce 2009 nevyhnulo žádnému kraji, přitom v jedenácti krajích byla produkce na hektar zemědělské půdy nejnižší za posledních 5 let. Nižší rostlinná produkce ve srovnání s velmi úrodným rokem 2008 byla doprovázena poklesem živočišné produkce. V roce 2010 trend poklesu živočišné produkce dále pokračoval. Naproti tomu rostlinná produkce se vzhledem k vyšší sklizni meziročně zvýšila. Přesto celkový objem zemědělské produkce na 1 hektar nedosáhl v žádném kraji úrovně z let 2007 a 2008. Nejnižší produkce na hektar obhospodařované půdy zůstává dlouhodobě v Karlovarském a Libereckém kraji. Finanční výsledky roku 2011 zatím k dispozici nejsou. Lze předpokládat, příznivý vliv vyšší sklizně většiny plodin a růstu produkce mléka a vajec.

Růst tržeb v průmyslu

Oživení průmyslu (podniky se 100 a více zaměstnanci a sídlem v kraji) z roku 2010 pokračovalo i v roce 2011, kdy ve všech krajích tržby z prodeje průmyslových výrobků rostly. Nad úroveň roku 2008 se již v roce 2010 dostaly tržby v průmyslových podnicích Středočeského, Pardubického, Moravsko-slezského kraje a Hlavního města Prahy, tedy zejména v krajích s vysokým podílem výroby dopravních prostředků a elektroniky a zároveň s vysokým podílem vývozu. V roce 2011 k nim přibyly další čtyři kraje.

Bytová výstavba v krajích v letech 2006 až 2011

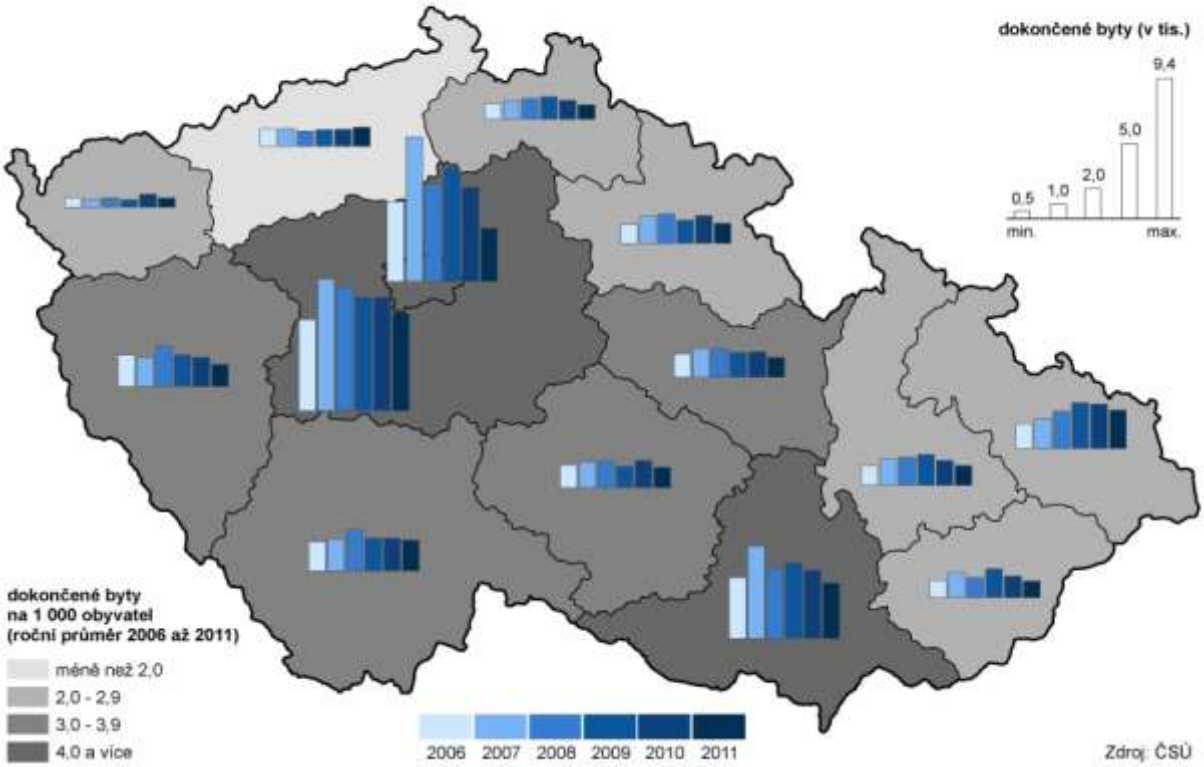

Pokles stavební výroby pokračoval ve většině krajů i v roce 2011

V roce 2009 se snížil objem stavebních prací v deseti krajích, v roce 2010 dokonce všude. Ani výsledky roku 2011 nejsou příznivější. Při celkovém meziročním poklesu o 5,7 % objem stavební prací meziročně vzrostl pouze na území Jihočeského kraje a Kraje Vysočina. Pokles intenzity výstavby se nevyhnul ani Hlavnímu městu Praze. Jestliže v roce 2005 zde činil objem stavebních prací na obyvatele 216 % republikového průměru, v roce 2011 to bylo „jen" 181 %. Naproti tomu na obyvatele Královéhradeckého kraje byly „prostavěny" jen necelé dvě třetiny průměru ČR. Kromě Královéhradeckého kraje je dlouhodobě nízký objem stavebních prací lokalizován do Libereckého, Pardubického a Zlínského kraje.

Počet dokončených bytů dosáhl maxima v letech 2007–2009

Bytová výstavba, zejména zahajování výstavby nových bytů, je velmi těsně spojena s hospodářským vývojem, a to především v ekonomických centrech a jejich zázemí. Zatímco výstavba největšího počtu nových bytů v ČR v uplynulých 20 letech začala v roce 2007 (v přepočtu na 1 000 obyvatel již o rok dříve), v Praze a Středočeském kraji bylo maximum zaznamenáno již v roce 2005. Naproti tomu v pěti krajích bylo nejvíce bytů zahájeno v roce 2008 a v Karlovarském kraji dokonce až v roce 2009. Počet dokončených bytů kulminoval celostátně v roce 2007 zásluhou intenzivní výstavby v Hl. městě Praze, Středočeském a Jihomoravském kraji. V ostatních krajích byla maxima zaznamenána později. Celkově však od roku 2008 počet dokončených bytů spíše klesá, v roce 2011 došlo k poklesu ve všech krajích, s výjimkou Ústeckého kraje, kde je bytová výstavba dlouhodobě nejnižší.

V cestovním ruchu se vrátil počet hostů na úroveň před recesí

Oživení hospodářství se v roce 2010 a 2011 projevilo i v oblasti cestovního ruchu. Po dvouletém úbytku počtu hostů hromadných ubytovacích zařízení se jejich počet v roce 2010 meziročně zvýšil o 1,9 % a v roce 2011 o 5,6 %, což znamenalo, že počet hostů se znovu vrátil na úroveň před rokem 2009. Rozhodující vliv na růst počtu hostů mělo zvýšení počtu ubytovaných cizinců v hlavním městě. Praha si tak upevnila dominantní postavení; v roce 2010 i v roce 2011 zde nocovalo 39 % všech hostů hromadných ubytovacích zařízení v ČR, přitom u cizinců byl tento podíl dokonce 65 %. Naproti tomu se od roku 2007 postupně snižoval počet hostů v Jihočeském, Ústeckém, Libereckém a Královéhradeckém kraji, ve Středočeském kraji dokonce od roku 2005. Změna trendu nastala v roce 2010 v šesti krajích a v roce 2011 se přidaly i ostatní kraje.

Z dlouhodobého pohledu se kvalita ovzduší zlepšuje; měrné emise tuhých látek však v roce 2010 vzrostly ve většině krajů a oxidu siřičitého v polovině krajů

Pozitivní vývoj v letech 2008 a 2009 v oblasti emisí souvisí s poklesem průmyslové výroby včetně výroby elektřiny z hnědého uhlí. Na pokles produkce oxidů dusíku mimo to působilo i snižování intenzity dopravy. Ke snížení měrných emisí oxidů dusíku došlo v roce 2009 ve všech krajích a v roce 2010 vzrostly pouze v Moravskoslezském a Pardubickém kraji. Měrné emise oxidu siřičitého (SO_2) vzrostly v roce 2009 ve čtyřech krajích, v absolutním vyjádření zejména v Ústeckém a Plzeňském kraji, v roce 2010 však v obou krajích poklesly pod úroveň roku 2008. Opětovné hospodářské oživení vedlo v roce 2010 k růstu emisí oxidu siřičitého v sedmi krajích, nejvýrazněji v Pardubickém kraji. Nejpříznivější situace z hlediska emisí SO_2 zůstává na Vysočině a v Jihomoravském kraji, emisí oxidů dusíku v Jihočeském a Libereckém kraji. Naproti tomu nejkritičtější situace z hlediska emisí oxidu siřičitého přetrvává v Ústeckém a Moravskoslezském kraji, z hlediska emisí oxidů dusíku pak v Hlavním městě Praze a v Ústeckém kraji.

Královéhradecký kraj produkuje dlouhodobě nejméně odpadu na obyvatele

Na rozdíl od snížení produkce podnikového odpadu v roce 2009 v souvislosti s poklesem průmyslové a stavební výroby se produkce komunálního odpadu zvyšovala. Relativně největšími producenty komunálního odpadu (v přepočtu na obyvatele) byly v průměru let 2006 – 2010 Středočeský a Ústecký kraj. Nejnižší objem komunálního odpadu na obyvatele byl v tomto období zjištěn v Královéhradeckém kraji, tedy kraji s dlouhodobě nejvyšším podílem odděleně sbíraných složek komunálního odpadu. Naproti tomu Středočeský, Ústecký a Jihomoravský kraj mají podíl separovaného odpadu dlouhodobě podprůměrný.

V roce 2011 vzrostlo specifické množství vody fakturované domácnostem pouze v Praze, …

Obdobně jako se od roku 2008 snižuje celkové množství fakturované vody dodané z vodovodů pro veřejnou potřebu, klesá i spotřeba vody v domácnostech. Meziroční pokles vody dodávané domácnostem byl v roce 2011 zaznamenán ve většině krajů, výjimkou bylo Hl. město Praha, Jihomoravský a Moravskoslezský kraj. Ve Středočeském kraji klesala v posledních pěti letech spotřeba vody nejpomaleji. Tento jev může být mimo jiné i projevem suburbanizace. Zatímco ještě v roce 2006 byla ve Středo-českém kraji spotřeba vody na obyvatele 9 % pod republikovým průměrem, od roku 2010 je zde spotřeba již nadprůměrná. Nejvyšší spotřebu vody

… Jihomoravském a Moravskoslezském kraji

v domácnostech má Hlavní město Praha, průměr ČR na obyvatele zde byl v roce 2011 překročen o 18,7 %. Naproti tomu nejnižší množství vody fakturované domácnostem v přepočtu na 1 obyvatele mají ve Zlínském kraji a na Vysočině, což zřejmě souvisí s tím, že část domácností čerpá užitkovou vodu z vlastních studní.

Graf 76 Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí v letech 2006 až 2010 (podle kraje sídla subjektu, roční průměr)

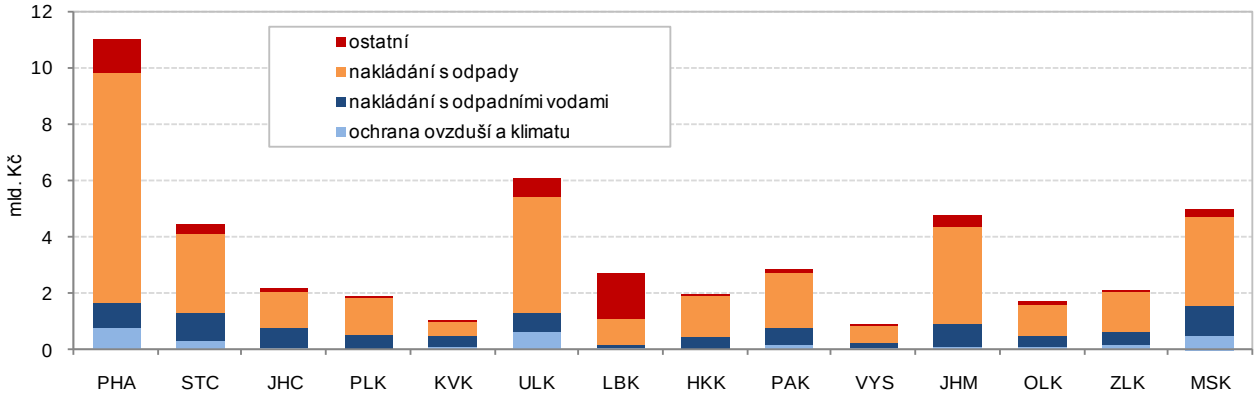

Dlouhodobě bylo nejvíce investic na ochranu životního prostředí alokováno do Plzeňského kraje

Investiční výdaje na ochranu životního prostředí byly v průměru let 2006 – 2010 v přepočtu na 1 obyvatele nejvyšší v Plzeňském kraji a naopak nejnižší v Olomouckém a Karlovarském kraji (podle místa investice). V devíti krajích v roce 2010 (poslední dostupný údaj) meziročně objem investic vzrostl. Více prostředků bylo v roce 2010 vynaloženo na budování čistíren odpadních vod, postupně se snižuje objem prostředků vynakládaných na ochranu ovzduší. Nejvíce prostředků bylo na 1 obyvatele investováno v roce 2010 v Jihomoravském kraji.

Nejvíce neinvestičních výdajů je určeno na nakládání s odpady

Zatímco investiční výdaje na ochranu životního prostředí v roce 2010 meziročně poklesly o 844 mil. Kč, vzrostly ve stejném období neinvestiční výdaje o 4,7 mld. Kč, nejvíce u subjektů v Ústeckém a Středočeském kraji. Nejvýraznější pokles neinvestičních výdajů (na polovinu) byl zaznamenán u subjektů z Pardubického kraje, a to především v oblasti nakládání s odpady. Právě do nakládání s odpady směřuje v posledních letech téměř ve všech krajích největší část neinvestičních výdajů. Výjimkou byl Liberecký kraj, kde bylo nejvíce neinvestičních výdajů použito na odstraňování dlouhodobých ekologických zátěží.

6. TABULKOVÁ PŘÍLOHA

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů - demografický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
	Přirozený přírůstek na 1 000 obyvatel (‰)														
2006	0,1	0,2	0,6	0,3	-0,2	0,7	0,3	0,8	-0,4	0,2	0,7	-0,1	0,2	-0,5	-0,2
2007	1,0	0,8	1,7	1,1	0,8	1,7	1,2	1,7	1,0	1,1	1,0	0,5	0,7	0,3	0,6
2008	1,4	1,7	2,5	1,3	1,1	1,7	1,5	2,1	1,3	1,3	1,5	1,7	1,1	0,4	0,3
2009	1,0	1,7	2,0	0,9	1,0	0,9	0,9	2,0	0,6	1,2	0,7	1,4	0,7	-0,1	-0,0
2010	1,0	2,0	2,2	0,8	0,7	0,7	0,4	2,0	0,8	0,8	0,5	1,3	0,3	0,1	-0,2
2011	0,2	1,5	1,5	0,0	-0,6	-0,2	-0,2	1,0	-0,6	-0,1	0,1	0,8	-0,4	-1,0	-1,3
	Přírůstek stěhováním na 1 000 obyvatel (‰)														
2006	3,4	5,3	14,1	3,2	5,7	0,3	-0,2	3,3	2,7	3,2	1,1	2,1	0,9	0,0	-1,0
2007	8,1	19,2	20,6	4,1	10,9	7,6	8,4	5,6	3,7	6,0	3,0	6,5	2,2	1,3	-0,1
2008	6,9	15,5	21,3	3,6	14,0	1,3	4,2	5,6	2,9	6,1	1,9	4,1	-0,5	0,6	-0,1
2009	2,7	11,0	11,6	1,2	2,9	-3,4	-0,5	1,8	-0,8	1,0	-1,5	2,6	-0,8	-0,6	-2,3
2010	1,5	4,5	11,7	0,9	-0,4	-1,3	-0,6	0,1	-0,1	0,8	-1,3	1,3	-0,8	-1,2	-3,2
2011	1,6	4,6	9,8	0,6	1,4	-1,9	-0,3	0,6	-0,7	0,4	-0,7	1,5	-0,2	-0,8	-2,0
	Živě narození mimo manželství (%)														
2006	33,3	30,0	29,7	33,0	34,0	51,1	48,3	38,1	31,8	30,0	24,9	27,8	33,4	23,5	38,1
2007	34,5	30,8	31,3	33,1	35,1	51,0	49,6	40,2	35,0	30,0	25,2	28,8	34,5	25,8	39,4
2008	36,3	32,6	33,2	35,6	37,3	53,9	50,2	40,3	35,9	32,6	29,0	30,6	36,7	27,9	41,7
2009	38,8	33,7	34,5	38,0	40,9	55,1	53,6	44,6	38,8	35,7	32,1	33,8	39,5	30,5	44,2
2010	40,3	35,3	36,9	40,4	41,7	58,5	54,4	45,5	40,8	38,1	33,7	35,8	39,9	31,9	44,2
2011	41,8	36,6	38,0	42,5	43,8	58,3	56,1	47,4	42,4	39,8	35,7	36,7	43,0	32,8	46,5
	Index stáří (65 a více let / 0-14 let) (%)														
2006	100,2	128,8	95,5	97,7	105,5	88,4	83,0	89,0	103,7	98,1	97,4	106,1	100,3	103,7	93,5
2007	102,4	129,4	95,3	100,2	107,3	90,9	85,0	91,2	106,1	100,6	100,6	108,9	103,5	107,2	97,2
2008	105,1	130,0	95,6	103,2	110,1	93,7	87,6	94,1	109,6	103,7	104,5	112,3	107,1	110,8	101,2
2009	107,0	129,5	95,4	105,5	112,3	96,3	90,0	96,0	111,7	106,2	107,5	114,2	109,4	113,6	104,3
2010	107,8	127,6	94,8	106,8	113,4	98,1	91,2	97,1	113,4	107,1	109,6	114,8	110,3	115,7	105,8
2011[1)]	110,4	129,7	95,9	109,8	116,6	103,4	96,0	100,7	116,5	110,0	112,6	116,1	112,9	117,8	108,6
	Naděje dožití mužů při narození (roky) - dvouleté průměry														
2006	73,2	75,2	73,0	73,7	73,4	72,3	71,2	73,0	74,4	73,4	73,9	73,2	73,2	72,6	71,9
2007	73,6	75,6	73,4	74,2	74,0	72,6	71,4	73,1	74,8	73,8	74,4	73,5	73,3	73,3	72,3
2008	73,8	75,9	73,8	74,3	74,4	72,8	71,7	73,3	75,0	74,2	74,5	74,1	73,5	73,4	72,3
2009	74,1	76,2	74,0	74,5	74,5	72,7	72,0	73,9	75,1	74,7	74,8	74,5	73,9	73,4	72,4
2010	74,3	76,3	74,3	74,8	74,9	72,7	72,3	74,4	75,2	74,8	75,1	74,7	74,0	73,5	72,6
2011	74,5	76,5	74,6	75,0	75,1	73,2	72,8	74,8	75,5	74,8	75,5	75,1	74,1	73,7	72,7
	Naděje dožití žen při narození (roky) - dvouleté průměry														
2006	79,4	80,4	79,0	79,5	79,1	78,4	77,5	79,5	80,1	79,7	80,0	79,9	79,7	79,7	78,8
2007	79,8	80,7	79,6	79,9	79,6	78,8	78,1	79,4	80,0	79,5	81,1	80,3	79,9	80,2	79,3
2008	80,0	80,8	79,8	80,0	80,2	79,0	78,5	79,8	80,4	80,0	81,1	80,6	79,9	80,4	79,4
2009	80,1	80,8	79,9	80,1	80,2	79,1	78,5	80,1	80,6	80,5	81,0	80,8	80,0	80,5	79,4
2010	80,4	81,2	80,2	80,4	80,1	79,3	78,6	80,1	80,8	80,5	81,1	81,1	80,3	80,9	79,7
2011	80,7	81,7	80,6	80,8	80,4	79,5	78,7	80,8	81,3	80,3	81,3	81,5	80,7	81,3	79,9
	Podíl cizinců (bez azylantů) na obyvatelstvu (%)														
2006	3,1	8,7	3,6	2,0	2,8	5,3	3,2	3,1	2,4	1,5	1,4	2,5	1,3	1,1	1,6
2007	3,8	10,6	4,2	2,4	3,7	6,3	4,0	3,5	2,8	2,1	1,7	2,9	1,6	1,3	1,8
2008	4,2	11,5	4,9	2,6	4,9	6,6	4,2	4,0	3,0	2,4	1,9	3,1	1,5	1,4	2,0
2009	4,1	11,9	4,7	2,4	4,8	6,4	3,8	3,9	2,7	2,3	1,7	3,2	1,5	1,4	1,9
2010	4,0	11,8	4,6	2,4	4,4	6,4	3,7	3,8	2,7	2,3	1,6	3,1	1,5	1,4	1,8
2011	4,1	12,9	4,5	2,3	4,2	6,4	3,7	3,8	2,5	2,2	1,5	3,1	1,5	1,4	1,9

[1)] promítnuty výsledky Sčítání lidu, domů a bytů, které se uskutečnilo k 26. 3. 2011

Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů - sociální vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
	Míra zaměstnanosti (%)														
2006	55,0	60,3	57,1	56,5	56,7	55,3	52,2	54,6	56,1	55,3	55,4	53,2	53,5	54,3	50,5
2007	55,6	60,3	57,6	57,7	56,8	56,3	51,8	54,2	56,2	55,4	56,9	54,5	53,9	55,7	51,8
2008	55,9	60,2	58,0	57,9	57,8	56,2	52,6	53,8	55,9	56,0	56,4	54,5	53,6	55,7	53,1
2009	54,8	60,7	57,0	56,3	55,8	54,5	51,5	52,8	53,5	54,1	54,6	53,5	53,0	53,0	52,0
2010	54,2	59,9	56,6	55,0	55,6	55,0	51,1	53,9	53,5	53,3	54,1	53,7	50,6	52,0	50,9
2011	54,4	59,2	56,9	55,4	56,3	54,8	51,9	53,3	53,3	54,3	53,5	53,4	51,7	53,0	51,4
	Míra registrované nezaměstnanosti k 31. 12. (%) (MPSV)														
2006	7,7	2,7	5,3	5,7	5,6	9,2	13,8	7,0	6,3	6,9	7,1	8,8	9,0	7,8	12,6
2007	6,0	2,2	4,2	4,5	4,4	7,3	11,0	6,1	4,7	5,4	5,6	6,9	6,7	6,0	9,6
2008	6,0	2,1	4,5	4,8	5,0	7,6	10,3	7,0	4,8	6,0	6,3	6,8	6,9	6,1	8,5
2009	9,2	3,7	7,0	7,8	8,2	11,1	13,6	11,2	8,0	9,6	10,3	10,6	12,2	10,8	12,1
2010	9,6	4,1	7,7	8,5	8,2	11,4	13,9	10,5	8,4	9,9	10,7	10,9	12,5	10,7	12,4
2011	8,6	3,9	7,1	7,5	7,0	9,8	12,9	9,5	7,5	8,4	9,4	9,8	11,4	9,4	11,2
	Dlouhodobá nezaměstnanost k 31. 12. (%)[1)] (MPSV)														
2006	3,4	0,7	1,9	1,9	2,1	4,2	7,4	2,7	2,2	2,5	2,9	3,9	3,8	3,4	6,8
2007	2,5	0,5	1,4	1,3	1,5	3,2	5,7	2,2	1,4	1,9	2,1	2,8	2,7	2,5	5,1
2008	1,8	0,4	1,0	1,0	1,2	2,5	4,1	1,8	0,8	1,5	1,7	2,2	2,0	1,9	3,6
2009	2,2	0,4	1,3	1,3	1,6	3,1	4,5	2,6	1,2	2,0	2,3	2,6	2,5	2,5	3,8
2010	3,1	0,9	2,1	2,1	2,4	4,2	5,5	3,6	1,9	2,9	3,4	3,6	4,3	3,8	4,9
2011	3,2	1,0	2,4	2,2	2,4	4,0	5,7	3,6	2,2	2,8	3,5	3,7	4,5	3,6	5,0
	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)														
2006	164,1	221,1	175,8	160,7	161,2	148,4	146,8	154,7	159,8	155,0	154,6	157,2	150,3	159,1	146,1
2007	174,4	230,6	187,1	168,1	172,9	156,1	153,0	163,0	168,9	165,3	165,7	171,2	160,6	168,5	157,1
2008	185,0	239,8	196,2	180,5	182,9	163,2	163,6	171,0	180,4	175,2	176,9	182,4	170,5	176,3	171,2
2009	186,8	239,0	196,1	180,3	186,7	171,8	171,6	176,6	182,0	175,0	176,5	184,7	171,8	173,8	173,8
2010	187,7	246,1	198,6	177,2	185,2	174,2	170,7	178,5	181,2	173,6	178,7	185,4	169,2	175,3	172,3
2011	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Medián mezd (Kč) (MPSV, MF)														
2006	19 512	24 941	20 086	17 950	19 555	18 025	18 947	18 622	17 912	17 620	17 971	18 628	18 518	17 909	18 933
2007	20 908	26 090	21 891	19 312	20 921	19 380	20 211	20 521	19 327	18 927	19 737	19 969	19 992	19 238	20 365
2008	22 217	27 900	23 133	20 259	22 154	20 103	21 156	21 730	20 637	20 486	20 961	21 287	21 345	20 280	21 564
2009	22 229	28 386	23 158	19 984	22 191	19 875	21 487	21 855	20 670	20 828	20 435	21 621	21 296	20 017	21 144
2010	22 608	28 392	23 386	20 479	22 634	20 110	21 860	22 289	21 174	20 721	21 059	22 139	21 423	20 666	21 883
2011[2)]	21 826	26 896	22 570	20 594	21 453	19 229	20 581	21 084	20 338	20 636	20 461	21 238	20 805	20 336	21 603
	Podíl zaměstnaných cizinců na pracovní síle k 31. 12. (%) (MPSV)														
2006	4,6	11,2	5,8	2,9	5,7	5,0	2,5	4,6	3,5	3,7	2,5	4,1	1,5	2,0	2,4
2007	5,6	13,0	6,9	3,7	8,3	5,8	3,1	5,4	4,6	6,2	3,1	4,6	1,9	2,3	2,6
2008	6,4	15,2	8,1	3,9	9,0	6,7	3,7	5,5	5,0	6,8	3,4	5,9	2,0	2,6	2,9
2009	5,6	13,6	7,2	3,1	7,1	5,8	3,3	5,0	4,2	4,2	2,2	5,4	1,7	2,2	2,7
2010	5,4	12,7	6,2	3,1	6,8	5,7	3,3	4,9	4,1	4,3	2,2	5,5	1,7	2,4	2,8
2011	5,4	14,1	6,1	3,2	6,4	5,5	3,3	4,9	4,0	4,1	2,2	4,7	1,9	2,4	3,0
	Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců plného starobního důchodu (%)[3)] (ČSSZ)														
2006	19,7	12,0	17,8	19,4	23,9	21,0	22,3	17,2	19,1	23,0	25,9	18,8	20,1	20,5	23,0
2007	20,7	12,2	18,5	20,7	25,0	22,2	23,7	18,2	20,1	24,4	27,3	19,7	21,5	21,5	24,3
2008	21,6	12,4	19,2	21,8	25,9	23,3	25,0	19,3	21,2	25,5	28,5	20,4	22,9	22,3	25,6
2009	23,1	12,8	20,1	23,7	27,4	25,0	26,7	21,0	23,0	27,4	30,2	21,8	24,9	23,9	27,4
2010[4)]	24,3	12,9	21,1	25,0	28,5	26,0	27,8	22,5	24,5	29,0	31,8	22,9	26,6	25,5	28,9
2011[4)]	27,2	14,2	24,0	28,4	31,2	29,3	30,7	25,8	27,8	32,5	34,9	25,8	30,2	28,8	31,9

[1)] podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na pracovní síle

[2)] rok 2011 není srovnatelný s předchozími roky; na rozdíl od nich zahrnuje i data za podniky s 1-9 zaměstnanci, fyzické osoby a neziskové instituce

[3)] předčasným důchodem se rozumí přiznání starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; stav v prosinci

[4)] v letech 2010 a 2011 výpočet z příjemců starobního důchodu celkem bez příjemců starobního důchodu vzniklého přeměnou invalidního důchodu po dosažení věku 65 let

Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů - ekonomický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
	Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele (tis. Kč)														
2006	326,6	687,1	306,2	294,8	310,8	243,9	267,4	265,5	276,9	273,0	273,3	297,1	241,0	265,6	271,6
2007	354,8	759,8	330,7	307,0	328,7	262,9	285,8	274,2	301,8	297,5	297,8	325,2	262,4	288,5	297,3
2008	369,0	797,5	341,3	308,5	315,3	264,0	295,5	276,9	313,5	300,5	296,3	347,4	275,4	313,4	314,6
2009	356,4	760,9	319,1	306,4	309,1	263,7	299,4	265,4	309,6	287,9	293,2	336,9	268,3	305,9	293,3
2010	359,0	777,0	322,8	306,8	306,6	259,6	299,4	268,5	308,9	283,7	292,7	336,0	271,0	301,4	297,2
2011	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele (tis. Kč)														
2006	83,8	221,9	79,7	62,8	103,2	56,4	62,7	53,3	46,9	47,4	53,7	80,4	54,4	57,5	63,5
2007	95,9	267,9	79,3	66,6	93,2	61,9	86,1	56,2	53,4	63,5	73,8	94,0	62,3	58,7	68,7
2008	98,9	281,9	74,8	67,7	75,6	67,4	81,0	75,7	54,3	70,9	57,5	95,8	62,1	59,0	85,7
2009	88,4	241,3	68,8	66,3	84,9	61,0	80,7	52,2	56,5	53,3	57,8	81,9	74,7	50,5	65,5
2010	87,8	207,2	66,7	77,9	77,5	73,0	105,3	54,3	54,2	65,1	59,9	78,6	72,7	55,3	69,9
2011	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Zemědělská produkce na 1 ha obhospodařované půdy (tis. Kč)														
2006	28,7	30,4		25,7	24,6	14,0	26,8	19,5	32,6	31,1	31,2	34,9	29,8	27,3	26,9
2007	33,4	36,9		29,8	29,2	15,3	29,0	22,5	37,3	36,0	37,7	40,1	34,5	32,1	30,2
2008	33,5	37,4		29,7	29,7	16,8	30,9	22,5	36,9	36,6	36,1	40,5	33,3	33,2	29,8
2009	27,6	30,8		24,4	24,7	13,3	24,1	18,7	31,2	30,9	29,2	33,2	26,9	27,1	24,9
2010[1)]	29,1	33,4		26,6	26,5	16,2	24,4	18,8	32,6	31,5	31,3	33,9	29,1	27,3	25,6
2011	.	.		.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Vývoj tržeb z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy (předchozí rok = 100)														
2006	112,5	113,6	110,3	108,1	124,7	105,5	111,1	114,0	101,5	118,4	122,5	109,1	115,0	114,3	109,5
2007	110,5	109,6	110,1	114,8	108,1	101,5	109,0	107,8	106,2	115,9	111,2	129,0	115,1	112,9	102,7
2008	101,0	106,3	92,3	112,5	104,6	102,6	110,4	92,5	93,3	95,2	94,2	99,6	99,2	100,5	108,8
2009	87,1	107,7	92,7	84,0	83,5	84,0	78,7	88,6	81,3	89,0	76,0	82,5	76,9	89,9	81,0
2010	110,6	94,6	111,1	98,5	111,5	105,7	118,8	109,2	115,9	121,0	112,8	105,1	98,2	105,1	126,8
2011	108,3	101,9	101,9	112,2	102,7	101,7	111,2	105,0	134,5	104,1	110,8	114,5	113,9	107,8	114,7
	Stavební práce podle místa stavby na 1 obyvatele (tis. Kč)														
2006	29,0	57,6	24,6	27,3	32,8	28,0	27,1	19,5	24,4	23,6	24,1	29,7	25,1	20,1	21,6
2007	31,2	63,1	27,3	33,7	32,3	31,7	31,5	19,2	24,0	18,9	24,9	27,5	29,9	20,2	26,7
2008	32,0	64,6	26,6	34,4	30,1	31,3	27,8	22,7	21,3	25,8	24,6	32,5	24,2	22,1	29,5
2009	29,3	53,5	27,0	31,0	25,1	37,7	31,3	20,5	22,9	21,6	22,0	28,8	21,1	20,9	25,7
2010	25,7	46,2	19,6	27,3	23,1	36,2	27,4	19,6	17,6	17,9	17,2	26,5	19,9	20,7	24,9
2011	24,3	43,9	18,1	35,4	22,1	24,4	27,2	18,8	15,1	16,2	19,6	22,1	16,8	16,9	25,0
	Zahájené byty na 1 000 obyvatel														
2006	4,3	6,7	7,2	4,3	4,1	2,5	2,2	3,7	3,7	4,5	3,4	5,2	2,8	2,9	2,3
2007	4,2	6,6	6,9	4,1	3,8	1,9	2,3	2,9	3,8	4,9	3,3	4,9	3,4	3,4	2,6
2008	4,2	5,6	7,8	4,5	4,3	2,5	2,2	3,7	4,3	3,4	3,1	3,7	3,6	2,7	3,1
2009	3,6	4,6	6,1	3,0	3,6	2,7	2,0	3,5	3,5	4,0	2,7	3,8	2,9	2,2	2,5
2010	2,7	2,3	5,1	2,8	3,6	2,0	1,5	2,6	2,3	2,4	2,2	3,0	1,8	2,1	2,0
2011	2,6	2,2	4,6	3,4	2,9	2,4	1,4	1,9	2,3	2,7	2,4	2,9	2,0	1,9	2,2
	Vývoj počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (předchozí rok = 100)														
2006	102,9	100,8	99,6	107,6	104,0	113,6	101,9	104,5	101,0	107,2	104,8	101,2	103,8	104,0	102,2
2007	101,9	108,3	93,0	88,9	105,4	101,4	95,9	88,4	92,6	110,0	102,7	110,2	101,0	104,7	105,5
2008	99,0	102,3	93,2	95,6	94,8	100,1	97,4	99,2	99,3	93,0	94,5	100,6	98,1	93,4	99,6
2009	93,4	94,8	97,0	98,0	98,3	98,0	91,7	92,8	89,7	88,9	90,7	87,8	88,4	90,1	91,5
2010	101,9	109,1	97,8	97,4	101,1	100,7	86,2	96,9	99,3	98,8	93,7	100,1	100,1	103,2	90,0
2011	105,6	106,5	109,9	103,3	102,6	104,9	116,4	100,0	102,7	102,1	106,6	107,0	105,2	101,4	108,5

[1)] semidefinitivní údaje

Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů - vývoj životního prostředí

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Kraj Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
	Měrné emise oxidu siřičitého REZZO 1-4 (t/km^2)														
2006	2,7	4,6	2,1	1,0	1,5	5,1	13,4	1,1	1,7	3,1	0,4	0,6	1,1	1,8	5,5
2007	2,7	3,0	2,1	1,0	1,4	6,4	14,3	0,9	1,6	3,1	0,4	0,6	1,0	1,6	5,6
2008	2,2	3,6	2,1	1,0	1,2	3,0	11,2	1,0	1,5	2,9	0,4	0,6	0,8	1,4	4,3
2009	2,2	3,4	2,0	1,0	1,4	2,8	11,7	0,9	1,2	2,6	0,4	0,5	0,9	1,4	4,1
2010	2,2	3,1	2,1	1,0	1,0	2,9	10,9	0,8	1,3	2,9	0,4	0,5	0,8	1,2	4,1
2011	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Měrné emise oxidů dusíku REZZO 1-4 (t/km^2)														
2006	3,6	19,2	3,7	1,4	1,9	3,6	13,2	1,6	2,0	4,1	2,1	2,7	2,3	2,1	5,9
2007	3,6	18,1	3,8	1,4	1,9	3,7	13,1	1,6	2,0	4,6	2,1	2,7	2,3	2,1	6,0
2008	3,4	17,3	3,6	1,4	1,8	3,6	11,9	1,5	1,9	3,9	2,0	2,7	2,2	2,1	5,3
2009	3,2	16,3	3,4	1,3	1,6	3,3	11,8	1,4	1,8	3,6	2,0	2,6	2,1	2,0	5,0
2010	3,0	13,9	3,2	1,2	1,6	3,2	10,8	1,3	1,7	3,6	1,8	2,4	2,0	1,9	5,1
2011	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele (kg)														
2006	296	280	343	289	306	302	319	277	279	291	305	283	283	288	287
2007	293	288	349	281	313	320	300	286	279	283	276	275	289	287	272
2008	305	299	357	276	283	305	343	315	281	288	294	281	316	283	302
2009	315	302	364	283	311	311	335	284	280	283	340	297	333	318	325
2010	317	297	416	342	239	301	307	282	267	342	302	296	307	298	335
2011	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu (%)														
2006	10,8	12,5	8,1	9,1	14,4	7,2	8,6	12,0	17,1	12,2	13,3	9,6	10,8	11,8	9,4
2007	12,8	14,1	9,5	10,5	18,2	11,9	8,9	13,9	19,1	17,0	14,7	8,9	14,8	14,2	12,8
2008	14,3	15,0	11,1	12,1	14,3	9,6	13,1	19,6	21,4	20,0	15,0	10,8	16,0	14,0	15,3
2009	13,9	15,8	11,4	16,3	16,9	11,8	10,3	13,4	19,2	14,4	16,3	11,3	12,5	16,6	14,2
2010	15,9	16,0	11,6	17,5	18,6	14,2	13,5	13,3	18,4	35,1	16,7	12,5	14,3	16,5	15,8
2011	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Podíl recyklovaného odpadu (vč. regenerace) z celkového nakládání s odpady (%)														
2006	17,6	10,2	14,2	24,8	18,9	8,3	6,4	7,5	5,2	30,3	9,6	35,3	24,6	18,7	21,5
2007	19,3	10,5	9,2	16,2	30,0	1,9	23,7	12,1	14,0	12,5	11,8	29,9	25,0	9,3	32,0
2008	18,6	17,2	8,6	22,1	27,5	11,8	9,4	7,4	14,2	10,2	8,2	24,2	11,6	17,5	30,0
2009	19,0	15,0	9,8	29,1	19,1	4,4	10,0	3,7	12,1	17,5	7,6	22,8	16,6	16,0	40,1
2010	17,6	10,0	13,0	21,9	17,1	9,1	9,7	4,3	12,0	7,9	6,2	25,3	19,4	12,2	32,7
2011	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Specifické denní množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (l)														
2006	97,5	130,0	89,1	89,5	96,8	100,5	98,3	95,5	92,3	87,4	84,1	93,2	87,7	83,7	101,9
2007	98,5	128,7	92,5	92,0	99,8	97,6	97,3	98,3	91,2	90,1	84,6	97,2	87,8	83,8	101,8
2008	94,2	122,0	90,2	88,1	96,1	95,6	87,5	89,3	88,0	84,9	83,4	93,2	86,5	81,6	98,1
2009	92,5	114,1	88,5	86,8	93,1	90,7	85,0	89,9	87,7	84,3	82,4	94,1	87,2	79,6	98,3
2010	89,5	104,4	90,0	86,4	90,6	88,5	83,2	87,0	86,7	81,8	80,1	90,1	84,3	79,0	94,3
2011	88,6	105,2	89,3	85,7	83,4	84,3	81,7	86,5	82,7	80,9	79,8	91,3	83,7	78,5	94,4
	Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)														
2006	2 189	2 478	4 619	1 033	1 842	1 740	2 270	917	1 771	2 866	2 510	1 852	1 180	1 355	1 866
2007	1 928	1 470	2 782	1 229	3 425	1 311	2 760	1 692	1 514	1 329	2 014	1 200	1 526	1 728	2 275
2008	1 949	1 396	2 802	1 418	3 330	2 025	1 845	2 249	2 395	1 629	1 661	2 090	1 102	1 279	1 925
2009	2 239	1 371	1 999	2 994	5 453	1 132	1 814	3 826	1 891	2 101	1 152	2 860	1 002	2 348	2 160
2010	2 153	2 177	2 246	2 403	1 994	1 391	2 555	2 089	1 386	2 235	1 511	2 709	1 371	2 357	2 288
2011	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Tab. 2.1 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj - demografický vývoj

	Měřicí jednotka	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Obyvatelstvo k 31. 12.[1)]	osoby	1 132 563	1 140 534	1 147 146	1 151 708	1 154 654	1 166 313
v tom: muži		550 402	555 338	559 211	562 017	563 627	570 795
ženy		582 161	585 196	587 935	589 691	591 027	595 518
z toho podíl cizinců (bez azylantů)	%	2,5	2,9	3,1	3,2	3,1	3,1
Sňatky	počet	5 859	6 287	5 802	5 252	5 099	4 894
Rozvody	počet	3 096	3 369	3 334	3 047	3 548	2 945
Rozvody na 100 sňatků	počet	53	54	57	58	70	60
Živě narození	osoby	11 512	12 371	13 196	13 145	13 040	12 404
z toho mimo manželství	%	27,8	28,8	30,6	33,8	35,8	36,7
Úhrnná plodnost[2)]		1,300	1,396	1,486	1,489	1,492	1,436
Potraty	počet	3 923	4 074	3 796	3 757	3 730	3 599
z toho umělá přerušení těhotenství		2 426	2 569	2 348	2 225	2 311	2 221
Potraty na 100 narozených	počet	34	33	29	28	29	29
Zemřelí celkem	osoby	11 667	11 774	11 262	11 581	11 566	11 466
z toho podle příčin smrti:							
nemoci oběhové soustavy		6 058	6 252	5 917	6 035	5 852	5 846
novotvary		3 015	2 915	2 870	2 944	3 002	2 923
Přirozený přírůstek	osoby	-155	597	1 934	1 564	1 474	938
Přistěhovalí celkem	osoby	10 217	16 883	12 327	10 392	9 503	8 658
z toho z ciziny		4 835	10 676	5 623	3 837	2 909	2 743
Vystěhovalí celkem	osoby	7 857	9 509	7 649	7 394	8 031	6 910
z toho do ciziny		1 324	2 006	701	1 322	1 377	1 163
Přírůstek stěhováním celkem	osoby	2 360	7 374	4 678	2 998	1 472	1 748
z toho s cizinou		3 511	8 670	4 922	2 515	1 532	1 580
Celkový přírůstek	osoby	2 205	7 971	6 612	4 562	2 946	2 686
Na 1 000 obyvatel středního stavu:							
živě narození	‰	10,2	10,9	11,5	11,4	11,3	10,7
zemřelí	‰	10,3	10,4	9,8	10,1	10,0	9,8
přirozený přírůstek	‰	-0,1	0,5	1,7	1,4	1,3	0,8
přistěhovalí	‰	9,0	14,9	10,8	9,0	8,2	7,4
vystěhovalí	‰	6,9	8,4	6,7	6,4	7,0	5,9
přírůstek stěhováním	‰	2,1	6,5	4,1	2,6	1,3	1,5
celkový přírůstek	‰	1,9	7,0	5,8	4,0	2,6	2,3
Mrtvorozenost	‰	2,9	2,4	1,6	3,0	2,1	2,4
Kojenecká úmrtnost	‰	3,7	3,7	2,8	2,7	2,0	2,4
Novorozenecká úmrtnost	‰	3,0	3,1	1,6	1,8	1,2	1,5
Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku[1)]:							
0-14 let	osoby	160 256	159 102	158 728	160 012	162 565	168 031
	%	14,1	13,9	13,8	13,9	14,1	14,4
15-64 let	osoby	802 230	808 105	810 220	808 981	805 399	803 165
	%	70,8	70,9	70,6	70,2	69,8	68,9
65 a více let	osoby	170 077	173 327	178 198	182 715	186 690	195 117
	%	15,0	15,2	15,5	15,9	16,2	16,7
Průměrný věk k 31. 12.[1)]	roky	40,5	40,6	40,8	40,9	41,1	41,3
v tom: muži		38,8	38,9	39,1	39,2	39,4	39,7
ženy		42,1	42,2	42,4	42,5	42,7	42,8
Index stáří (65 a více let / 0-14 let)[1)]	%	106,1	108,9	112,3	114,2	114,8	116,1
Index ekonomického zatížení (0-14 let + 65 a více let / 15-64 let)[1)]	%	41,2	41,1	41,6	42,4	43,4	45,2
Naděje dožití při narození (dvouleté průměry)[1)]							
muži	roky	73,2	73,5	74,1	74,5	74,7	75,1
ženy	roky	79,9	80,3	80,6	80,8	81,1	81,5
Naděje dožití ve věku 65 let (dvouleté průměry)[1)]							
muži	roky	14,7	15,1	15,4	15,5	15,6	15,8
ženy	roky	18,2	18,4	18,6	18,7	19,0	19,3

[1)] v roce 2011 promítnuty výsledky Sčítání lidu, domů a bytů, které se uskutečnilo k 26. 3. 2011

[2)] počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15-49 let) neměnné

Tab. 2.2 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj - sociální vývoj

	Měřicí jednotka	2006	2007	2008	2009	2010	2011
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL (VŠPS)							
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	tis. osob	969,4	975,9	985,3	990,0	991,2	991,4
z toho podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	%	19,0	19,3	18,5	16,8	16,0	15,6
střední bez maturity	%	35,5	33,8	33,5	34,2	34,3	32,9
střední s maturitou	%	32,9	33,3	34,3	33,5	33,2	33,7
vysokoškolské	%	12,6	13,5	13,7	15,5	16,4	17,7
Pracovní síla	tis. osob	560,3	562,6	561,7	568,6	576,2	572,5
v tom: zaměstnaní v NH		515,7	532,1	537,0	529,7	531,8	529,4
z toho ženy		222,0	229,6	227,2	227,3	234,0	227,7
nezaměstnaní		44,6	30,5	24,7	38,9	44,4	43,2
z toho ženy		24,1	16,8	13,9	19,0	20,9	22,8
Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo	tis. osob	409,1	413,3	423,6	421,5	415,0	418,9
z toho: studující (vč. učňů)		92,4	95,7	101,7	98,3	98,4	94,0
důchodci		249,8	248,1	250,9	255,2	257,3	260,2
Zaměstnaní v NH podle sektorů:							
zemědělství	%	3,6	3,8	2,9	2,6	2,9	2,9
průmysl a stavebnictví	%	39,2	39,9	41,3	37,2	35,7	36,0
služby	%	57,2	56,3	55,8	60,2	61,4	61,2
Zaměstnaní v NH podle postavení v zaměstnání:							
zaměstnanci	%	83,2	83,5	84,2	82,8	81,5	81,8
zaměstnavatelé	%	3,2	3,2	2,8	3,1	4,0	4,4
pracující na vlastní účet	%	12,7	12,4	12,4	13,4	14,0	13,4
Míra ekonomické aktivity	%	57,8	57,7	57,0	57,4	58,1	57,8
v tom: muži		67,3	67,2	67,3	67,3	67,0	67,1
ženy		48,9	48,7	47,4	48,2	49,8	49,0
Míra zaměstnanosti	%	53,2	54,5	54,5	53,5	53,7	53,4
v tom: muži		63,0	64,3	65,1	63,1	62,1	62,9
ženy		44,2	45,4	44,6	44,5	45,8	44,5
Míra nezaměstnanosti	%	8,0	5,4	4,4	6,8	7,7	7,5
v tom: muži		6,5	4,4	3,4	6,2	7,3	6,3
ženy		9,8	6,8	5,8	7,7	8,2	9,1
NEZAMĚSTNANOST k 31. 12. (MPSV)							
Uchazeči o zaměstnání evidovaní úřady práce	osoby	55 230	44 239	43 063	65 944	69 342	62 722
z toho: ženy		29 489	24 092	22 821	31 260	32 494	30 304
absolventi škol a mladiství		4 209	2 920	3 019	4 730	4 644	4 461
osoby se zdravotním postižením		9 553	8 665	8 136	9 046	9 281	8 187
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti		16 139	14 164	16 547	23 063	22 009	16 360
dosažitelní		52 056	41 658	41 157	65 163	68 099	61 192
v tom podle věku:							
15-24 let		9 875	6 866	7 192	11 973	11 696	11 545
25-34 let		13 871	10 561	10 406	16 145	16 643	14 780
35-44 let		11 185	9 131	8 874	13 940	15 082	14 109
45-54 let		13 508	11 134	10 205	14 668	15 366	13 584
55 a více let		6 791	6 547	6 386	9 218	10 555	8 704
průměrný věk	roky	38,9	40,1	39,6	39,0	38,9	38,9
v tom podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	osoby	15 077	12 002	11 313	15 483	15 820	14 736
střední bez maturity	osoby	24 240	19 096	18 478	29 964	31 418	27 328
střední s maturitou	osoby	13 035	10 629	10 458	16 214	17 265	16 273
vysokoškolské	osoby	2 878	2 512	2 814	4 283	4 839	4 385

Tab. 2.2 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj - sociální vývoj pokračování

	Měřicí jednotka	2006	2007	2008	2009	2010	2011
z toho podle klasifikace zaměstnání:							
nemanuální pracovníci	osoby						
vysoce kvalifikovaní (třídy 1 - 3)		7 914	6 497	7 200	11 470	11 919	9 439
s nižší kvalifikací (třídy 4 a 5)		14 032	10 779	10 800	16 766	18 650	20 009
manuální pracovníci	osoby						
kvalifikovaní (třídy 6 - 8)		12 668	9 482	9 954	18 936	20 358	16 160
nekvalifikovaní (třída 9)		13 554	11 624	11 437	16 304	16 263	14 640
z toho podle délky evidence:							
do 3 měsíců	osoby	14 676	13 269	15 601	20 780	23 003	18 191
3-6 měsíců	osoby	9 419	7 376	8 184	14 370	11 975	11 484
6-12 měsíců	osoby	4 622	3 691	3 771	8 468	6 161	9 850
od 1 roku do 2 let	osoby	3 665	3 012	2 470	6 414	5 389	10 399
více než 2 roky	osoby	8 028	5 791	4 591	7 932	12 578	12 798
Průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti	Kč	4 468	4 776	5 289	5 619	5 670	5 490
Míra registrované nezaměstnanosti	%	8,8	6,9	6,8	10,6	10,9	9,8
v tom: muži		7,3	5,6	5,6	9,7	11,6	11,0
ženy		10,8	8,6	8,5	11,7	10,3	8,9
Dlouhodobá nezaměstnanost[1)]	%	3,9	2,8	2,2	2,6	3,6	3,7
Volná pracovní místa	počet	7 990	13 725	8 253	3 040	2 955	2 775
Uchazeči na 1 volné pracovní místo	počet	6,9	3,2	5,2	21,7	23,5	22,6
ZAMĚSTNANOST CIZINCŮ							
Zaměstnaní cizinci k 31. 12.	osoby	24 252	27 839	35 609	33 203	34 316	29 207
z toho ze zemí mimo EU[2)]		11 133	11 662	18 775	16 660	16 904	11 051
v tom podle postavení na trhu práce:							
evidovaní na úřadech práce	osoby	18 590	21 938	29 524	26 281	26 398	20 205
z toho ženy		5 742	7 084	10 102	8 646	8 748	6 732
s platným živnostenským oprávněním	osoby	5 662	5 901	6 085	6 922	7 918	9 002
z toho ženy		1 402	1 459	1 535	1 781	2 016	2 430
ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ							
celkem	mil. Kč	177 838	194 348	208 545	212 359	213 740	.
na 1 obyvatele	Kč	157 241	171 168	182 356	184 659	185 415	.
průměr ČR = 100	%	95,8	98,2	98,6	98,8	98,8	.
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ MEZD[3)]							
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	21 583	23 303	25 109	25 700	26 223	*24 651*
v tom: muži		24 156	26 178	28 445	29 126	29 672	*27 370*
ženy		18 130	19 467	20 639	21 151	21 727	*21 268*
Medián mezd	Kč	18 628	19 969	21 287	21 621	22 139	*21 238*
v tom: muži		20 238	21 982	23 746	23 718	24 293	*23 074*
ženy		16 423	17 489	18 502	18 776	19 482	*18 978*
STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA							
Přiznané dávky celkem	počet	3 592 081	3 247 658	2 074 496	1 764 647	1 561 328	.
z toho přídavek na dítě		2 398 841	2 266 555	1 231 719	934 831	727 603	.
Hodnota vyplacených dávek celkem	tis. Kč	3 792 223	5 345 819	4 603 262	4 503 003	4 496 423	.
z toho přídavek na dítě		1 263 683	1 169 877	722 745	545 316	441 431	.
Hodnota vyplacených dávek státní sociální podpory na 1 obyvatele	Kč	3 353	4 708	4 025	3 916	3 901	.
DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ							
Příjemci důchodů celkem	počet	307 006	309 976	313 210	316 736	319 865	325 472
z toho ženy		19 014	191 515	19 269	193 891	194 964	197 290
Příjemci starobního důchodu celkem[4)]	počet	160 604	163 530	166 988	171 120	183 471	192 054
z toho ženy		90 679	92 211	93 503	95 033	100 758	105 023
Příjemci předčasného starobního důchodu[5)]	počet	30 162	32 291	34 060	37 235	40 141	47 420
z toho ženy		17 084	18 062	19 067	20 688	22 036	25 472
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem[6)]	%	18,8	19,7	20,4	21,8	22,9	25,8
v tom: muži		18,7	20,0	20,4	21,7	23,1	26,5
ženy		18,8	19,6	20,4	21,8	22,7	25,2

Tab. 2.2 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj - sociální vývoj dokončení

	Měřicí jednotka	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Průměrná měsíční výše důchodu celkem	Kč	7 877	8 410	9 267	9 639	9 713	10 126
v tom: muži		8 384	8 944	9 832	10 245	10 334	10 770
ženy		7 564	8 081	8 913	9 254	9 315	9 708
Průměrná měsíční výše starobního důchodu celkem (sólo)	Kč	8 097	8 653	9 540	9 941	10 003	10 430
v tom: muži		9 026	9 643	10 574	11 022	11 076	11 534
ženy		7 382	7 887	8 727	9 076	9 122	9 515
Podíl průměrné výše starobního důchodu celkem (sólo) na mzdovém mediánu	%	43,5	43,3	44,8	46,0	45,2	49,1
NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ							
Výdaje na dávky nemocenského pojištění celkem	tis. Kč	3 842 774	4 042 485	3 680 399	3 015 201	2 601 023	2 422 153
z toho dávky:							
nemocenské		3 193 641	3 280 915	2 881 896	2 124 429	1 732 764	1 511 338
peněžitá pomoc v mateřství		565 371	667 253	715 882	808 815	824 848	845 936
ošetřovné		83 452	93 961	82 274	81 388	42 775	64 116
ZDRAVOTNICTVÍ							
Lékaři celkem (vč. smluvních)	počet	4 859	5 178	5 321	5 464	5 526	5 676
z toho lékaři v nestátních zařízeních		3 333	3 560	3 648	3 835	3 897	3 986
Lékaři[7] na 1 000 obyvatel	počet	4,3	4,6	4,7	4,8	4,8	4,9
Nemocnice							
lůžka	počet	8 012	7 955	7 968	7 906	7 886	7 476
hospitalizovaní pacienti	tis. osob	267 282	267 939	264 905	263 096	264 656	257 410
průměrná ošetřovací doba	dny	8,5	8,4	8,1	8,1	8,0	7,9
využití lůžek	dny	283	282	271	268	268	265
ŠKOLSTVÍ							
Děti, žáci a studenti k 30. 9.	počet						
mateřských škol		31 466	32 170	33 181	34 615	36 377	38 072
základních škol		95 529	91 546	88 365	85 711	84 974	85 672
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		63 386	62 318	61 534	60 471	57 724	54 359
vyšších odborných škol (denní studium)		2 779	2 750	2 646	2 625	2 703	2 638
Studenti vysokých škol k 31. 12.	počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		35 017	37 261	39 121	40 321	40 181	39 351
s místem výuky v kraji		66 357	71 891	76 193	79 829	81 899	82 042
z toho v prezenčním studiu	%	78,7	77,0	76,6	76,9	79,6	.
Absolventi vysokých škol s místem výuky v kraji	počet	12 560	14 023	16 217	17 256	18 036	19 106
KRIMINALITA, NEHODY							
Zjištěné trestné činy	počet	31 973	33 347	31 699	30 095	29 312	29 933
na 1000 obyvatel		28	29	28	26	25	26
Objasněné trestné činy	počet	12 698	13 315	12 447	12 273	11 105	11 083
Usmrcené osoby při dopravních nehodách	počet	94	131	99	81	70	67

[1] podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na pracovní síle

[2] v letech 2005-2007 mimo EU 25, v letech 2008-2011 mimo EU 27

[3] Zdroj: MPSV ČR (Informační systém o průměrném výdělku) a MF ČR (Informační systém o platu a služebním příjmu); rok 2011 není srovnatelný s předchozími roky, na rozdíl od nich zahrnuje i data za podniky s 1-9 zaměstnanci, fyzické osoby a neziskové instituce

[4] příjemci tzv. "sólo" starobních důchodů - bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem; od 1. 1. 2010 jsou do počtu příjemců starobních důchodů zahrnuti i příjemci invalidního důchodu po dosažení věku 65 let

[5] předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu (sólo) podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

[6] v letech 2010 a 2011 výpočet z příjemců starobního důchodu celkem bez příjemců starobního důchodu vzniklého přeměnou invalidního důchodu po dosažení věku 65 let

[7] v roce 2006 bez smluvních lékařů

Tab. 2.3 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj - ekonomický vývoj

	Měřicí jednotka	2006	2007	2008	2009	2010	2011
MAKROEKONOMIKA							
Hrubý domácí produkt (HDP)	mil. Kč	336 071	369 283	397 332	387 479	387 309	.
Vývoj HDP ve stálých cenách (předchozí rok = 100)	%	106,8	106,2	105,1	95,8	101,9	.
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	Kč	297 148	325 239	347 435	336 936	335 983	.
průměr ČR = 100	%	91,0	91,7	94,2	94,5	93,6	.
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného	Kč	631 534	672 087	706 447	696 755	698 236	.
průměr ČR = 100	%	93,8	93,3	95,5	95,8	93,5	.
Hrubá přidaná hodnota (HPH)	mil. Kč	304 455	333 165	359 287	349 267	349 290	.
v tom sektory:							
primární	%	2,8	2,7	2,9	2,1	1,8	.
sekundární	%	34,4	35,8	38,0	36,5	37,8	.
terciární	%	62,9	61,5	59,2	61,4	60,3	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	90 979	106 737	109 592	94 184	90 560	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele	Kč	80 442	94 007	95 830	81 899	78 559	.
průměr ČR = 100	%	96,0	98,1	96,9	92,6	89,5	.
Zaměstnaní v hlavním pracovním poměru (včetně sebezaměstnaných) podle místa pracoviště[1)]	osoby	532 150	549 457	562 437	556 119	554 696	.
z toho zaměstnanci		440 583	457 779	472 050	460 230	447 497	.
NÁKLADY PRÁCE							
Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance	Kč	26 685	28 114	30 173	30 206	30 678	.
z toho: přímé náklady		19 155	20 027	21 862	21 863	22 179	.
sociální požitky		386	484	364	322	393	.
sociální náklady a výdaje		6 931	7 342	7 735	7 832	7 944	.
personální náklady a výdaje		256	295	263	242	258	.
VĚDA A VÝZKUM							
Výdaje na vědu a výzkum celkem	mil. Kč	5 057	5 726	6 047	8 127	8 411	.
z toho: mzdové		1 999	2 520	2 875	3 776	3 728	.
financované z veřejných zdrojů		3 035	3 207	3 279	3 835	3 881	.
Zaměstnanci ve vědě a výzkumu celkem	přep. os.	6 200	6 205	7 501	8 387	8 732	.
z toho výzkumní pracovníci		3 705	3 749	4 723	5 136	5 446	.
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE							
Domácnosti používající:[2)]							
osobní počítač	%	36,1	41,0	48,4	55,7	62,4	.
internet	%	27,9	34,5	43,0	51,3	59,6	.
REGISTR EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ							
Registrované subjekty k 31. 12.	počet	263 071	269 366	276 783	275 189	283 202	291 162
z toho fyzické osoby		205 984	209 057	212 806	207 947	211 952	216 592
z toho živnostníci		179 411	183 044	186 702	192 875	195 743	198 756
Z celku jednotky typu podnik k 31. 12.[3)]	počet	137 609	134 678	148 562	149 294	155 739	163 547
z toho fyzické osoby		103 734	99 711	107 912	110 896	112 760	117 009
z toho živnostníci		90 426	86 801	94 785	100 337	100 133	102 671
Vzniklé subjekty	počet	9 263	11 031	12 038	12 314	13 988	13 650
z toho fyzické osoby		5 789	6 752	7 732	7 670	8 627	8 040
z toho živnostníci		5 560	6 500	7 377	7 162	7 319	7 244
ZEMĚDĚLSTVÍ							
Zemědělská produkce celkem[4)]	mil. Kč	12 815	14 805	14 802	12 267	12 341	.
z toho: rostlinná produkce		6 867	8 627	8 234	6 732	7 670	.
živočišná produkce		5 090	5 238	5 677	4 704	3 997	.
Obhospodařovaná zemědělská půda	ha	366 789	369 403	365 885	369 144	364 380	362 381
z toho orná		325 058	324 952	324 238	326 560	323 304	321 537
Sklizeň: obilovin	t	964 166	977 226	1 276 143	1 220 157	1 080 301	1 319 126
brambor	t	39 195	42 897	49 752	45 749	32 008	47 592
Stavy hospodářských zvířat k 1. 4. následujícího roku: skot	počet	74 784	72 250	66 786	61 635	58 782	60 167
prasata	počet	430 406	344 014	286 267	275 242	261 098	194 801
drůbež	počet	4 205 225	4 170 086	4 402 640	4 006 760	3 672 693	3 299 773

Tab. 2.3 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj - ekonomický vývoj dokončení

	Měřicí jednotka	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Výroba masa v jatečné hmotnosti celkem (bez drůbežího)	t	53 985	54 171	47 400	44 432	43 900	41 809
z toho: hovězí (včetně telecího)		5 281	5 016	4 126	3 875	3 468	3 175
vepřové		48 684	49 141	43 265	40 551	40 427	38 627
Výroba mléka	tis. l	175 086	169 325	178 610	169 211	146 827	153 576
Snáška vajec (konzumních)	tis. ks	119 969	121 428	110 227	107 535	94 905	102 468
LESNICTVÍ							
Zalesňování	ha	1 592	1 595	1 622	1 367	1 514	1 637
Těžba dřeva	m^3 b. k.	1 108 044	916 929	1 030 525	1 068 125	1 260 568	1 094 231
z toho nahodilá živelní		459 508	212 836	334 798	154 366	425 907	92 003
PRŮMYSL (za subjekty se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji)							
Průměrný počet subjektů	počet	275	275	280	284	248	255
Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy celkem	mil. Kč	147 328	190 007	189 296	156 137	164 107	187 881
na 1 zaměstnance	tis. Kč	1 926	2 375	2 427	2 260	2 596	2 685
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	76 504	80 001	78 009	69 100	63 213	69 984
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance	Kč	18 025	19 759	21 804	22 510	23 451	23 978
STAVEBNICTVÍ (za subjekty s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji)							
Průměrný počet subjektů	počet	108	114	98	96	91	79
Základní stavební výroba celkem	mil. Kč	29 156	32 518	35 646	36 067	23 572	18 210
na 1 zaměstnance	tis. Kč	1 789	1 970	2 173	2 196	1 819	1 646
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	16 293	16 503	16 402	16 425	12 956	11 061
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance	Kč	22 211	24 293	27 370	28 658	26 942	29 026
Stavební práce dle dodavatelských smluv v tuzemsku podle místa stavby celkem[5)]	mil. Kč	33 574	31 229	37 207	33 173	30 545	25 774
z toho pro veřejné zadavatele		15 499	13 052	15 076	15 958	10 758	10 568
STAVEBNÍ POVOLENÍ A OHLÁŠENÍ							
Orientační hodnota staveb celkem	mil. Kč	39 961	35 971	41 804	40 101	43 634	34 029
z toho: budov (bytových a nebytových)		9 645	8 343	8 329	7 506	6 960	7 225
na ochranu životního prostředí		4 803	3 979	3 765	1 486	1 729	1 557
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení	tis. Kč	2 192	2 394	2 740	3 309	3 843	2 903
BYTOVÁ VÝSTAVBA							
Zahájené byty	počet	5 909	5 614	4 196	4 427	3 414	3 380
z toho v rodinných domech		2 291	2 270	2 241	1 987	1 920	1 994
Dokončené byty	počet	3 985	6 013	4 553	4 928	4 455	3 608
z toho v rodinných domech		1 611	1 888	1 893	2 226	2 286	1 871
Průměrná hodnota 1 m^2 obytné plochy dokončeného bytu							
v rodinném domě	Kč	28 215	28 715	30 463	32 530	33 272	34 459
v bytovém domě	Kč	27 248	30 147	31 771	32 631	30 191	35 361
CESTOVNÍ RUCH							
Hromadná ubytovací zařízení k 31. 12.	počet	489	502	518	507	490	533
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	30 319	31 311	32 212	32 260	31 690	33 813
Hosté celkem	osoby	1 069 258	1 178 114	1 185 770	1 041 492	1 042 070	1 115 349
z toho ze zahraničí		397 239	432 318	451 388	348 076	379 674	422 774
Průměrná doba pobytu	dny	3,2	3,0	2,9	3,0	3,0	3,0
z toho ze zahraničí		2,9	2,8	2,7	2,7	2,7	2,7

[1)] odhad celkového počtu zaměstnaných podle metodiky ESA95 (Evropský systém účtů 1995)

[2)] tříleté klouzavé průměry (např. údaj roku 2010 je vypočten z dat roku 2009, 2010 a 2011)

[3)] subjekt, který podle statistického zjišťování nebo administrativních zdrojů vykazuje ekonomickou aktivitu

[4)] v roce 2010 semidefinitivní výsledky

[5)] za subjekty s 20 a více zaměstnanci

Tab. 2.4 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj - vývoj životního prostředí

	Měřicí jednotka	2006	2007	2008	2009	2010	2011
PŮDA (ČÚZK)							
Zemědělská půda	ha	430 858	429 851	429 187	428 099	427 411	426 703
z toho: orná půda		358 469	357 309	356 662	355 249	354 248	353 724
zahrady a ovocné sady		25 302	25 342	25 293	25 354	25 440	25 254
trvalé travní porosty		29 931	29 837	29 848	29 952	30 042	29 990
Nezemědělská půda	ha	288 772	289 703	290 354	291 356	292 052	292 776
z toho: lesní pozemky		201 311	201 418	201 467	201 611	201 675	201 866
zastavěné plochy a nádvoří		14 149	14 147	14 198	14 190	14 179	14 229
EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ (MZe)		55 233	55 180	55 140	55 306	55 482	55 244
Ekologičtí zemědělci	počet	44	81	131	199	296	303
Výměra půdy v ekologickém zemědělství	ha	5 293	4 809	5 315	7 544	8 856	11 791
Výměra půdy v přechodném období	ha	627	2 323	4 382	4 934	6 511	4 563
Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové výměře zemědělské půdy	%	1,4	1,7	2,3	2,9	3,6	3,8
VODOVODY A KANALIZACE							
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	93,2	97,2	93,2	94,1	90,1	91,3
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	%	84,1	86,5	87,2	87,9	88,3	87,7
z toho na kanalizaci s koncovou ČOV		77,1	79,9	81,2	82,5	82,8	82,5
Podíl čištěných odpadních vod	%	95,7	96,5	94,8	96,5	96,9	97,6
OVZDUŠÍ							
Měrné emise tuhých znečišťujících látek (REZZO 1-4)[1)]	t/km^2	0,68	0,74	0,71	0,73	0,72	.
z toho: velké stacionární zdroje (REZZO 1)		0,06	0,06	0,06	0,06	0,05	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,49	0,50	0,47	0,49	0,48	.
Měrné emise oxidu siřičitého (REZZO 1-4)	t/km^2	0,59	0,59	0,58	0,55	0,48	.
z toho velké stacionární zdroje (REZZO 1)		0,45	0,46	0,44	0,41	0,34	.
Měrné emise oxidů dusíku (REZZO 1-4)	t/km^2	2,65	2,67	2,67	2,61	2,36	.
z toho: velké stacionární zdroje (REZZO 1)		0,39	0,36	0,45	0,45	0,45	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		2,09	2,15	2,08	2,03	1,77	.
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1-4)	t/km^2	4,78	4,89	4,64	4,45	3,57	.
z toho: velké stacionární zdroje (REZZO 1)		0,38	0,34	0,48	0,51	0,50	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		4,02	4,17	3,74	3,54	2,63	.
ODPADY							
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele	kg	2 294	2 949	2 608	2 682	2 014	.
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	283	275	281	297	296	.
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu	%	9,6	8,9	10,8	11,3	12,5	.
Odděleně sbírané složky komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	27,3	24,5	30,5	33,5	36,8	.
Nakládání s odpady celkem	tis. t	2 974	3 719	3 794	2 979	3 088	.
z toho nebezpečné odpady	%	3,3	4,0	3,3	3,7	3,6	.
Podíl využitých odpadů	%	41,7	38,9	35,7	34,0	42,1	.
z toho recyklovaných (vč. regenerace)		35,3	29,9	24,2	22,8	25,3	.
Podíl odstraněných odpadů	%	16,8	14,5	13,5	18,1	15,3	.
VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ							
Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	1 852	1 200	2 090	2 860	2 682	.
Investice na ochranu životního prostředí podle sídla investora	tis. Kč	2 090 276	1 308 390	2 743 891	3 648 383	3 015 567	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	12,4	18,2	5,8	2,9	17,4	.
nakládání s odpadními vodami	%	41,2	44,0	55,8	49,9	48,2	.
nakládání s odpady	%	29,7	24,3	35,3	42,4	28,2	.
Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora	tis. Kč	4 321 766	4 786 686	5 060 647	4 645 190	5 076 922	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	2,7	2,2	1,8	3,0	2,2	.
nakládání s odpadními vodami	%	16,5	16,5	17,8	15,7	17,9	.
nakládání s odpady	%	71,0	72,3	73,4	73,6	72,1	.

[1)] od roku 2007 včetně emisí z chovů hospodářských zvířat, od roku 2008 navíc včetně emisí ze stavebních činností

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele podle okresů Jihomoravského kraje

	Rok, roční průměr	Kraj celkem	v tom okresy						
			Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
Obyvatelstvo k 31. 12.	2006	1 132 563	105 116	366 680	190 834	112 954	157 291	87 103	112 585
	2011[1)]	1 166 313	106 847	378 965	206 501	114 853	156 517	89 342	113 288
z toho cizinci (bez azylantů) (%)	2006[2)]	2,5	1,5	4,0	3,3	1,4	0,9	1,4	1,3
	2011	3,1	1,9	5,7	2,4	1,9	1,2	1,6	2,1
Přírůstek na 1 000 obyvatel:									
přirozenou měnou	2006-08	0,7	0,7	0,9	2,1	-0,1	-0,7	0,3	0,5
	2009-11	1,1	0,9	1,7	2,4	0,5	-0,6	1,2	0,3
stěhováním	2006-08	4,2	4,8	2,6	13,6	1,7	-0,6	4,6	2,0
	2009-11	1,8	2,6	-1,8	9,9	1,2	-1,4	4,2	1,5
Podíl obyvatel k 31. 12. ve věku (%):									
0-14 let	2006	14,1	14,6	12,9	15,2	14,5	14,3	14,7	15,1
	2011[1)]	14,4	14,8	13,7	15,9	14,2	13,7	14,9	14,8
15-64 let	2006	70,8	70,4	70,5	70,1	72,0	71,4	70,9	71,3
	2011[1)]	68,9	68,3	67,9	68,2	70,5	70,0	69,3	70,1
65 a více let	2006	15,0	15,0	16,5	14,7	13,5	14,4	14,4	13,6
	2011[1)]	16,7	16,9	18,4	15,9	15,3	16,2	15,8	15,2
Průměrný věk k 31. 12.	2006	40,5	40,2	41,8	40,0	39,7	39,9	39,8	39,5
	2011[1)]	41,3	41,1	42,2	40,3	40,9	41,4	40,7	40,6
Index stáří (%)									
(65 a více let / 0-14 let)	2006	106,1	103,0	127,8	96,9	93,0	100,6	98,0	90,2
	2011[1)]	116,1	114,3	134,9	100,4	108,1	118,6	106,5	102,9
Index ekonomického zatížení (%)									
(0-14 let + 65 a více let / 15-64 let)	2006	41,2	42,0	41,8	42,6	38,8	40,1	41,0	40,2
	2011[1)]	45,2	46,3	47,2	46,6	41,8	42,8	44,3	42,7
Uchazeči o zaměstnání celkem									
k 31. 12.	2006	55 230	3 682	17 078	6 281	6 080	10 834	3 340	7 935
	2011	62 722	4 965	18 590	7 998	6 892	11 874	4 225	8 178
z toho:									
ženy	2006	29 489	2 043	9 191	3 660	3 089	5 349	1 849	4 308
	2011	30 304	2 473	9 432	4 054	3 109	5 241	1 996	3 999
absolventi škol a mladiství	2006[2)]	4 209	290	1 087	447	574	924	269	618
	2011	4 461	397	931	734	578	869	363	589
osoby se zdravotním									
postižením	2006	9 553	910	2 479	1 284	1 160	2 018	670	1 032
	2011	8 187	867	2 000	1 178	959	1 766	561	856
s nárokem na podporu									
v nezaměstnanosti	2006[2)]	16 139	1 366	3 872	1 879	2 228	2 870	1 049	2 875
	2011	16 360	1 341	3 840	2 207	2 103	2 895	1 215	2 759
dosažitelní	2006	52 056	3 403	16 052	5 752	5 739	10 294	3 157	7 659
	2011	61 192	4 802	17 854	7 951	6 765	11 579	4 084	8 157
Podíl uchazečů o zaměstnání									
z celkového počtu uchazečů									
k 31. 12. (%):									
ve věku 50 a více let	2006	26,3	29,5	24,4	24,0	30,3	24,0	27,9	30,1
	2011	25,2	26,9	24,3	23,0	26,6	23,8	25,9	28,4
evidovaných 12 a více měsíců	2006	41,4	34,9	47,0	36,0	36,6	45,0	39,1	36,2
	2011	37,0	37,5	40,6	32,1	34,4	42,6	30,3	30,8
Míra registrované nezaměstnanosti									
k 31. 12. (%)	2006	8,8	6,6	7,9	6,0	9,7	13,3	6,9	13,6
	2011	9,8	8,7	8,1	7,6	11,1	14,5	8,8	14,1
v tom: muži	2006	7,3	5,1	6,6	4,4	8,6	11,6	5,2	11,1
	2011	8,9	7,5	7,2	6,6	10,6	13,9	8,0	12,7
ženy	2006	10,8	8,8	9,5	8,0	11,1	15,7	9,2	16,9
	2011	11,0	10,5	9,3	8,9	11,7	15,2	10,0	15,9
Dlouhodobá nezaměstnanost									
k 31. 12. (%)[3)]	2006	3,9	2,4	3,9	2,5	3,5	6,3	2,8	5,0
	2011	3,7	3,4	3,4	2,5	3,9	6,3	2,8	4,3

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele podle okresů Jihomoravského kraje dokončení

	Rok, roční průměr	Kraj celkem	v tom okresy						
			Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem									
- stav v prosinci (%)[4]	2006[2]	18,8	23,1	14,0	20,1	17,0	20,2	20,7	29,1
	2011	25,8	30,5	18,1	25,5	27,5	28,7	28,7	41,5
v tom: muži	2006[2]	18,7	22,3	14,0	18,9	17,8	19,8	20,5	29,9
	2011	26,5	30,3	18,4	25,7	30,1	29,4	27,9	43,7
ženy	2006[2]	18,8	23,8	14,0	21,1	16,5	20,4	20,9	28,4
	2011	25,2	30,6	18,0	25,4	25,2	28,1	29,3	39,7
Zjištěné trestné činy na 1 000 obyvatel	2006[2]	28,3	13,5	50,5	19,6	22,0	14,7	15,0	19,9
	2011	25,7	15,3	42,4	18,1	20,3	15,0	16,6	20,8
z toho násilné a mravnostní	2006[2]	1,5	0,9	2,2	1,2	1,4	1,2	1,0	1,4
	2011	1,8	1,1	2,5	1,2	1,8	1,9	1,3	1,8
Soukromí podnikatelé (živnostníci) - počet vzniklých na 1 000 obyvatel	2006-08[2]	5,7	4,7	5,9	5,6	5,7	5,4	6,3	6,1
	2009-11	6,3	5,4	6,5	6,5	6,0	6,2	6,4	6,3
Podíl zaměstnaných cizinců na pracovní síle k 31. 12. (%)	2006[2]	4,1	3,2	7,3	2,6	3,1	2,2	2,0	1,3
	2011	4,7	2,4	8,7	3,0	3,5	2,1	1,9	1,7
Stavební práce dle dodavatelských smluv v tuzemsku podle místa stavby na 1 obyvatele (tis. Kč)[5]	2006-08[2]	29,9	15,3	51,2	14,7	34,3	16,0	20,8	22,4
	2009-11	25,8	17,4	43,7	15,6	25,1	14,3	14,2	18,7
Počet bytů na 1 000 obyvatel:									
zahájených	2006-08[2]	4,6	4,7	4,4	7,5	5,2	2,0	4,2	3,6
	2009-11	3,2	4,0	2,6	5,2	3,0	2,3	3,2	2,7
dokončených	2006-08	3,6	3,9	3,7	6,7	2,2	0,9	3,8	2,9
	2009-11	1,8	2,6	-1,8	9,9	1,2	-1,4	4,2	1,5
Hromadná ubytovací zařízení:									
lůžka	2006[2]	30 319	3 053	8 871	2 422	6 156	3 597	909	5 311
	2011	33 813	3 672	9 601	3 543	6 441	3 793	1 303	5 460
lůžka na 1 000 obyvatel	2006[2]	26,8	26,8	26,8	26,8	26,8	26,8	26,8	26,8
	2011	29,0	29,0	29,0	29,0	29,0	29,0	29,0	29,0
Podíl na celkové výměře k 31. 12. (%):									
orné půdy	2006	49,8	34,2	23,3	48,5	51,9	49,2	50,0	62,3
	2011	49,2	33,9	22,6	48,1	49,9	48,8	49,5	61,9
zastavěných ploch, nádvoří a dopravních ploch	2006	5,6	4,6	20,0	5,3	5,7	5,8	4,8	4,5
	2011	5,7	4,7	20,4	5,4	5,9	5,8	5,0	4,8
Měrné emise (t/km^2) (REZZO 1-3):									
tuhých znečišťujících látek	2006[2]	0,19	0,25	0,54	0,25	0,09	0,20	0,22	0,12
	2010	0,17	0,19	0,49	0,23	0,09	0,20	0,10	0,13
oxidu siřičitého	2006[2]	0,58	0,33	0,59	0,18	0,12	2,49	0,25	0,27
	2010	0,47	0,35	1,18	0,21	0,09	1,55	0,19	0,34
oxidů dusíku	2006[2]	0,56	0,39	3,06	0,91	0,34	0,72	0,18	0,29
	2010	0,59	0,24	3,41	0,97	0,33	0,83	0,14	0,24
oxidu uhelnatého	2006[2]	0,77	0,68	1,55	1,91	0,39	0,42	0,30	0,60
	2010	0,94	0,67	2,03	2,05	0,37	0,44	0,32	0,94

[1] promítnuty výsledky Sčítání lidu, domů a bytů, které se uskutečnilo k 26. 3. 2011

[2] údaje za rok 2006 nejsou přepočteny na území okresů platné od 1. ledna 2007

[3] podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na pracovní síle

[4] údaje za příjemce tzv. "sólo" důchodů - bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem; předčasným důchodem

[5] za subjekty s 20 a více zaměstnanci